

ciment İŞVEREN

CİLT:37 ● SAYI:4
TEMMUZ 2023

#HerBilgiBirFidan
#ÇEİSEğitimOrmanı

Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası yayın organıdır

ÇİMENTO ENDÜSTRİSİ İŞVERENLERİ SENDİKASI

AMACI

Sendikanın amacı; üyelerin çalışma ilişkilerinde, mevzuat çerçevesinde, ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak, geliştirmek, aralarında karşılıklı yardımlaşmayı sağlamak, işkolunda kurulmuş ve kurulacak olan işyerlerinin verimli ve ahenkli çalışmasına yardımcı olmak, üyelerini temsil etmek, toplu iş sözleşmesi akdetmek, çalışma barışını kurmak ve devam ettirmek, bu amaçla Türkiye çapında faaliyette bulunmaktır.

Bu amacın gerçekleştirilmesi için, Devletin Ülkesi ve Milleti ile bölünmez bütünlüğünün milli egemenliğin ve Cumhuriyetin korunması ve Atatürk ilkelerinin yaşatılması, demokratik ilkelerden ayrılmadan faaliyet gösterilmesi asıldır.

KURULUŞU

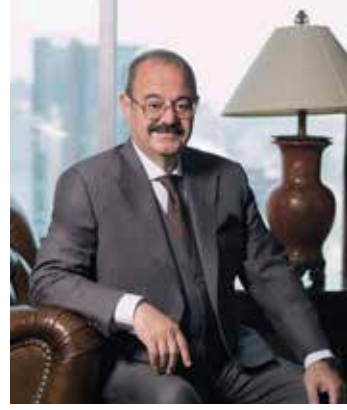
Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası 28 Kasım 1964 tarihinde,

Anadolu Çimentoları T.A.Ş.
Ankara Çimento Sanayii T.A.Ş.
Aslan ve Eskişehir Müttehit Çimento ve Su Kireci Fabrikaları A.Ş.
Eskişehir Çimento Fabrikası T.A.Ş.
İzmir Çimento Fabrikası T.A.Ş.
Türk Çimentosu ve Kireci A.Ş.

tarafından o tarihteki İşkolları Yönetmeliği'nin 16 sıra numaralı Çimento Sanayii işkolunda faaliyette bulunmak üzere kurulmuştur.

BAŞKANDAN

Ülkece yoğun bir seçim sürecini daha geride bıraktık. 14 Mayıs ve 28 Mayıs 2023 tarihlerinde Cumhurbaşkanımızı ve milletvekillerimizi seçmek için sandıkların başına gittik. Ülkemiz güçlü bir demokrasi geleneğine sahip olduğunu seçimlere %85 civarında katılım sağlayarak ortaya koydu. Seçimlerin sağduyu ve hoşgörü atmosferi içerisinde gerçekleşmesi demokrasi açısından memnun edici bir diğer unsur oldu. Cumhurbaşkanımıza, Vekillerimize ve Türkiye Yüzyılı'nın yeni kabinesine ülkemiz ve milletimiz için yürüteceği çalışmalarda başarılar diliyoruz; seçim sonuçlarının ülkemize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

İş dünyası olarak uzun yıllar boyunca büyüme odaklı yaklaşımlarla hareket ettik ancak değişen ve gelişen dünya ile beraber yönetim anlayışımızı bugünün koşullarına uygun hale getirerek önceliğimize insanı ve toplumu almalıyız. ÇEİS olarak sürdürülebilirlik konusunun, yaşadığımız dünyaya karşı hepimizin sahiplenmesi gereken toplumsal ve hatta küresel bir sorumluluk olduğuna inanıyoruz. Toplumsal cinsiyet eşitliği, nitelikli işgücü, sürdürülebilir şehirler, yeşil ekonomi, inovasyon gibi sürdürülebilirlik konuları arasında sendika olarak önceliğimiz nitelikli işgücü ve toplumsal cinsiyet eşitliğidir.

Bu amaçla ÇEİS, sürdürülebilirlik kapsamında odaklandığı çalışmalar arasında yer alan toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda sektörümüzde davranış ve düşünce gelişimini sağlamayı hedefleyen #BenimleGelecek kurumsal sosyal sorumluluk projesini yürütmektedir. Bu projeyle sektörümüzde toplumsal cinsiyet kalıplarını yıkma ve kadın istihdam oranını arttırma yolunda koyduğumuz hedeflere emin adımlarla ilerlemekteyiz.

Ele aldığımız bir diğer konu da; nitelikli işgücünün sektöre çekilmesidir. Sektörün özellikle üniversite öğrencileri arasında bilinirliğini arttırmak amacıyla YetGen ile sürdürdüğümüz "21. Yüzyıl Yetkinliklerini Geliştirme ve Farkındalık Eğitimi" iş birliğimiz devam ediyor. Öte yandan üniversite-sanayi iş birliğimizin bir diğer ayağı olarak da çimento sektörüne yönelik mesleki eğitimleri Kocaeli Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi Meslek Yüksekokullarındaki öğrencilere ulaştırmayı sürdürüyoruz. Türkiye'nin her noktasından gençlerimize ulaşarak çevrimiçi programlar ile eğitimde fırsat eşitliğinin gözetilmesini de destekliyoruz.

"Geleceğin Peşinde, Yeniliğin İzinde" diyerek sözü yeniden geleceğin liderlerine bıraktığımız "Kuşaktan Kuşağa ÇEİS" Tersine Mentorluk programının ikinci turunu da başlattık. Katılımcılar açısından oldukça olumlu ve faydalı geçen programın ikinci turunda sektörümüzün üst düzey yöneticilerini genç mentorlarla buluşturduğumuz programımız, gençlerin bakış açılarını öğrenmek ve çözümsek açısından önemli bir fırsat sunmaktadır.

ÇEİS olarak sektörümüzün ve çalışanlarımızın gelişmelerine destek olmaktan büyük bir mutluluk duyuyoruz. Sendikamız, TürkÇimento ve MEF Üniversitesi iş birliği ile bu yıl ilk kez hayata geçirdiğimiz Çimento Sektörü MBA Programının ders dönemi tamamlandı. Bitirme projeleri üzerine çalışmaya başlayan katılımcılarla beraber "Gelişimin Kapılarını Birlikte Açıyoruz" demeye devam ediyoruz.

Son olarak, 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü vesilesiyle şehit ve gazilerimize şükranlarımı sunarak yâd ediyorum. Ayrıca, Cumhuriyetimizin 100. yılını kutlayacağımız bu tarihi yılda "Zafer, zafer benimdir diyebilenlerindir." diyen Ulu Önderimiz Mustafa Kemal ATATÜRK ve tüm şehitlerimizi rahmetle ve gazilerimizi minnetle anıyor, 30 Ağustos Zafer Bayramı'nın 101. yılını şimdiden kutluyorum.

Adil Sani KONUKOĞLU
Yönetim Kurulu Başkanı
Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası

ADOÇİM ÇİMENTO VE BETON SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
 ADOÇİM MARMARA ÇİMENTO BETON SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
 AFYON ÇİMENTO SAN. T.A.Ş.
 AKÇANSA ÇİMENTO SAN. VE TİC. A.Ş.
 ARKOZ MADENCİLİK A.Ş. AĞRI ÇİMENTO FABRİKASI
 AS ÇİMENTO SAN. VE TİC. A.Ş.
 AŞKALE ÇİMENTO SAN. T.A.Ş.
 BAŞTAŞ BAŞKENT ÇİMENTO SAN. VE TİC. A.Ş.
 BATIÇİM BATI ANADOLU ÇİMENTO SAN. A.Ş.
 BATISÖKE SÖKE ÇİMENTO SAN. T.A.Ş.
 BURSA ÇİMENTO FABRİKASI A.Ş.
 ÇİMENTAŞ İZMİR ÇİMENTO FABRİKASI TÜRK A.Ş.
 ÇİMKO ÇİMENTO VE BETON SANAYİİ TİCARET A.Ş.
 ÇİMSA ÇİMENTO SAN. VE T.A.Ş.
 DENİZLİ ÇİMENTO SANAYİİ T.A.Ş.
 FERPA ÇİMENTO A.Ş.
 GÖLTAŞ GÖLLER BÖLGESİ ÇİMENTO SAN. VE TİC. A.Ş.
 KARÇİMSA ÇİMENTO SAN. VE TİC. A.Ş.
 KARS ÇİMENTO SANAYİİ VE TİCARET A.Ş.
 KAVÇİM ÇİMENTO SAN. TİC. A.Ş.
 KONYA ÇİMENTO SAN. A.Ş.
 LİMAK ÇİMENTO SAN. VE TİC. A.Ş.
 MEDCEM MADENCİLİK VE YAPI MALZEMELERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
 NUH ÇİMENTO SAN. A.Ş.
 OYAK ÇİMENTO FABRİKALARI A.Ş.
 RECYDIA ATIK YÖNETİMİ YENİLENEBİLİR ENERJİ ÜRETİMİ NAK.
 VE LOJ. HİZ. SAN. VE TİC. A.Ş. - ELAZIĞ ÇİMENTO
 SAFİ ÇİMENTO ÜRETİM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
 SYCS İNŞAAT ÇİMENTO SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
 TRAÇİM ÇİMENTO SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
 VOTORANTİM ÇİMENTO SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
 YİBİTAŞ YOZGAT İŞÇİ BİRLİĞİ İNŞAAT MALZEMELERİ TİC. SAN. A.Ş.
 YURT ÇİMENTO SAN. VE TİC. A.Ş.

Değerli Okurlarımız,

Bu sayımızda çalışanların refahı ile ilgili yapılmış olan küresel bir araştırmanın sonuçları hakkında bilgi veren bir yazıya yer verdik. Yazıda Avustralya'da risk, emeklilik ve sağlık konularında Dünya çapında 120 ülkede profesyonel hizmetler sunan bir firmanın, 2022-2023 dönemini kapsayacak şekilde küresel refah hakkında yaptığı bir araştırmanın sonuçları ortaya koyuluyor.

Rekabet Hukuku bölümümüzde, Rekabet Kurulu'nun yerinde incelemelere bakışını yansıtan yakın tarihli kararlarına, Rekabet Kurumu'nun sektör incelemeleri ve çalışma raporlarına değiniliyor. Son olarak ise Total'in bayisi olan akaryakıt istasyonlarına kurmayı planladığı güneş enerjisi paneline ilişkin yapılacak sözleşmedeki rekabet etmeme yükümlülüğüne bireysel muafiyet tanınan Rekabet Kurulu Kararı inceleniyor.

Yapı Seçkisi Dizisi bölümümüzde bu kez, kırmızı renkle vurgulanmış devasa bir taşıyıcı çerçeve ile yerden yükseltilmiş bir konteyner hissi veren, İtalyan mimar ve tasarımcı Lina Bo Bardi tarafından tasarlanan Sao Paulo Sanat Müzesi projesi inceleniyor. Yazı, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Erdem Ceylan tarafından kaleme alındı.

Diğer taraftan çimento ve betonun yenilikçi ve estetik uygulamalarını öne çıkartmak amacıyla başlattığımız Yapı Tasarım Yarışması kapsamında BETONART Dergisi'ndeki röportaj serimiz devam ediyor. Bu sayıda Yapı Tasarım Yarışması 2021'de profesyonel kategoride 1.'lik ödülüne layık görülen mimar Dilara Demiralp ve Uğur İmamoğlu'nun "Su ve Kara Kesişiminde Ekolojik Bir Deneyim Alanı: Ekoton" başlıklı röportajına yer verildi.

15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü vesilesiyle ülkemizin, cumhuriyetimizin ve demokrasimizin muhafazasında hayatlarını feda eden başta Ulu Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere, tüm şehitlerimizi minnetle anıyorum.

Kurban bayramınızı en içten dileklerle kutluyor, tüm sevdiklerinizle keyifli bir bayram tatili geçirmenizi temenni ediyorum.

Sevgi ve saygılarımla,

ÇİMENTO ENDÜSTRİSİ İŞVERENLERİ SENDİKASI

Yayın Organı

Cilt: 37 / Sayı: 4 / TEMMUZ 2023

ISSN 1300-3526

İki ayda bir yayımlanır/Türkçe.Yerel, süreli yayındır.

Sahibi

Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası adına
Yönetim Kurulu Başkanı
Adil Sani Konukoğlu

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Genel Sekreter
Dr. H. Serdar Şardan

Editör

Özgür Acar
ozguracar@ceis.org.tr

Hakemli Dergi

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Levent Akın / Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Gülsevil Alpagut / İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr.Yusuf Alper / Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Tankut Centel / Koç Üniversitesi
Prof. Dr. Toker Dereli / Işık Üniversitesi
Prof. Dr. Ömer Ekmekçi / İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Alpay Hekimler / Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. Cem Kılıç / TOBB ETÜ
Prof. Dr. Erdem Özdemir / Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Nahit Töre / Emekli
Prof. Dr. A. Can Tuncay / Bahçeşehir Üniversitesi
Prof. Dr. Kübra Doğan Yenisey / Bilgi Üniversitesi

Yayın İlkeleri

Çimento İşveren Dergisi, Temmuz 1997'den beri hakemli dergidir.
Dergimiz basım meslek ilkelerine uymayı taahhüt eder. Dergimizde yayımlanan yazıların her hakkı saklıdır.
Yazılı izin alınmadan iktibas edilemez. Dergide yayımlanan yazılar yazarın kişisel görüşüdür,
Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası'nı bağlamaz.
Dergiye gönderilen yazılar yayımlanmasa dahi iade edilemez.

İdare Yeri

Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası
Ankara Ofisi, Tepe Prime A Blok Kat:18
Eskişehir Devlet Yolu g. km. No:266, 06800, Çankaya/ANKARA

Grafik Tasarım & Mizanpaj

İlkay Güneş
ilkaykirmizigul@ceis.org.tr

Basım Yeri

Gökçe Ofset Ltd. Şti.
1354 Cad. 1372 Sok. No:22 İvedik-Yenimahalle/ANKARA

Basım Tarihi

03 Temmuz 2023

ÜCRETSİZDİR.

İÇİNDEKİLER

01

8-19 BİLGİLENDİRME YAZISI/ Özgür ACAR
Küresel Refah Araştırması
2022-2023

02

20-27 YARGITAY KARARLARI
Derleme/ Av. Ayşe Öykü Arslan
Av. Eylül Bayrak

03

28-33 REKABET HUKUKU

Rekabet Hukukunda Öne Çıkan Güncel Gelişmeler
Hazırlayanlar/ Mustafa Ayna (Counsel),
Özlem Başıbüyük (Kıdemli Danışman),
Arda Deniz Diler (Danışman)

04

34-43 YAPI SEÇKİSİ DİZİSİ

Bu metin ilk olarak ÇEİS'in katkılarıyla şurada yayınlandı: Opus Caementicium: "São Paulo Üzerindeki "Betondan" Gökyüzü: Lina Bo Bardi'nin São Paulo Sanat Müzesi", Arredamento Mimarlık, Temmuz-Ağustos 2023/359.

YAPI TASARIM YARIŞMASI RÖPORTAJ SERİSİ

Bu metin ilk olarak ÇEİS'in katkılarıyla şurada yayınlandı: Su ve Kara Kesişiminde Ekolojik Bir Deneyim Alanı: "Ekoton", Betonart, 2023/76.

05

44-63 ÇEİS'TEN

06

64-67 ÜYELERİMİZ VE DİĞER HABERLER

07

68-68 ARAŞTIRMA VE İSTATİSTİK

Derleme/ Özgür Acar
Ücretli Çalışan İstatistikleri

08

70 KİTAP TANITIM

Dr. Seracettin Göktaş
Türk Hukukunda Toplu İş Sözleşmesinin Kişi Bakımından Uygulanma Alanı

Özgür Acar

ÇEİS

Araştırma ve İstatistik Birim Yöneticisi

01

KÜRESEL REFAH ARAŞTIRMASI

2022-2023

AON, Avustralya menşeli, risk, emeklilik ve sağlık konularında Dünya çapında 120 ülkede profesyonel hizmetler sunan bir firmadır. AON, bu konularla bağlantılı olarak her yıl küresel refah araştırması yapmaktadır. Söz konusu araştırmanın 2022-2023 dönemini kapsayan raporda öne çıkan konulara bu çalışmada yer verilmektedir.

İşverenler artık her zamankinden daha fazla refah odaklı

Enflasyon, ekonomik şok korkuları, devam eden bir salgın, işgücü erozyonu ve uluslararası çatışma şeklinde değişkenlik ve belirsizlikle karşı karşıya olan şirketlerle birlikte, refah girişimlerinin ve stratejilerinin öneminin ve önceliğinin azalabileceğini düşünmek mantıklı olacaktır. Eskiden, genel finansal baskılar, şirketlerin, şirket performansını iyileştirebilecek bir şey yerine, bir avantaj ve bir maliyet merkezi olarak görülen refaha odaklanmasını engelliyordu.

Ek olarak, şirketler çalışanlarını güvende tutmak için mücadele ederken, COVID-19 salgınının başlangıcında refah bariz bir öncelikti. Salgının ötesine geçmeye devam ederken, bazıları, özellikle değişkenlik işletmelerin dikkatini çektiğinden, refahın öneminin ve önceliğinin zamanla azalabileceğini varsayabilir.

Ancak AON'un 2022-2023 Küresel Refah Araştırması'nda bulduğu şey tam tersi. Refah hala bir öncelik olmakla kalmayıp, son birkaç yılda önceliği ve önemi artmıştır. Şirketler refah için hem destek hem de finansal yatırım taahhütlerini artırmaya devam ediyor ve yetenekleri çekmenin ve elde tutmanın bir yolunun çalışanlar için sürdürülebilir bir çalışma hayatı oluşturmak olduğu dersini aldılar. Şirketler için bir insan ve performans yaklaşımı olan refah, bunun önemli bir parçasıdır.

Refah nedir ve neden önemlidir?

Refah, birey, kuruluş ve toplum için optimum sağlık, dayanıklılık ve sürdürülebilirliği elde etmek için gereken uygun kaynakları, fırsatları ve taahhüdü dengeleyen bir insan ve performans yaklaşımıdır.

Çalışan bakış açısı

AON'un geçen yıl çalışanlarla yaptığı ankette, kuruluşlarının kendi refahlarını önemseydiğini şiddetle kabul eden çalışanların o işverenle kalma olasılıklarının 1,5 kat daha fazla olduğunu gösteriyor.

Benzer şekilde, önceki bir araştırma, dayanıklı çalışanların mevcut işverenlerinden ayrılmayı isteme olasılıklarının %42 daha az olduğunu ortaya koydu.

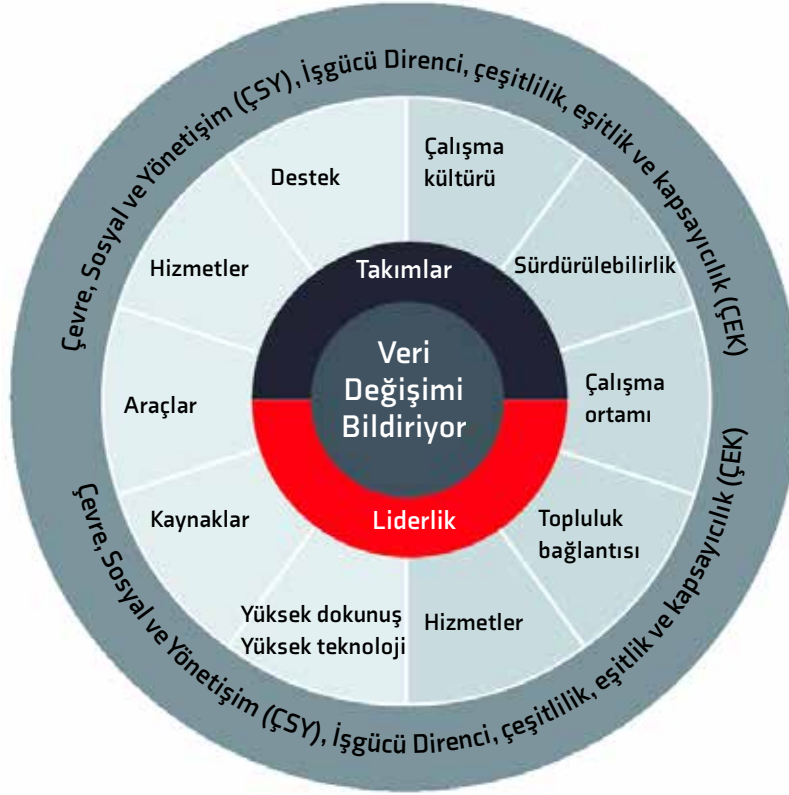
Tablo.1. AON'un refah insanları ve performans çerçevesi

Bireyler

Değişen Davranışlar
Düşün, Hisset, İşlev Gör

Organizasyon

Değişen Bağlam
Vizyon, Değerler Performansı

Kaynak: AON Toplam Ödül Çalışan Anketleri, İnsan Kaynakları Küresel Nabız Anketi 2021

Anket hakkında

Ankete çeşitli sektörlerden 1.100'den fazla şirket katıldı. İmalat ve sanayi (%19) en yaygın sektör olurken, bunu toptan ve perakende (%12) ve finans, sigorta ve emlak hizmetleri (%9) izledi. Anketin uygulandığı ülkelere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Kuzey Amerika USA, Kanada	Latin Amerika Arjantin, Brezilya, Şili, Kolombiya, Kosta Rika, Ekvator, Meksika, Peru, Porto Riko	Avrupa ve Birleşik Krallık Almanya, Belçika, Birleşik Krallık, Çekya, Danimarka, Finlandiya, Fransa, İrlanda, İtalya, İspanya, İsveç, İsviçre, Hollanda, Macaristan, Norveç, Polonya, Portekiz, Türkiye	Asya (Pasifik) Avustralya, Çin, Endonezya, Filipinler, Güney Kore, Hindistan, Hong Kong, Japonya, Malezya, Singapur, Tayland, Tayvan, Vietnam, Yeni Zelanda	Afrika ve Orta Doğu Birleşik Arap Emirlikleri, Güney Afrika, İsrail, Kenya, Mısır, Nijerya, Suudi Arabistan
-------------------------------------	---	---	---	---

Katılımcılar soruları küresel düzeyde (%82, yani şu anda faaliyet gösterdikleri tüm konumlar için yanıt) veya ülke düzeyinde (%18) yanıtlayabildiler.

Ankete katılanların yaklaşık üçte ikisi, refahın şirketleri için 2020'den bu yana daha önemli olduğunu söylüyor ve yarısından biraz azı, bu zaman diliminde çalışan refahının önceliğinin arttığını söylüyor. Önem ve öncelik arasındaki fark nedir? Önem, konunun tanınması anlamına gelir. Öncelik, şirketin bu konuda bir şeyler yapmayı amaçladığı anlamına gelir.

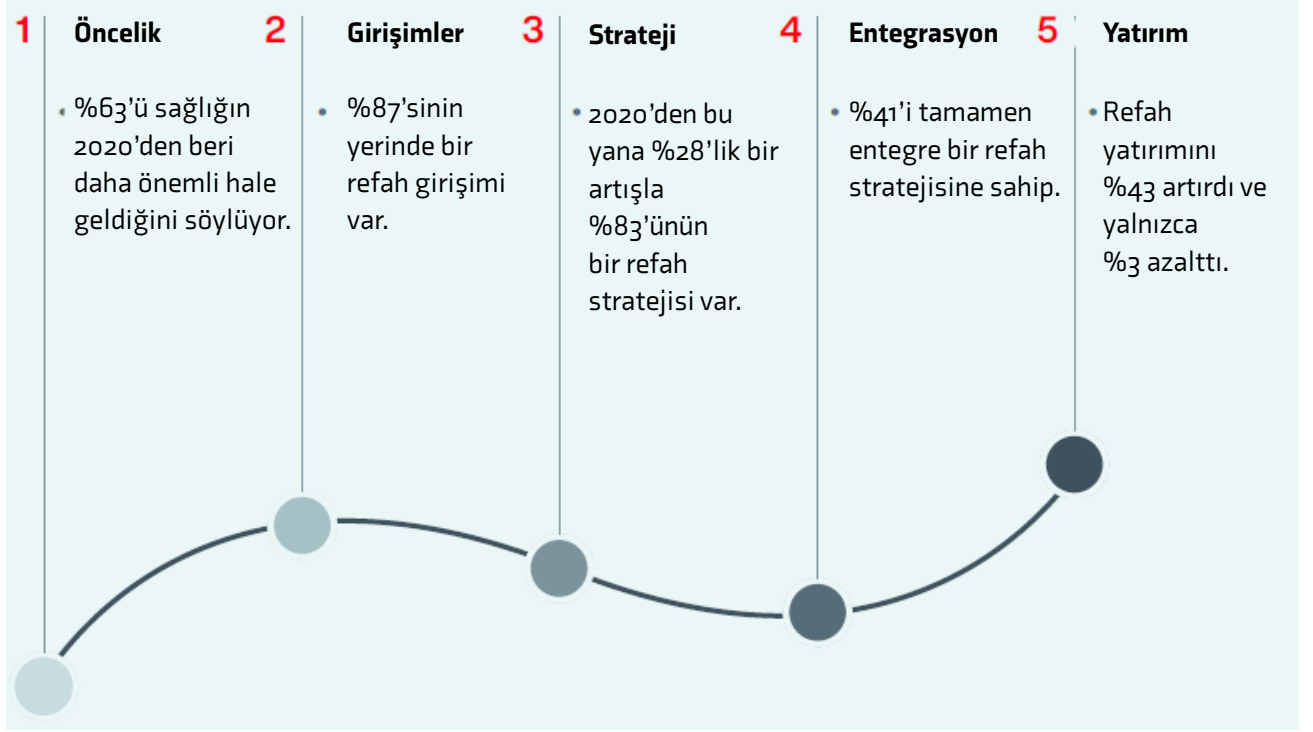
Şirketlerin refahı ciddiye aldığına şüphe yok. Her sekiz şirketten yedisinin en az bir refah girişi var ve %80'den fazlasının bir refah stratejisi var. Bu son rakam, 2020'ye göre 28 puanlık bir artışı temsil ediyor; bu da, şirketlerin dörtte birinden fazlasının son iki yılda yeni bir refah stratejisi uyguladığı anlamına geliyor.

Tablo.2. Anket sonuçları

%63 küresel 2020'den beri çalışanların refahı çalıştıkları şirketler için daha önemli	%87 küresel Şirketlerin refah girişimi var	%47 küresel 2020'den beri çalışan refahı bir öncelik olarak arttı	%83 küresel Şirketlerin refah stratejisi var. Bu oran 2020'ye göre 28 puan daha fazla
--	---	---	--

Refah hakkında bildiğimiz şey, girişimlerin ve stratejilerin yeterli olmadığıdır. Daha büyük şirket stratejisiyle bütünleştirilmiş bir refah stratejisi, gerçekten fark yaratan şeydir. Şirketlerin %40'ından biraz fazlası, 2020'ye göre 17 puanlık bir artışla tam entegre bir stratejiye sahip.

Tablo.3. Anket sonuçları-2

Refah girişimlerinin bildirilen etkinliği de artıyor ve %42'si programlarını olağanüstü veya ortalamanın üzerinde derecelendiriyor. Bu oran 2020'de %22'ydi.

Finansmanın refaha tahsisi değişiklik gösteriyor, şirketlerin yaklaşık yarısı yardım fonlarının %2-5'ini refaha ayırıyor, ancak yanıt verenlerin dörtte biri fon seviyelerinin ne olduğunu bilmiyor.

Refah yatırımları artıyor. Küresel olarak, şirketlerin %43'ü refah yatırımlarını artırdıklarını söylerken, diğer şirketlerin ezici çoğunluğu yatırımlarını olduğu gibi bıraktı veya yatırımlarına yeniden odaklandı.

Tablo.4. Refahın etkinliği

Kaynak: Bing, Avustralya İstatistik Bürosu, GeoNames, Microsoft, Navinto, OpenStreetMap, TomTom

Şirketlerin refah olgusuna bakışı ışığında bölgesel başlıklar

Kuzey Amerika	Latin Amerika	Avrupa ve Birleşik Krallık	Asya (Pasifik)	Afrika ve Orta Doğu
Kuzey Amerika'daki şirketler refahın daha önemli olduğunu söylüyor ve eylemleri de buna uygun görünüyor. %70'i refahın 2020'den daha önemli olduğunu söylüyor (küresel olarak %63'e kıyasla) ve %42'si bunun bir öncelik olarak arttığını söylüyor (küresel olarak %47).	Latin Amerika şirketleri refahın daha önemli olduğu konusunda hemfikir olma eğilimindedir (yüzde 68), ancak daha azı (%43) refahın önceliğinin arttığını söylüyor; ancak daha fazla şirket (%31) önceliğin aynı olduğunu ancak farklı şekilde odaklandığını söylüyor. İnisiyatifi (%89) ve stratejisi (%83) olan şirketlerin sayısı,	Refahın 2020'den daha önemli veya daha yüksek önceliğe sahip olduğunu söyleyen şirketlerin yüzdesi, küresel rakamlarla yakından takip ediyor; ancak bu bölge, refah stratejisine sahip en düşük şirket sayısına sahip bölgedir (%77). Belki de daha önce refaha yapılan yatırımın bir göstergesi olarak,	Asya Pasifik'teki en önemli nokta, küresel olarak %51'e karşılık %46'sı iyi performans gösterdiğini söyleyen refah girişimlerinin performansı. Küresel ortalamanın biraz üzerinde şirket refahın daha önemli olduğunu söyledi ve yarısından biraz azı yatırımın arttığını söyledi. Finansman tahsisi, herhangi bir bölgenin en büyüğü olan %4 veya daha	Afrika ve Orta Doğu'daki şirketler refah konusunda ciddi. %90'dan fazlasının bir inisiyatifi var ve benzer bir sayının da bir stratejisi var, her ikisi de bölgeler arasında en yüksek seviyede. Bölgedeki birçok ülke, şirketlerin yüzde 100'ünün bir girişime sahip olduğunu bildirdi. Tüm şirketlerin neredeyse yarısı, stratejilerinin

Kuzey Amerika Refaah stratejilerini genel iş ve yetenek stratejilerine entegre eden biraz daha az şirket (%39) varken, yatırımlarını artıran şirketlerin sayısı önemli ölçüde daha yüksek (küresel olarak %52'ye karşı %43). Şirketlerin yalnızca %32'si programlarının iyi performans gösterdiğini söylediğinden, bu yatırım akıllıca harcanmayabilir.	Latin Amerika küresel rakamlarla yakından takip ediyor; ancak şirketlerin neredeyse yarısı refahın genel stratejileriyle tamamen entegre olduğunu söylüyor ve programlarının entegre olduğunu söyleyen şirketlerin sayısı (%86) diğer tüm bölgelerden ve küresel rakamdan da yüksek. Bölge, refah programı performansında diğerlerinden daha düşük puan aldı ve %30'dan azı iyi performans gösterdiğini söyledi.	Avrupa ve Birleşik Krallık yatırımlarının 2022'de aynı kaldığını söyleyen şirketlerin sayısı %36 ile tüm bölgeler arasında en yüksek olanıydı.	Asya (Pasifik) fazlasını tahsis eden şirketlerin yarısı ile önemli ölçüde daha yüksekti.	Afrika ve Orta Doğu tamamen entegre olduğunu söylüyor ve %53'ü, programlarının küresel sayıdan 13 puan daha yüksek, olağanüstü veya ortalamanın üzerinde performans gösterdiğini söylüyor.
---	--	--	--	--

Refaahın şirket kültürü ve performans üzerindeki etkileri

Refaahın daha büyük şirket kültürü ve performansı üzerindeki etkisini görmek kolaydır. Şirketler, yetenek edinme ve elde tutmanın kuruluşları için en önemli öncelik olduğunu bilirler ve her bölgede bir veya iki numaralı sorun olarak sıralanırlar.

Tablo.5. Önümüzdeki beş yıl için şirketler için en önemli öncelikler

1	Çalışan refahı (bir çalışanın fiziksel, duygusal, kariyer ve finansal sağlığı)	
2	Yeteneği çekmek ve elde tutmak	
3	Karlar ve finansal marjlar (kontrol maliyetleri ve verimlilikleri)	
4	Ürün inovasyonları ve/veya hizmetleri	
5	Çevre, sosyal ve yönetim (ÇSY)	

Tablo.6. Bölgelere göre önümüzdeki beş yıl için ülkelerin başlıca öncelikleri

	Kuzey Amerika	Latin Amerika	Avrupa ve Birleşik Krallık	Asya (Pasifik)	Afrika ve Orta Doğu
1	Yeteneği çekmek ve elde tutmak	Çalışan refahı (bir çalışanın fiziksel, duygusal, kariyer ve finansal sağlığı)	Yeteneği çekmek ve elde tutmak	Yeteneği çekmek ve elde tutmak	Çalışan refahı (bir çalışanın fiziksel, duygusal, kariyer ve finansal sağlığı)
2	Çalışan refahı (bir çalışanın fiziksel, duygusal, kariyer ve finansal sağlığı)	Yeteneği çekmek ve elde tutmak	Çalışan refahı (bir çalışanın fiziksel, duygusal, kariyer ve finansal sağlığı)	Karlar ve finansal marjlar (kontrol maliyetleri ve verimlilikleri)	Yeteneği çekmek ve elde tutmak
3	Ürün inovasyonları ve/veya hizmetleri	Ürün inovasyonları ve/veya hizmetleri	Karlar ve finansal marjlar (kontrol maliyetleri ve verimlilikleri)	Çalışan refahı (bir çalışanın fiziksel, duygusal, kariyer ve finansal sağlığı)	Çeşitlilik, eşitlik ve kapsayıcılık

Hangi iş konularının refahtan etkilenebileceği sorulduğunda, en çok bahsedilenler arasında çalışan memnuniyeti ve bağlılığı, çalışan sadakati ve elde tutma ve yetenek edinme ve çekicilik yer alıyor.

Tablo.7. Refah girişimlerinin etkileyebileceği iş konuları

1	Çalışan memnuniyeti/bağlılığı	✓
2	Çalışan performansı/verimliliği	🕒
3	Çalışan sadakati ve çalışanın tutulması	💬
4	Finansal iş sonuçları	📊
5	Yetenek edinme ve çekicilik	👥

Bunun bize söylediği şey, çalışan refahının çeşitli nedenlerle önemli görüldüğüdür. Kendi iyiliği için önemli görülüyor - pandemiden beri neredeyse her şirket çalışanlarını önemsiyor olarak görülmek istiyor ve şirketler işgücüne karşı mesai saatlerinin ötesine geçen bir sorumluluk hissediyor. Ama aynı zamanda birkaç yönden sona giden bir araç olarak görülüyor. Refah, yetenek kazanmayı ve elde tutmayı etkiler ve çalışanların üretkenliğini etkiler. Ayrıca, sağlık ve güvenlik üzerinde bir etkisi vardır, çünkü bir çalışanın sağlığı yaralı bir işçinin işe geri dönmesinde önemli bir rol oynayabilir. Bir çalışanın refahı, işverenleri hakkındaki duygu ve algıları, işe dönüş üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir. Bu sorunlar kesinlikle performans etkiler, yani iyileştirilmiş refah bir organizasyonun neredeyse her bölümünü etkileyebilir.

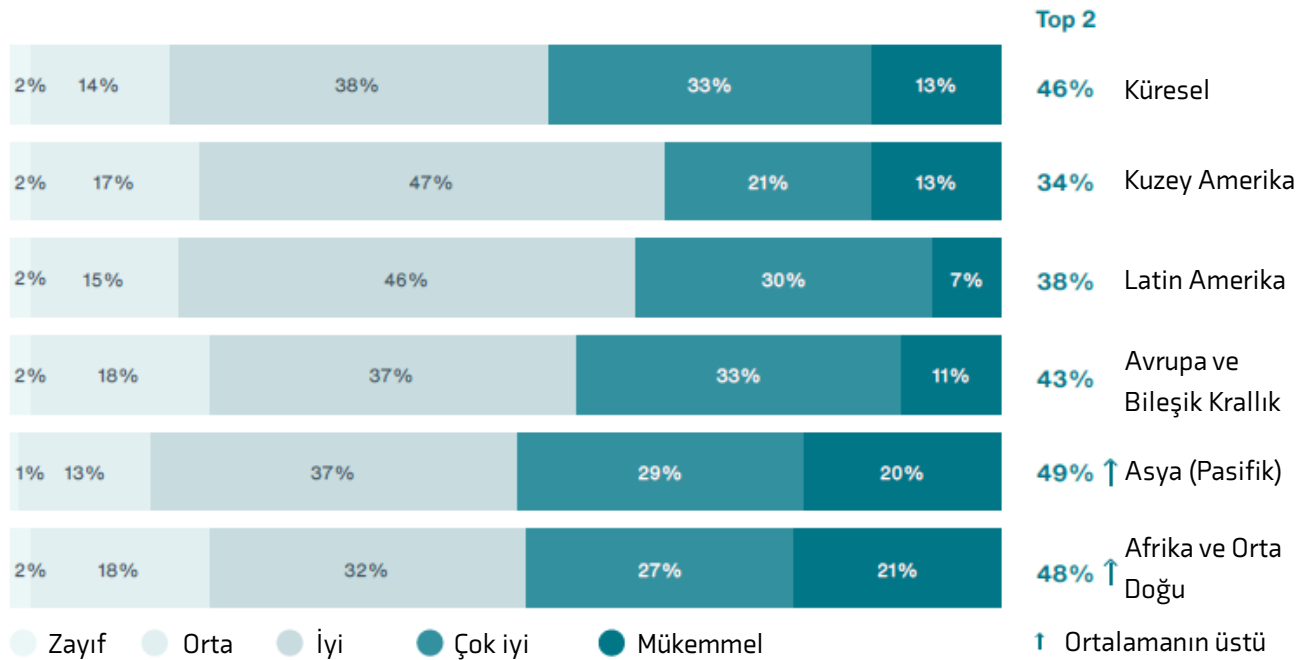
Araştırma, refah ile sürdürülebilir bir çalışma hayatı arasında bir ilişki olduğunu ve bu ilişkinin şirket performansını etkileyebileceğini buldu.

Yani, bir kuruluşun genel çalışan refahı, kültürü ve refah iklimi, refah girişimlerinin performansı ve refaha yönelik fon tahsisi puanları ne kadar yüksekse, sürdürülebilir bir çalışma hayatı kategorilerindeki puanları o kadar iyi olur: İşgücü esnekliği, çeviklik ve aidiyet... Şirket performansı da doğrudan bir ilişki vardır. Bu faktörlerin iyileştirilmesi, şirket performansını en az %11 ila %55 arası bir oran kadar artırabilir.

Mevcut durum ve fırsatlar

Refahın önemi ve önceliği kesin olarak belirlenmiş olduğundan, çalışanların refah durumunun şu anda ne durumda olduğunu sormak mantıklıdır. Küresel olarak şirketlerin yarısından biraz azı, genel çalışan refahını “mükemmel” veya “çok iyi” olarak derecelendirdi.

Tablo.8. Genel çalışan refahı

Şirketler, refah stratejilerinin bir etki yarattığından emin ve şirketlerin yarısı, kuruluşlarının refah kültürünü ve iklimini mükemmel veya çok iyi olarak derecelendiriyor.

Elbette refahın pek çok farklı yönü ve her bir yönü içinde işverenlerin ilgilendiği pek çok konu vardır. Bahsedilen en önemli konuların çoğu, duygusal esenlikle ilgilidir, zihinsel ve duygusal sağlık açık bir şekilde bir numaradır ve tükenmişlik de çok gerisinde değildir.

Tablo.9. Başlıca 5 Çalışan Refahı Sorunları

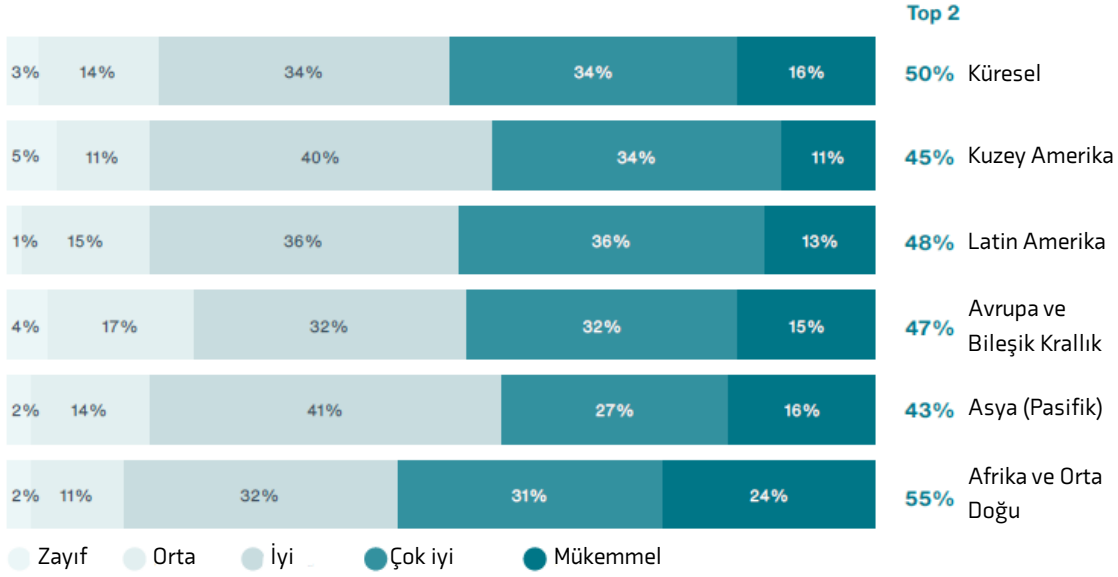
1	Zihinsel ve duygusal sağlık	
2	Tükenmişlik/baygınlık (yani uzun süreli veya kronik iş stresine tepki)	
3	Çalışma çevresi/kültürü	
4	Sanal ve hibrit çalışma desteği	
5	Finansal risk ve stres	

Refah, iş performansını sürdürülebilir bir çalışma hayatı olarak adlandırdığımız boyutlarda birkaç şekilde etkiler. Sürdürülebilir bir çalışma hayatı üç ayaktan oluşur: dayanıklılık, çeviklik ve aidiyet.

a. Direnç

Direnç, geri sıçrama ve hava değişikliği yeteneğidir. Dirençli çalışanların yeni bir iş arama olasılıklarının çok daha düşük olduğunu ve tükenmişlik yaşama olasılıklarının daha düşük olduğunu biliyoruz. Günümüzün iş gücü ne kadar dayanıklı? Şirketlerin yaklaşık yarısı mükemmel veya çok iyi çalışan esnekliği bildirdi. Bu, 2020'ye göre önemli bir artış olsa da iyileştirme için çok alan bırakıyor. Bölgesel olarak, dirençlilik rakamları oldukça tutarlı; Asya Pasifik biraz daha düşük, Afrika ve Orta Doğu biraz daha yüksek.

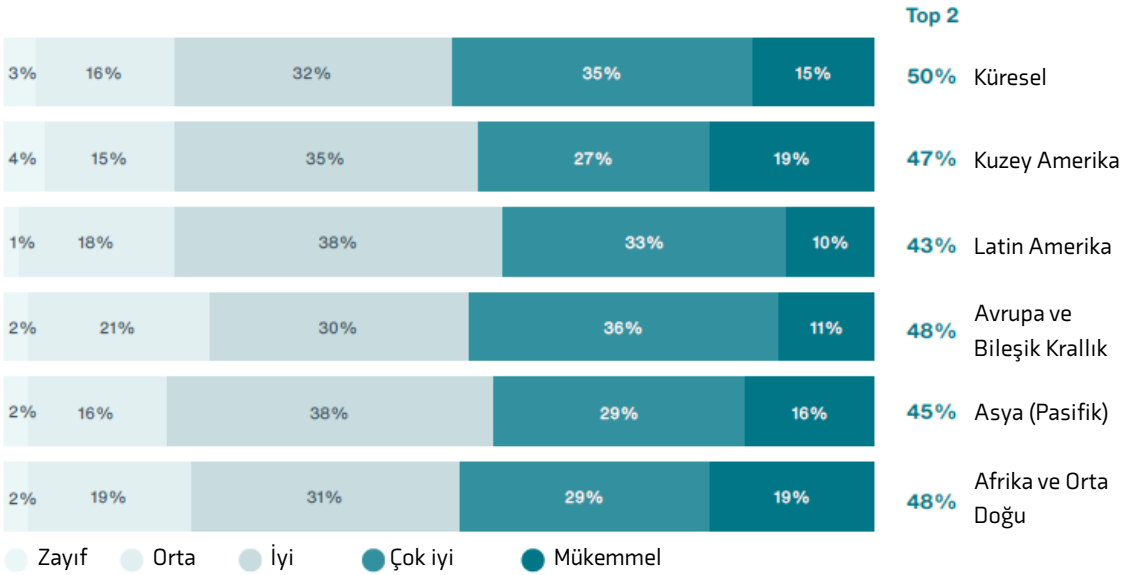
Tablo.10. İşgücünün mevcut dirençliliği

b. Çeviklik

Çeviklik, olumlu bir tutum, entelektüel merak ve açık fikirlilikle ileriye sıçrama ve değişimde yön bulma yeteneğidir. Çevik iş gücü, değişen koşullara uyum sağlama ve değişken zamanlarda başarılı olma yeteneğine sahiptir. Çeviklik puanları, dayanıklılığın puanlarına benzer, işverenlerin yarısı çalışanlarının çevik olduğunu söylüyor.

Tablo.11. İşgücünün mevcut çevikliği

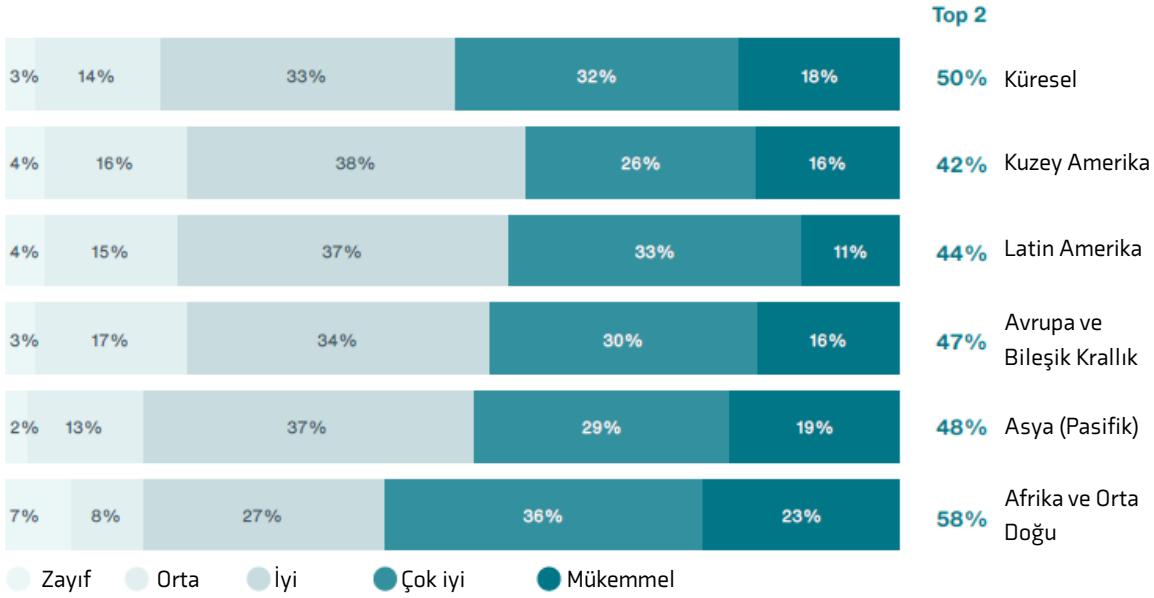

c. Aidiyet

Aidiyet, bir çalışma ortamında topluluktan bir destek ve bağlantı hissidir. Aidiyet duygusuna sahip olmak, yüksek performanslı bir ekibin parçası olmak için hayati önem taşır. Güçlü bir aidiyet duygusu, çalışan bağlılığının daha iyi olmasına yol açabilir ve çalışanlara belirsizlik sırasında ve değişiklik gerektiğinde dirençli ve çevik olmayı tekrarlamaları için ihtiyaç duydukları desteği verir. Esneklik ve çeviklikte olduğu gibi, şirketlerin yaklaşık yarısı aidiyeti mükemmel veya çok iyi olarak değerlendiriyor.

Çalışanlar için sürdürülebilir bir çalışma hayatı oluşturmak zaman ve yatırım gerektirir. Ancak hem çalışanlara hem de bir bütün olarak şirkete sağladığı fayda, onu değerli kıyor.

Tablo.12. İşgücünün mevcut aidiyeti

Mevcut durum ve fırsatlar ışığında bölgesel başlıklar

Kuzey Amerika Genel çalışan refahı, Kuzey Amerika'da en düşük seviyededir ve şirketlerin üçte birinden biraz fazlası refahı mükemmel veya çok iyi olarak tanımlamaktadır. Küresel olarak %19'a kıyasla, şirketlerin yalnızca %11'i genel refah kültürlerini ve iklimlerini mükemmel, herhangi bir bölgenin en düşük seviyesi olarak nitelendirdi. Kuzey Amerika, tükenmişliği sağlık inisiyatiflerinin	Latin Amerika Kuzey Amerika'da olduğu gibi, Latin Amerika'nın genel çalışan refahı, dayanıklılığı, aidiyeti ve çevikliği küresel ortalamasının oldukça altındaydı. Şirketlerin yalnızca %7'si genel refahı mükemmel olarak nitelendirdi. Latin Amerika'daki şirketler, finansal sonuçları refah girişimlerinden etkilenen bir sorun olarak daha sık gösterdiler ve hem fiziksel sağlık hem de	Avrupa ve Birleşik Krallık Avrupa ve Birleşik Krallık'tan elde edilen sonuçlar küresel ortalamalarla uyumluydu ve bölge genel refah, kültür, dayanıklılık, çeviklik ve aidiyet açısından ortalamasının birkaç puan altındaydı. Yaşlanan nüfusuna yakışır bir şekilde bu bölge, "kuşak ihtiyaçları"nın çalışan refahı sorunu arasında ilk beşe giren tek bölgeydi ve yetenek kalifikasyonu ve yeniden	Asya (Pasifik) Genel çalışan refahı, %49'u mükemmel veya çok iyi olarak tanımlayan Asya Pasifik'te en yüksek sırada yer aldı. Bölgedeki şirketler, kârları ve finansal marjları önümüzdeki yıllar için en yüksek ikinci öncelik olarak sıraladı ve çalışanların refahını birinci veya ikinci olarak sıralamayan tek bölge oldu. Çalışan refahı konuları altında, yetenek kalifikasyonu ve yeniden beceri kazandırmayı	Afrika ve Orta Doğu İstatistiksel olarak küresel ortalamasının üzerinde olan Afrika ve Orta Doğu'daki şirketler, genel refahı %48'lik bir oranla mükemmel veya çok iyi olarak derecelendirdi. Mükemmel olarak yapılan değerlendirmenin yüzdesinin (%21), diğer bölgelerin yüzdesinden yüksek olduğu görüldü. Refah kültürü ve iklimi, diğer tüm bölgelerden daha yüksekti ve bu bölge %58 ile küresel ortalama olan %50'den
--	---	--	---	---

Mevcut durum ve fırsatlar ışığında bölgesel başlıklar

Kuzey Amerika etkileyeceği en önemli 5 iş sorunu yapan tek bölge ve bunu en önemli refah sorunu olarak gösteren tek bölge oldu. Çalışan esnekliği, çevikliği ve aidiyeti, %50'lik küresel ortalamanın altında kaldı.	Latin Amerika finansal risk ve stresi çalışan refahı sorunlarının ilk beşi olarak adlandıran tek bölge oldular.	Avrupa ve Birleşik Krallık beceri kazandırma konusunda yalnızca iki bölgeden biriydi.	Asya (Pasifik) ilk beş konu olarak sıralayan iki bölgeden biriydiler. Çeviklik ve aidiyet puanları küresel ortalamanın biraz altındayken, çalışan dayanıklılığı bu bölgede en düşük seviyede idi.	Afrika ve Orta Doğu daha yüksekti. Şirketlerin yaklaşık dörtte biri, iklim ve kültürü mükemmel olarak değerlendirdi. Bu Kuzey Amerika'nın iki katından fazladır. Aynı zamanda çalışan performansını ve üretkenliğini çalışan memnuniyeti ve bağlılığına göre derecelendiren tek bölge olan Afrika ve Orta Doğu, çalışan dayanıklılığını refahtan etkilenen bir sorun olarak derecelendiren tek bölgeydi. Direnç ve aidiyet küresel ortalamanın üzerinde olacak şekilde iyi derecede derecelendirilirken, bu değerlendirme diğer tüm bölgelerin üzerindeydi. Öte yandan çeviklik ise küresel ortalamanın biraz altında değerlendirildi. üzerinde olacak şekilde iyi derecede derecelendirilirken, bu değerlendirme diğer tüm bölgelerin üzerindeydi. Öte yandan çeviklik ise küresel ortalamanın biraz altında değerlendirildi.
--	---	---	---	--

İşveren için sonuç ve değerlendirme

Şirketler refah stratejisini geliştirme yolculuklarının neresinde olurlarsa olsunlar, mevcut durumlarını değerlendirmek ve sorular sormak faydalı olabilir. Araştırma sonucunda, refah stratejisinin değerlendirilirken aşağıdaki soruların göz önünde bulundurulmasının yerinde olacağı belirtiliyor:

1. Refah stratejiniz, firmanın vizyonu ve amacı ile nasıl örtüşüyor? Refah stratejiniz, daha geniş iş stratejinize tamamen entegre mi?
2. İş gücünüzün mevcut bileşimi nedir ve mevcut refah girişimleri farklı çalışan ihtiyaçlarını destekliyor mu?
3. Üst düzey liderlik, refah girişimlerine desteklerini nasıl gösteriyor?
4. Refah teklifinizi çalışanlara nasıl iletiyorsunuz? Refaha ilişkin mevcut tüm girişimlerinizden haberdarlar mı?

YARGITAY KARARLARI

T.C. YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ

Esas No 2022/15900

Karar No 2022/16315

Karar Tarihi 8.12.2022

02

Derleme/
Av. Ayşe Öykü Arslan
Av. Eylül Bayrak

\\Bildirimsiz fesih nedeniyle tazminat istemi

\\Bakiye süre ücreti

\\Mahsup

İlgili Mevzuat 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 438

ÖZET/ Dava, bildirimsiz fesih nedeniyle tazminat istemine ilişkindir. İlk Derece Mahkemesince; bakiye süre ücreti tutarında tazminat, davacının başka bir işten elde ettiği gelir mahsup edildikten sonra bakiye tutara %65 oranında indirim uygulanarak belirlenmiştir. Bakiye süre ücretine ilişkin talepten indirilebilecek miktarlar hizmet sözleşmesinin sona ermesi yüzünden tasarruf edilen miktar ile başka bir işten elde edilen veya bilerek elde etmekten kaçınılan gelirlerdir. Bunlar dışında ayrıca bir indirime gidilmesi hatalı olup kararın bozulması gerekmektedir.

DAVA/ Taraflar arasında İlk Derece Mahkemesinde görülen ve istinaf incelemesinden geçen alacak davasında verilen karar hakkında yapılan temyiz incelemesi sonucunda, Dairece, Bölge Adliye Mahkemesi g. Hukuk Dairesi kararının kaldırılmasınaveİlk Derece Mahkemesi kararının bozulmasına karar verilmiştir. İlk Derece Mahkemesince bozmaya uyularak yeniden yapılan yargılama sonucunda; davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir. İlk Derece Mahkemesi kararı davacı ve davalı vekillerince temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme

sonucunda temyiz dilekçelerinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra, dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

KARAR/

Davacı İsteminin Özeti

Davacı vekili dava dilekçesinde; davacının iş sözleşmesinin kararlaştırılan süreden önce yazılı bildirim yapılmadan feshedildiğini ileri sürerek ihbar tazminatı, bakiye süre ücreti tutarında tazminat ile haksız fesih tazminatı alacaklarının davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir

Davalı Cevabının Özeti

Davalı vekili cevap dilekçesinde; davacı ile bir yıllık sözleşme imzalanmış ise de fiilen çalışılan işin bitmesi nedeniyle yapılan fesih nedeniyle ücret talep edemeyeceğini ve ihbar tazminatına hak kazanamayacağını savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti

İş sözleşmesinin herhangi bir haklı fesih gerekçesine dayanılmadan ve davacıya ihbar süresi tanınmadan sonlandırıldığı, haksız fesih tazminatı ödenmesine ilişkin talebin reddi gerektiği, taraflar arasındaki iş sözleşmesinin belirsiz süreli iş sözleşmesi olduğunu ve davacının bakiye süre ücreti tutarında tazminat bulunmadığı gerekçeleriyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

İstinaf Başvurusu

İlk Derece Mahkemesi'nin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde taraf vekilleri istinaf başvurusunda bulunmuşlardır.

Gerekçe ve Sonuç

Taraflar arasındaki iş sözleşmesinin belirsiz süreli olduğu bu sebeple bakiye süre ücreti tutarında tazminat talep koşullarının bulunmadığı, haksız fesih tazminatı talebinin reddinde bir isabetsizlik bulunmadığı, belirsiz süreli olup işverence haksız olarak feshedilen iş sözleşmesi gereği davacının ihbar tazminatına hak kazandığı gerekçesiyle taraf vekillerinin istinaf başvurularının esastan reddine karar verilmiştir.

Temyiz Başvurusu

Bölge Adliye Mahkemesi'nin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

Gerekçe ve Sonuç

Sözleşmenin belirli süreli olduğunun tarafların açık kabulünde olduğu, sözleşmenin yapıldığı tarihte ve fesih tarihinde yürürlükte olan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca, davacının bakiye süre ücreti tutarında tazminat isteğinin indirim hususu da değerlendirilmek suretiyle hüküm altına alınması gerektiği gerekçesiyle Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozularak ortadan kaldırılmasına ve İlk Derece Mahkemesi kararının bozulmasına karar verilmiştir.

İlk Derece Mahkemesince Bozmaya Uyularak Verilen Karar

İlk Derece Mahkemesi, bilirkişi tarafından hazırlanan 26.11.2020 tarihli ek rapora itibar edildiği, sözü edilen raporda belirlenen bakiye süre ücreti tutarında tazminattan takdiren %65 oranında indirim yapıldığı, haksız fesih tazminatı ve ihbar tazminatı taleplerinin reddine karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar vermiştir.

Temyiz Başvurusu

İlk Derece Mahkemesi'nin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde taraf vekilleri temyiz isteminde bulunmuşlardır.

Gerekçe

1- Tarafların iddia, savunma ve dayandıkları belgelere, uyuşmazlığın hukuki nitelendirilmesi ile uygulanması gereken hukuk kurallarına, dava şartlarına, yargılamaya hâkim olan ilkelere, ispat kurallarına, temyiz olunan kararda belirtilen gerekçelere ve özellikle temyiz nedenlerine göre davalı vekilinin tüm, davacı vekilinin aşağıdaki paragrafın kapsamı dışındaki temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

2- Somut olayda İlk Derece Mahkemesince; bakiye süre ücreti tutarında tazminat, davacının başka bir işten elde ettiği gelir mahsup edildikten sonra bakiye tutara %65 oranında indirim uygulanarak belirlenmiştir. 6098 sayılı Kanun'un 438. maddesi ikinci fıkrasına göre bakiye süre ücretine ilişkin talepten indirilebilecek miktarlar hizmet sözleşmesinin sona ermesi yüzünden tasarruf edilen miktar ile başka bir işten elde edilen veya bilerek elde etmekten kaçınılan gelirlerdir. Bunlar dışında ayrıca bir indirime gidilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ/ Temyiz olunan İlk Derece Mahkemesi kararının BOZULMASINA, peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgililere iadesine, dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine gönderilmesine, 08.12.2022 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ

Esas No 2023/6814

Karar No 2023/5538

Karar Tarihi 13.04.2023

\\ Fazla çalışma ücreti

\\ Kanun yararına temyiz

İlgili Mevzuat 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 363 ve 4857 sayılı İş Kanunu m. 34

ÖZET/ Dava, haksız fesih nedeniyle fazla çalışma alacağıının istemine ilişkindir. Davacı vekili, dava dilekçesinde dava konusu alacaklara mevduat faizi yürütülmesini talep ederken ıslah dilekçesi ile de ıslah edilen alacak miktarlarına yasal faiz uygulanmasını açıkça ifade ederek talepte bulunmuştur. Dava konusu fazla çalışma, hafta tatili ile ulusal bayram ve genel tatil ücreti alacakları ücret niteliği taşıdığından bu alacaklara mevduata uygulanan en yüksek faiz oranının uygulanması; İş Kanunu'nun 34. maddesinin birinci fıkrası gereği, diğer bir anlatımla yasa gereğidir. Bununla birlikte, davacı vekili dava dilekçesinde talep edilen alacaklara ilişkin mevduat faiz talep etmişken, ıslah dilekçesinde yasal faiz talebinde bulunarak ıslah edilen alacaklar bakımından faiz türüne ilişkin talebini değiştirme iradesini ortaya koymuştur. Bu itibarla, re'sen dikkate alınması gereken taleple bağlılık ilkesi uyarınca, ıslah dilekçesiyle artırılan miktarlar için ıslah tarihinden yasal faiz uygulanmalıdır. Ancak 4857 sayılı İş Kanunu'nun 34. maddesi gereğince ödenmeyen ücret

alacaklarına mevduata uygulanan en yüksek faiz oranının uygulanacağı hüküm altına alındığından hükmolunan yasal faiz oranı en yüksek mevduat faiz oranını da aşmamalıdır. Bu nedenle, fazla çalışma, hafta tatili ile ulusal bayram ve genel tatil ücretine dair ıslah dilekçesiyle artırılan miktarlar için ıslah tarihinden itibaren en yüksek mevduat faiz oranını aşmamak kaydıyla yasal faize hükmedilmesi gerekir.

DAVA/ Taraflar arasında, İlk Derece Mahkemesinde görülen alacak davasında davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir. İlk Derece Mahkemesince kesin olarak verilen kararın kanun yararına temyizen incelenmesi Adalet Bakanlığı tarafından istenilmiş olmakla; Tetkik Hakimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

KARAR/

Davacı İsteminin Özeti

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin 2018 yılının Mart ayında işe başladığını ve 2020 yılının Eylül ayında haksız olarak işten çıkartıldığını, davalılarla yürütülen arabuluculuk görüşmelerinde anlaşma sağlanamadığını, fazla çalışma yapmasına rağmen bu çalışmaların karşılığı olan fazla çalışma ücretinin ödenmediğini, fazla çalışma iddiasının işverence tanzim edilen puantaj kayıtları ve tanık beyanlarıyla ispatlanacağını ileri sürerek şimdilik 10.000,00 TL fazla çalışma ücretinin davalılardan müstereken ve müstesilen tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Cevabının Özeti

Davalı ... Şti. vekili cevap dilekçesinde; zamanaşımı def'i ve yetki itirazlarının bulunduğunu, yetki itirazının kabulü ile dosyanın yetkili İş Mahkemesine gönderilmesini talep ettiklerini, ayrıca davanın esas yönünden de reddi gerektiğini savunarak davanın reddini istemiştir. Davalı ... AŞ vekili cevap dilekçesinde; müvekkili Şirket ile ... Şti. arasındaki sözleşmede de açıkça kararlaştırıldığı üzere davacının aylık ücretinin ödenmesi, sigortasının yapılarak primlerinin ödenmesi, yıllık izinlerinin kullandırılması vb. tüm işçilik hak ve alacaklarından diğer davalının sorumlu olduğunu savunarak davanın esastan reddini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti

Davacının çalışma süresinin 13.03.2018-09.09.2020 tarihleri arasında 2 yıl, 5 ay, 28 gün olduğunu ve günlük brüt ücretinin 91,67 TL olduğu, mevcut delil durumu, taraflar arasında yapılan sözleşme ve taraf tanıklarının beyanları dikkate alındığında taraflar arasında asıl işveren alt işveren ilişkisi bulunduğu, davacının haftada 24 saat fazla çalışma yaptığına yönelik iddiasını tanık anlatımı ile ispatladığı, fazla çalışma ödemesi yapılan aylar dışlanarak hesaplanan fazla çalışma ücretinden %30 oranında indirim yapılarak belirlenen fazla çalışma ücretinin hüküm altına alındığı, davalı tarafın zamanaşımı def'i de göz önünde bulundurularak hüküm kurulduğu gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne kesin olarak karar verilmiştir.

Kanun Yararına Temyiz Başvurusu

Adalet Bakanlığı, İlk Derece Mahkemesi'nin yukarıda belirtilen kararının kanun yararına temyizen incelenmesini istemiştir.

Gerekçe

1- 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) "Kanun yararına temyiz" kenar başlıklı 363. maddesinin birinci fıkrası şöyledir: İlk derece mahkemelerinin kesin olarak verdikleri kararlar ile istinaf incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlarına ve bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin ilk derece mahkemesi sıfatıyla kesin olarak verdikleri kararlar ile yine bu sıfatla verdikleri ve temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlarına karşı, yürürlükteki hukuka aykırı bulunduğu ileri sürülerek Adalet Bakanlığı veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kanun yararına temyiz yoluna başvurulur.

2- Temyiz talebi Yargıtayca yerinde görüldüğü takdirde, 6100 sayılı Kanun'un 363. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca karar kanun yararına bozulur ve bu bozma, kararın hukuki sonuçlarını ortadan kaldırmaz.

3- 4857 sayılı Kanun'un 34. maddesi şu şekildedir: "Ücreti ödeme gününden itibaren yirmi gün içinde mücbir bir neden dışında ödenmeyen işçi, iş görme borcunu yerine getirmekten kaçınabilir. Bu nedenle kişisel kararlarına dayanarak iş görme borcunu yerine getirmemeleri sayısal olarak toplu bir nitelik kazansa dahi grev olarak nitelendirilemez. Gününde ödenmeyen ücretler için mevduata uygulanan en yüksek faiz oranı uygulanır."

4- Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 02.03.2021 tarihli ve 2017/(7)9-1812 Esas, 2021/185 Karar sayılı kararında ücret ve ücret niteliğindeki alacaklara uygulanması gereken faiz türüne ilişkin genel ilkeler şu şekilde açıklanmıştır: 4857 sayılı İş Kanunu'nun (4857 sayılı Kanun/ İş Kanunu) "Ücretin gününde ödenmemesi" başlıklı 34. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Ücreti ödeme gününden itibaren yirmi gün içinde mücbir bir neden dışında ödenmeyen işçi, iş görme borcunu yerine getirmekten kaçınabilir. Bu nedenle kişisel kararlarına dayanarak iş görme borcunu yerine getirmemeleri sayısal olarak toplu bir nitelik kazansa dahi grev olarak nitelendirilemez. Gününde ödenmeyen ücretler için mevduata uygulanan en yüksek faiz oranı uygulanır." şeklindeki düzenleme ile işçilere gününde ödenmeyen ücret alacaklarına mevduata uygulanan en yüksek faiz oranının uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

5- Bu faiz oranı ücret niteliği taşıyan her türlü alacak hakkında söz konusudur (Süzek S.: İş Hukuku, 2018, s:381). Banka faizi, bankalar tarafından mevduata ve kredilere uygulanan faizdir. Mevduat, gerçek veya tüzel kişinin sahip olduğu hazır satın alma gücünün kullanılmayarak vadeli veya vadesiz olarak bankaya bırakılmasıdır. Vadeli mevduat da belirli bir süre

sonunda geri çekilmek şartıyla açılmış, bir günden daha uzun vadeli mevduat hesaplarıdır (Karmış, E.: Uygulamalı Faiz ve Alacak Hesapları Hukuku, Cilt I, 2007, s: 419). Bankaların belli bir zaman sonunda veya belirli olmayan zamanlarda çekilmek üzere bankaya yatırılan paralara uyguladığı faiz oranına mevduat faizi denir. Ayrıca mevduata uygulanan en yüksek faizin belirlenmesinde kamu bankası, özel banka ayrımı yapılmaz. Bunun gibi, faizin hesaplanmasında bir yıllık mevduata uygulanan faiz göz önünde tutulur (Süzek S., s:381).

6- Diğer taraftan, yukarıda ayrıntılı olarak aktarıldığı üzere davacı vekili, dava dilekçesinde dava konusu alacaklara mevduat faizi yürütülmesini talep ederken ıslah dilekçesi ile de ıslah edilen alacak miktarlarına yasal faiz uygulanmasını açıkça ifade ederek talepte bulunmuştur.

7- Dava konusu fazla çalışma, hafta tatili ile ulusal bayram ve genel tatil ücreti alacakları ücret niteliği taşıdığından bu alacaklara mevduata uygulanan en yüksek faiz oranının uygulanması; İş Kanunu'nun 34. maddesinin birinci fıkrası gereği, diğer bir anlatımla yasa gereğidir.

8- Yasal (kanuni) faiz ve oranı ise 3095 sayılı Kanun'un 1. maddesinde açıkça düzenlenmiştir. Öyle ise ıslah dilekçesinde talep edilen "yasal faiz" ifadesinden ne anlaşılması gerektiği irdelenmelidir. Yukarıda ayrıntılı şekilde açıklandığı üzere, bir kısım Kanunlarda faize ilişkin özel düzenlemeler ile farklı farklı faiz türlerinin uygulanması gerektiği hüküm altına almıştır. Bu durum gösteriyor ki faiz türlerine dair kavramların yerinde kullanılması, geniş yorumlanmaması daha isabetli olacaktır.

9- O hâlde ıslah dilekçesinde talep edilen "yasal faiz" ifadesinin 3095 sayılı Kanun'un 1. maddesinde düzenlenen yasal faiz olduğu kabul edilmelidir. Zira bu ifadenin "yasadan kaynaklı faiz" olarak geniş yorumlanması, diğer faiz türlerinin yorumlanması yolunu da açarak kavram kargaşasına neden olacağı göz ardı edilmemelidir.

10- Bununla birlikte, davacı vekili dava dilekçesinde talep edilen alacaklara ilişkin mevduat faiz talep etmişken, ıslah dilekçesinde yasal faiz talebinde bulunarak ıslah edilen alacaklar bakımından faiz türüne ilişkin talebini değiştirme iradesini ortaya koymuştur. Bu itibarla, re'sen dikkate alınması gereken taleple bağlılık ilkesi uyarınca, ıslah dilekçesiyle artırılan miktarlar için ıslah tarihinden yasal faiz uygulanmalıdır. Ancak 4857 sayılı İş Kanunu'nun 34. maddesi gereğince ödenmeyen ücret alacaklarına mevduata uygulanan en yüksek faiz oranının uygulanacağı hüküm altına alındığından hükmolunan yasal faiz oranı en yüksek mevduat faiz oranını da aşmamalıdır. Bu nedenle, fazla çalışma, hafta

tatili ile ulusal bayram ve genel tatil ücretine dair ıslah dilekçesiyle artırılan miktarlar için ıslah tarihinden itibaren en yüksek mevduat faiz oranını aşmamak kaydıyla yasal faize hükmedilmesi gerekir.

SONUÇ/ Adalet Bakanlığının 6100 sayılı Kanun'un 363. maddesinin birinci fıkrasına dayalı kanun yararına temyiz isteminin kabulü ile kararın sonuca etkili olmamak üzere KANUN YARARINA BOZULMASINA, dava dosyasının İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığı'na gönderilmesine, 13.04.2023 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

T.C.YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ

Esas No 2023/7457

Karar No 2023/6904

Karar Tarihi 11.05.2023

\\ Haklı fesih

\\ Maddi vakıanın değiştirilmesi

\\ Kanun yararına temyiz

İlgili Mevzuat 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 25, 190, 363, 371

ÖZET/ Dava, haklı fesih nedeniyle kıdem tazminatı ve fazla çalışma alacağının istemine ilişkindir. Mahkemece, işçinin feshinin haklı bir nedeni bulunup bulunmadığının belirlenmesi yerine işveren feshinin tazminat gerektirip gerektirmediği konusunda yargılama yapılması hatalı olduğu gibi işverence yapılan feshin haksız olduğu yönündeki gerekçenin; işten çıkış kodu 22 olarak bildirilmiş olmasına rağmen iş sözleşmesinin devamsızlık sebebi ile feshedildiğinin iddia edilmesine, çıkış kodu ile savunmanın farklı olmasına ve işverenin feshin haklı sebeple yapıldığını ispatlayamamasına dayandırılması da doğru olmamıştır. Fesih sebebi ile bağlılık ilkesi, iş sözleşmesini fesheden tarafın bildirdiği fesih nedeni dışında sonradan başka bir gerekçeye dayanamamasını ifade etmekte olup işten çıkış kodunda bildirilen kod dışında başka bir gerekçeye dayanılamaması anlamına gelmemektedir. Dolayısıyla Mahkemece yazılı şekilde yapılan değerlendirme de isabetli değildir. Somut olayda Mahkemece, dava dilekçesinde ileri

sürülen maddi vakıanın değiştirilmesi ve buna göre de ispat yükünün değerlendirilmesinde kanuna aykırı şekilde yargılama yapılması hatalıdır. Adalet Bakanlığı'nın kanun yararına temyiz isteminin bu yönden kabulü gerekir.

DAVA/ Taraflar arasında, İlk Derece Mahkemesinde görülen alacak davasında davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir. İlk Derece Mahkemesince kesin olarak verilen kararın kanun yararına temyizen incelenmesi Adalet Bakanlığı tarafından istenilmiş olmakla; Tetkik Hakimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

KARAR/

Davacı İsteminin Özeti

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin, davalı işverenin Turhal şubesinde işe başladığını ve sonrasında Tokat şubesinde çalıştığını, asgari ücret aldığını, çalıştığı süre içerisinde hiçbir hata ve kusuru olmadığını, sabah 08.00'de işe başladığını, en erken 19.15, en geç 22.00'a kadar çalıştığını, fazla çalışma ücreti adı altında birtakım ödemeler yapıldığını ancak ödemenin eksik olduğunu, davalı Şirketin davacının çalıştığı fabrikayı kapattığını, iş sözleşmesinde bir hüküm olmamasına karşın işçileri korkutarak bütün işçileri Tokat ilindeki fabrikaya nakletmek istediğini, davacının bir çok evrakı işten çıkarılma korkusu ile imzaladığını, imzaladığı evrak arasında nakle onay verdiğine dair iş sözleşmesi de bulunduğunu, müvekkilinin Turhal'da ikamet ettiğini, Turhal'dan taşınma işleminde bu durumu kabul ettiğini; ancak Tokat ile Turhal arasının 49 km. olduğunu, fabrikanın yerleşim yerine oldukça uzak olduğunu, ailesi Turhal'da olduğundan ulaşımın sıkıntı olduğunu, ayrıca davalı tarafça Tokat'a gelecek işçilere zam yapılacağı söylenmesine karşın ücretine zam yapılmadığını, müvekkilinin hem alacaklarını tam olarak alamaması hem de iş şartlarının ağırlaşmış olması nedeniyle iş sözleşmesini haklı olarak feshettiğini ileri sürerek kıdem tazminatı ile fazla çalışma alacağının davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Cevabının Özeti

Davalı vekili cevap dilekçesinde; dava konusu alacakların zamanaşımına uğradığını, davacının 09.12.2017-18.12.2017 tarihleri arasında devamsızlık yaptığını, bu konuda tutanakların tutulduğunu, davacıya 18.12.2017 tarihinde ihtarname gönderildiğini, ihtarnamenin 29.12.2017 tarihinde tebliğ edildiğini, bu tarihte davacının çıkışının

22 kodu ile yapıldığını, davacı iş sözleşmesini Turhal'dan Tokat'a nakil olmak istememesi sebebiyle haklı nedenle feshettiğini iddia etmiş ise de iş sözleşmesinin devamsızlık sebebiyle işverence feshedildiğini, sonradan davacının arkadaşlarından öğrenildiği kadarıyla davacının çalışmak için yurt dışına gitmesi sebebiyle işe gelmediğinin anlaşıldığını, davacının devamsızlık yaptığı tarihlerde davalı işyerinin Turhal şubesinin kapanmasının söz konusu olmadığını, Tokat fabrikasının çalışma ruhsatının 25.04.2018 tarihinde alındığını, taşınma kararının işçilere 26.06.2018 tarihinde duyurulduğunu, davacının devamsızlık yaptığı tarihte fabrikanın inşaatının devam ettiğini, davacının Tokat'taki fabrikada hiç çalışmadığını, davalı işyerinde önceleri hafta içi 5 gün 08.00-17.00 arası çalışma ve 1 saat ara dinlenme, cumartesi günleri 08.00-13.15 saatleri arası çalışma ve 15 dakika ara dinlenme olmak üzere haftalık 45 saat çalışıldığını, 2018 yılından itibaren çalışma şeklinin değiştiğini, işyerinde fazla çalışma yapılması halinde bu çalışmaların parmak izi takip cihazı ile takip edildiğini ve bordrolar ile ödendiğini savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti

Davacının, davalıya ait işyerinde 27.10.2010-29.12.2017 tarihleri arasında en son brüt 1.777,50 TL ücretle çalıştığı, 29.12.2017 tarihli işten ayrılış bildirgesinde çıkış kodunun 22 (diğer nedenler) olarak gösterildiği, fesih nedeni ile bağlı olan işverenin, davacının iş sözleşmesinin devamsızlık nedeniyle sona erdiğini savunduğu, sigorta kaydındaki fesih nedeninin ise farklı olduğu görülmekle iş sözleşmesinin tazminat gerektirmeyecek şekilde sona erdiği işveren tarafından kanıtlanamadığından davacının kıdem tazminatına hak kazandığı; dosya kapsamında, tüm çalışma dönemine ait imzalı ve ihtirazı kayıtsız ücret bordroları yer almakta olup bu ücret bordroları ile banka kayıtları ve parmak okuma sisteminin birbiri ile uyumlu olduğu, parmak izi kayıtlarında yer alan çalışmaların üzerinde çalışma yapıldığını ispatlayıcı yazılı bir delil bulunmadığı gerekçesiyle kıdem tazminatı talebinin kabulüne, fazla çalışma alacağı talebinin ise reddine kesin olarak karar vermiştir.

Kanun Yararına Temyiz Başvurusu

Adalet Bakanlığı, İlk Derece Mahkemesi'nin yukarıda belirtilen kararının kanun yararına temyizen incelenmesini istemiştir.

Gerekçe

1- 6100 sayılı Kanun'un 363. maddesinin birinci fıkrası uyarınca ilk derece mahkemelerinin kesin olarak verdikleri kararlar ile istinaf incelemesinden geçmeden kesinleşmiş

bulunan kararlarına karşı, yürürlükteki hukuka aykırı bulunduğu ileri sürülerek Adalet Bakanlığı tarafından kanun yararına temyiz yoluna başvurulur. 6100 sayılı Kanun'un 363. maddesinin gerekçesinde de karar verilirken yürürlükteki hukukun yanlış uygulanmasının her an için söz konusu olabileceği, kanun yararına temyiz, yanlışlık tespit edilip daha sonra benzer işlemlerden kaçınmak için kabul edilen bir sistem olduğu, Yargıtay'ın yaptığı incelemede uygulamanın yanlış olduğu sonucuna ulaşırsa kararı kanun yararına bozacağı ifade edilmiştir.

2- Temyiz yolu ise olağan kanun yollarından birisidir. Bozma sebepleri, 6100 sayılı Kanun'un 371. maddesinde sayılmıştır. Bunlar; hukukun veya taraflar arasındaki sözleşmenin yanlış uygulanmış olması, dava şartlarına aykırılık bulunması, taraflardan birinin davasını ispat için dayandığı delillerin kanuni bir sebep olmaksızın kabul edilmemesi ve karara etki eden yargılama hatası veya eksiklikler bulunmasıdır. Temyiz yolunda, hüküm mahkemesinin kararı sadece hukuka uygunluk bakımından inceleme konusu yapılır. Madde gerekçesinde bu husus "Temyiz incelemesini, istinaf incelemesinden ayıran özellik, temyiz incelemesinin usûl hukuku veya maddî hukuk yönünden incelemeyi gerektirmesi, maddî vakıaların denetimi ile delil değerlendirmesine girmemesidir. Maddede bu hukukî denetimin hangi sebeplerle yapılacağı açıklığa kavuşturulmuştur. Bugüne kadar istinaf yolunun olmamasından dolayı zaman zaman Yargıtay maddî vakılara ve delil değerlendirmesine de girmek zorunda kalabilmekteydi, istinafla birlikte artık bu ihtiyaç ortadan kalkmış ve Yargıtay tamamen bir hukukî denetim ve içtihat mercii olmuştur." şeklinde vurgulanmıştır.

3- Belirtilen bu yasal düzenlemeler ve 6100 sayılı Kanun döneminde temyiz yolu ile ilgili özellikler dikkate alındığında, kanun yararına temyiz ile temyiz yolu arasında bir ayırım yapılması gerekmektedir. Kanun yararına temyiz başvurusunda, başvuru konusu kararın sadece yürürlükteki hukuka aykırı olup olmadığı denetlenir. Bu denetim ise, temyiz incelemesinin aksine, kanun yararına temyizde görece sınırlı bir inceleme yapılmasını gerektirir. Kanun yararına temyize ilişkin madde gerekçesinde de belirtildiği gibi yürürlükteki hukukun yanlış uygulanması söz konusu olduğunda, kararın kanun yararına bozulması gerekir.

4- Somut olayda davacı işçi, işyerinin Turhal'dan Tokat'a taşındığını, ailesinin Turhal'da olması ve mesafenin uzaklığı ile fabrikanın da şehir merkezine uzaklığı sebebiyle iş şartlarının ağırlaştığını, gerek iş şartlarının ağırlaşması gerekse alacaklarının tam olarak ödenmemesi sebebi ile iş sözleşmesini haklı olarak feshettiğini ileri sürmüştü; davalı işveren ise davacının Tokat'ta hiç çalışmadığını, Tokat'a taşınma tarihinin fesihten çok sonra olduğunu, davacının

iş sözleşmesinin 09.12.2017-18.12.2017 tarihleri arasında mazeretsiz olarak devamsızlık yapmasından dolayı haklı olarak feshedildiğini ve çıkışının 29.12.2017 tarihinde 22 kodu ile bildirildiğini, davacının yurt dışına gitmek için devamsızlık yaptığının sonradan öğrenildiğini savunmuştur.

5- İlk Derece Mahkemesince, davacının 29.12.2017 tarihli işten ayrılış bildirgesinde çıkış kodunun 22 (diğer nedenler) olarak gösterildiği, fesih nedeni ile bağlı olan işverenin, davacının iş sözleşmesinin devamsızlık nedeniyle sona erdiğini savunduğu, sigorta kaydındaki fesih nedeninin ise farklı olduğu görülmekle iş sözleşmesinin tazminat gerektirmeyecek şekilde sona erdiği işveren tarafından kanıtlanamadığından davacının kıdem tazminatına hak kazandığı gerekçesi ile kıdem tazminatı talebinin kabulüne karar verilmiştir.

6- Adalet Bakanlığının, davacının iş sözleşmesinin işverence haklı sebeple feshedildiği ve davacı kıdem tazminatına hak kazanmadığından açılan davanın reddine karar verilmesi gerektiği yönündeki kanun yararına temyizi, Mahkemenin maddi vakıalar ile davanın ispatına yönelik değerlendirmelerine ilıkindir. Kanun koyucunun temyiz yolunda dahi Yargıtayca maddi vakıaların denetimi ile delil değerlendirmesine girilmemesi gerektiği yönündeki madde gerekçesi dikkate alındığında; kanun yararına temyizde bu tür bir değerlendirmenin yapılmaması gerekir. Yapılan açıklama doğrultusunda belirtilen kanun yararına bozma istemi; Mahkemece verilen kararın yürürlükteki hukuka aykırı olduğu, bir diğer ifade ile yürürlükteki hukukun yanlış uygulandığı noktasında bir sonuca varılması mümkün olmadığından, yerinde görülmemiştir.

7- Ne var ki İlk Derece Mahkemesince 6100 sayılı Kanun'un 25. maddesinin birinci fıkrası ile 190. maddesinin birinci fıkrasına aykırı yargılama yapıldığı anlaşılmaktadır. Şöyle ki davacı vekili dava dilekçesinde, iş sözleşmesinin davacı işçi tarafından alacaklarının tam olarak ödenmemesi ve çalışma şartlarının ağırlaşması sebebi ile feshedildiğini iddia etmiş ve kıdem tazminatı talebini, iş sözleşmesinin işçi tarafından feshedildiği yönündeki vakıaya dayandırmıştır. İş sözleşmesinin kıdem tazminatına hak kazanmayacak şekilde sona erdiğini ispat yükü işverene aittir. Ancak işçi, feshin işverence belirtilen sebepten başka bir sebebe dayandığını iddia ettiği takdirde, bu iddiasını ispatla yükümlüdür.

8- Fesih sebebi ile bağlılık, başka bir deyişle fesih sebebinin sonradan değiştirilemeyeceği ilkesi, işveren gibi işçi için de geçerlidir. Somut uyuşmazlık bakımından Mahkemece, davacı tarafca dava dilekçesinde ileri sürülen fesih sebepleri ile ilgili olarak tarafların göstereceği delillerin toplanması ve oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken 6100

sayılı Kanun'un 25. maddesinin birinci fıkrasına aykırı şekilde vakıanın değiştirilerek işveren feshi yönünden değerlendirme yapılması doğru olmamıştır.

9- Mahkemece, işçinin feshinin haklı bir nedeni bulunup bulunmadığının belirlenmesi yerine işveren feshinin tazminat gerektirip gerektirmediği konusunda yargılama yapılması hatalı olduğu gibi işverence yapılan feshin haksız olduğu yönündeki gerekçenin; işten çıkış kodu 22 olarak bildirilmiş olmasına rağmen iş sözleşmesinin devamsızlık sebebi ile feshedildiğinin iddia edilmesine, çıkış kodu ile savunmanın farklı olmasına ve işverenin feshin haklı sebeple yapıldığını ispatlayamamasına dayandırılması da doğru olmamıştır. Fesih sebebi ile bağlılık ilkesi, iş sözleşmesini fesheden tarafın bildirdiği fesih nedeni dışında sonradan başka bir gerekçeye dayanamamasını ifade etmekte olup işten çıkış kodunda bildirilen kod dışında başka bir gerekçeye dayanılamaması anlamına gelmemektedir. Dolayısıyla Mahkemece yazılı şekilde yapılan değerlendirme de isabetli değildir.

10- Somut olayda Mahkemece, dava dilekçesinde ileri sürülen maddi vakıanın değiştirilmesi ve buna göre de ispat yükünün değerlendirilmesinde kanuna aykırı şekilde yargılama yapılması hatalıdır. Adalet Bakanlığı'nın kanun yararına temyiz isteminin bu yönden kabulü gerekir.

SONUÇ/ Adalet Bakanlığının 6100 sayılı Kanun'un 363. maddesinin birinci fıkrasına dayalı kanun yararına temyiz isteminin kabulü ile kararın sonuca etkili olmamak üzere KANUN YARARINA BOZULMASINA, dava dosyasının İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına gönderilmesine, 11.05.2023 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

REKABET HUKUKU

Rekabet Hukukunda Öne Çıkan Güncel Gelişmeler

03

Türkiye’de rekabet hukuku alanındaki gelişmeler, son dönemde hız kesmeden devam ediyor. Bu kapsamda özellikle, teşebbüslere idari para cezası uygulanması ile sonuçlanan yerinde incelemenin engellenmesi/zorlaştırılması kararlarının son dönemde yoğunlaştığını ve gelecekte de devam etmesinin beklendiğini söylemek mümkün.

Bunun yanı sıra Rekabet Kurumu özellikle dijital pazarlara yönelik yürüttüğü sektör incelemeleri ile de son derece aktif bir dönem geçiriyor. Bir önceki sayımızdan bu yana, Rekabet Kurumu mobil ekosistemlere yönelik başlatılan sektör incelemesi ve dijital dönüşümün rekabet hukukuna yansımaları başlıklı iki yeni çalışmasını daha duyurdu.

Bu kapsamda, bu sayımızda Rekabet Kurulu’nun yerinde incelemelere bakışını yansıtan yakın tarihli kararlarına, Rekabet Kurumu’nun sektör incelemeleri ve çalışma raporlarına ve son olarak da Total’in bayisi olan akaryakıt istasyonlarına kurmayı planladığı güneş enerjisi paneline ilişkin yapılacak sözleşmedeki rekabet etmeme yükümlülüğüne bireysel muafiyet tanınan Rekabet Kurulu kararına değineceğiz.

Rekabet Kurulu’ndan Yerinde İncelemelere İlişkin Yeni Kararlar

Bilindiği üzere, rekabet ihlallerine ilişkin delil toplanması sürecinde Rekabet Kurumu’nun başvurduğu en önemli yöntemlerden biri de yerinde inceleme yetkisidir. Rekabet Kurulu’nun son dönemde yayımlanan kararlarına bakıldığında, yerinde incelemenin engellenmesi/zorlaştırılması kararlarının sayısında geçmişe kıyasla önemli oranda artış olduğu gözlemlenmekte. Yalnızca geçtiğimiz nisan ayında Rekabet Kurulu, konuya ilişkin üç farklı yeni karara imza attı. Bu durum, Rekabet Kurumu’nun yerinde incelemelere ilişkin yaklaşımının da önemli ölçüde değiştiğini gözler önüne seriyor.

Bu kapsamda ilk olarak, 12 Nisan 2023 tarihinde yayımlanan, Rekabet Kurulu’nun; 03 Kasım 2022 tarihinde Güven Grup Hazır Beton Hafr. İnş. Maden Petrol Nak. Tic. Ltd. Şti.’de (“Güven”) yapılan yerinde incelemenin engellenmesi/zorlaştırılması iddiasına ilişkin kararı¹ ele alınacaktır.

Rekabet Kurumu uzmanları tarafından, Ankara ve Kırıkkale illerinde faaliyet gösteren hazır beton üreticilerinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un (“Rekabet Kanunu”) 4. maddesini ihlal ettikleri iddiasına yönelik olarak yürütülen önaraştırma kapsamında Güven’in tesislerinde yerinde inceleme gerçekleştirilmiştir.

¹ Rekabet Kurulu’nun 08.12.2022 tarih ve 22-54/831-341 sayılı Kararı.

Hazırlayanlar/ Erdem Aktekin - Counsel, Helin Yüksel – Orta Kıdemli Danışman, Mehmet Mikail Demir - Danışman

Yerinde incelemeye başlanmasının ardından, Güven Muhasebe Müdürü'nün telefonunda adli bilişim cihazı kullanılarak yapılan incelemede WhatsApp uygulamasından birtakım mesajların silindiği anlaşılmıştır. Silinen mesajların içeriğine ulaşamamakla birlikte, silinme kaydından ilgili yazışmaların “(.....)” ve “(.....) Çimento” şeklinde kayıtlı kullanıcılarla yapılan yazışmalar olduğu tespit edilmiş, silme işleminin gerçekleştiğini ispat eder kayıtlara ise yerinde inceleme tutanağının ekinde yer verilmiştir.

Rekabet Kurulu değerlendirmesinde, incelemeye başlanılmasının ardından yazışmaların silinmesinin, yerinde incelemenin etkin bir şekilde yapılamamasına neden olduğunu belirtmiş ve yerinde incelemenin engellendiği sonucuna varmıştır.

19 Nisan 2023 tarihinde yayımlanan Rekabet Kurulu kararında ise 11 Ağustos 2022 tarihinde Natura Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.'de (“Golf”) yapılan yerinde incelemenin engellenmesi/zorlaştırılması iddiası ele alınmıştır².

Rekabet Kurumu uzmanları tarafından Golf'ün Rekabet Kanunu'nun 4. maddesini ihlal ettiği iddiasına yönelik olarak yürütülen önaraştırma kapsamında Golf'ün tesislerinde yerinde inceleme gerçekleştirilmiştir. Yerinde incelemeye başlanmasının ardından, Ankara Bölge Yöneticisi, Pazarlama Müdürü ve İstanbul Avrupa Yerel Satış Kanalı Bölge Yöneticisi olmak üzere üç çalışanın bilgisayarlarından e-postaların silindiği tespit edilmiş, akabinde silme işleminin gerçekleştiğine dair log kayıtları da elde edilmiştir. Rekabet Kurulu değerlendirmesinde, yerinde inceleme başladıktan sonra teşebbüse ait klasör, e-posta vb. verilerin silinmesini delil karartmaya yönelik eylem olarak nitelendirmiş ve bu eylem neticesinde incelemede görevli meslek personelinin olası delillere erişiminin zorlaştırıldığını belirtmiştir. Nihai olarak, her ne kadar Golf çalışanları tarafından silinen e-postaların içeriğine ulaşılmış olsa da silme davranışının delil karartmaya yönelik bir eylem olduğu kanaatine varılmıştır.

Son olarak, yine 19 Nisan 2023 tarihinde yayımlanan Rekabet Kurulu kararında ise 13 Ekim 2022 tarihinde Açı Eğitim Öğretim Hizmetleri A.Ş.'de (“Açı Okulları”) yapılmak istenen yerinde incelemenin engellenmesi/zorlaştırılması iddiası ele alınmıştır³.

² Rekabet Kurulu'nun 08.09.2022 tarih ve 22-41/599-250 sayılı Kararı.

³ Rekabet Kurulu'nun 27.10.2022 tarih ve 22-49/723-303 sayılı Kararı.

Rekabet Kurumu uzmanları tarafından İstanbul ve Ankara illerinde faaliyet gösteren ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki özel okullar ve Türkiye Özel Okullar Derneği hakkında, Rekabet Kanunu'nun 4. maddesini ihlal ettikleri iddiasına yönelik olarak yürütülen önaraştırma kapsamında Açık Okulları'nda yerinde inceleme gerçekleştirilmiştir. Rekabet Kurumu uzmanlarının ilk olarak Açık Okulları'nın ticaret sicilineki merkezi olarak gösterilen Akatlar'da bulunan şubesine gittiği, ancak inceleme yapılmak istenen yöneticinin bulunmadığı anlaşıldığından uzmanların Kağıthane kampüsüne yönlendirildiği, burada da ilgili yöneticinin toplantıda olduğu belirtilerek uzmanların bekletildiği anlaşılmaktadır. Sürecin devamında, yerinde inceleme yapabilmek adına Açık Okulları'nın Bahçeköy'de bulunan kampüsüne giden rekabet uzmanları, burada da Açık Okulları avukatları tarafından, uzmanların incelemeye yetkili olmadıkları, idari para cezası tehdidinde bulunamayacakları vb. gerekçeler dile getirilerek engellenmiştir.

Rekabet Kurulu değerlendirmesinde, mevzuat gereği yerinde inceleme esnasında inceleme heyetinin teşebbüslerin defterlerini, fiziki ve elektronik ortamları ile bilişim sistemlerinde tutulan her türlü verilerini ve belgelerini inceleyebileceğini, buna rağmen Açık Okulları'nın yalnızca e-posta sunucularının açılabilmesine ilişkin beyanlarının yeterli olmayacağını belirtmiş, ilaveten sürecin başlangıcından itibaren uzmanların sözlü ve fiziki olarak engellendiğini tespit etmiştir.

Yukarıda incelenen üç kararda da ilgili teşebbüslere Rekabet Kanunu'nun 16. maddesinin 1. fıkrasının d bendi uyarınca 2021 yılı gayri safi gelirlerinin binde beşi oranında olmak üzere idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.

Rekabet Kurumu Dijital Sektörü Yakın Takipte Tutmaya Devam Ediyor: Yeni Sektör İncelemesi Duyurusu ve Dijital Piyasalara Yönelik Çalışma Raporu

Rekabet Kurumu'nun, dijital piyasalara olan ilgisi artarak devam etmekte. Önceki sayımızda yer verdiğimiz üzere, Rekabet Kurumu yakın zamanda çevrimiçi reklamcılığa ilişkin sektör incelemesinin ilk bulgularını "Çevrim İçi Reklamcılık Sektör İncelemesi Ön Raporu" ile paylaşmıştı. Bunun üzerine, Rekabet Kurumu 12 Nisan 2023 tarihinde mobil ekosistemlere yönelik bir sektör incelemesi başlatıldığını internet sitesi üzerinden duyurmuştur. Buna ek olarak 18 Nisan 2023 tarihinde Rekabet Kurumu'nun internet sitesinden "Dijital Dönüşümün Rekabet Hukukuna Yansımaları" adlı bir çalışma daha yayımlanmıştır.

Mobil Ekosistemlere Yönelik Sektör İncelemesi Yolda

Rekabet Kurumu, 12 Nisan 2023 tarihinde dijital ekonominin önemli bir bileşenini oluşturan mobil ekosistemlere yönelik olarak sektör incelemesi başlattığını duyurmuştur.

Söz konusu duyuruda, internete erişimde ilk akla gelen araç olan mobil akıllı cihazların geniş ürün, içerik ve hizmet yelpazesine hızlı ve kolay erişim sağlayarak insan yaşamında oynadığı temel role dikkat çekilerek, mobil ekosistemi oluşturan işletim sistemleri, uygulamalar, uygulama mağazaları vb. gibi her bir bileşenin birbiriyle yakın ilişkili olmasının rekabetçi endişeleri artırdığı belirtilmiştir.

İlaveten, sektör incelemesinin mobil ekosistemlerin yol açtığı rekabetçi ve (muhtemel) rekabet karşıtı etkilerin anlaşılması ve bunlara dayanarak etkin politikaların kurgulanması ve bu yolla dijital ekonomide rekabetçi bir piyasa ortamının oluşması adına önemli bir adım teşkil ettiği vurgulanmıştır. Mobil Ekosistemler Sektör İncelemesinde, hizmet sağlayıcıların yanı sıra hizmetin kullanıcısı olan uygulama geliştiricilerin, nihai tüketicilerin ve cihaz üreticilerinin bilgilerine başvurulması hedeflendiği de açıklamada yer bulmuştur. İlgili sektör incelemesine ilişkin ön raporun 1.5-2 yıl içinde kamuoyu ile paylaşılabilmesi öngörülmektedir.

Dijital Dönüşümün Rekabet Hukukuna Yansımaları

Türkiye'de dijitalleşmenin tüketicilerin ve firmaların eğilim ve davranışlarını nasıl dönüştürdüğünü ve bu dönüşümün rekabet üzerindeki etkisini tespit etmek amacıyla hazırlanan Dijital Dönüşümün Rekabet Hukukuna Yansımaları adlı çalışma Rekabet Kurumu'nun internet sitesinde 18 Nisan'da yayımlanmıştır.

Çalışma kapsamında dijital pazarlarda veri birleştirme, aşırı veri toplama, veri taşınabilirliği, birlikte işlerlik, kendini kayırma, bağlama ve paket satış, münhasırlık ve EKM uygulamaları ve haksız ticari şartlar, şeffaflık eksikliği, birleşme ve devralma işlemlerinde görülebilecek endişeler gibi rekabetçi endişeler ve olası rekabet hukuku ihlalleri incelenmiştir. Çalışmada göze çarpan bir diğer husus ise temel platform hizmetleri olarak adlandırılan aracılık hizmetleri, uygulama mağazaları, sosyal medya hizmetleri, çevrimiçi reklamcılık hizmetleri gibi alanlardaki rekabetçi endişeleri gidermek adına mevzuat çalışması yapılmasına gerek olup olmadığının değerlendirilmesidir. Çalışmanın bu kısmının özellikle önümüzdeki dönemlerde Türkiye’de hayata geçirilmesi planlanan ve Avrupa’daki Dijital Hizmetler Yasası’na benzer bir mevzuatın uygulanmasında önem arz ettiği değerlendirilmektedir.

Total’e İzin Çıktı: Total’in Bayilerine Güneş Enerjisi Paneli Kurmasına İlişkin Sözleşmeye 7 Yıl Süre ile Bireysel Muafiyet Tanındı

Güzel Enerji Akaryakıt A.Ş.’nin (“Total”) Türkiye genelindeki dokuz bayisi ile bu bayilere güneş enerjisi sistemi kurulmasına ilişkin akdedilen Lisanssız Güneş Enerjisi Santrali Yatırım Sözleşmesine muafiyet tanınmasına ilişkin Rekabet Kurulu kararı⁴, 26 Nisan 2023 tarihinde yayımlanmıştır.

Bildirime konu sözleşme kapsamında Total, bayilik ilişkisi içinde olduğu 9 teşebbüse, yatırım bedeli Total tarafından karşılanacak ve mülkiyeti bayilere ait olacak şekilde güneş enerjisi paneli kurmayı üstlenmektedir. Akaryakıt sektörü özelinde, dağıtıcılar ile bayiler arasında yapılan anlaşmaların tamamının rekabet etmeme yükümlülüğü içerdiği ve ilgili petrol mevzuatı gereği sözleşmelerin münhasır nitelikte düzenlenmesi gerektiği de karar kapsamında ifade edilmiştir. Bildirim konusu sözleşmenin eki ve ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilen yatırım sözleşmesi ile bayinin 10 yıllık süre boyunca münhasıran Total bayisi olarak faaliyetlerini sürdüreceği düzenlenmektedir. Rekabet Kurulu, sözleşmenin bayiler bakımından 10 yıllık bir rekabet etme yükümlülüğü içerdiğini, bu nedenle sözleşmenin Rekabet Kanunu’nun 4. maddesi kapsamında olduğunu belirtmiştir. Sözleşmenin bayilik ilişkisi olması ve Total ile bayiler arasındaki ilişkinin dikey ilişki teşkil etmesi nedeniyle 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyet Tebliği (“2002/2 sayılı Tebliğ”) kapsamında değerlendirmede bulunulmuştur.

Rekabet Kurulu’nun yerleşik içtihadında rekabet etmeme hükümlerinin kural olarak en fazla 5 yıl geçerli olması halinde 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında muafiyetten yararlanacağı dikkate alınarak (i) ilk 5 yıl için grup muafiyetinden yararlanıldığı, (ii) söz konusu dikey ilişkinin 2002/2 sayılı Tebliğ’in 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan istisna hükmünden de yararlanma imkânının bulunmadığı, (iii) dolayısıyla 5 yılın sonunda sözleşmenin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamayacağı sonucuna varılmıştır. Bu noktada, sözleşmenin bireysel muafiyet koşullarını karşılayıp karşılamadığına ilişkin değerlendirme aşamasına geçilmiştir.

Bu kapsamda, Rekabet Kurulu (i) malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması, (ii) tüketicinin bundan yarar sağlaması, (iii) ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması ve (iv) rekabetin (i) ve (ii) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması şartları bakımından inceleme yapmıştır.

İlk şart açısından, sözleşme ile kurulması planlanan güneş enerjisi sisteminin bayilerin artan işletme maliyetlerinden tasarruf sağlamalarına olanak tanımak, karbon ayak izini azaltmak, yeşil enerjiye geçişi hızlandırmak, pazardaki diğer oyunculara örnek olmak, fosil yakıtların çevreye zararını bir nebze de olsa telafi etmek ve neticesinde son tüketici dâhil zincirin her halkasında etkinlik kazanımı yaratabileceği belirtilmiş ve ilk şartın sağlandığı sonucuna varılmıştır.

Sözleşmenin, getirdiği çevresel faydalar ve maliyet tasarrufu yoluyla tüketicilerin lehine olduğu ve elde edilmesi beklenen faydaların tüketicilere yansıtacağı, bu nedenle tüketici yararı şartının da sağlandığı belirtilmiştir. İlgili piyasanın önemli bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması şartına ilişkin olarak ise Total’in pazar payı ve bildirime konu muafiyet başvurusundaki istasyon sayısının düşüklüğü dikkate alındığında, sözleşmenin herhangi bir pazar kapama riski doğurmadığı ve üçüncü şartın da sağlandığı kanaatine ulaşılmıştır.

⁴ Rekabet Kurulu’nun 1.12.2022 tarih ve 22-53/801-329 sayılı Kararı.

Rekabetin zorunlu olandan fazla sınırlanmaması şartına ilişkin yapılan değerlendirmede ise, Total tarafından yapılan yatırımın bedeli, yatırım bedelinin ne kadar sürede geri kazanılacağı, Total'in bayilik sözleşmesi aracılığıyla muafiyete konu bayilerden elde ettiği fayda, diğer satıcılar tarafından yapılan güneş enerjisi sistemleri yatırımlarında öngörülen koşullar, daha önce üzerinde hiçbir gerçek ve/veya tüzel kişi tarafından akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsa/arazi üzerinde kurulmuş yeni bir akaryakıt istasyonunun yatırım tutarı ile mevcut dosyadaki yatırım tutarının kıyaslanması gibi hususlar dikkate alınmıştır.

Bu doğrultuda yapılan değerlendirme neticesinde talep edilen 10 yıllık sürenin ölçölülük kriterini taşımadığı belirtilmiştir. Dolayısıyla, rekabetin zorunlu olandan daha fazla sınırlanmaması koşulunun somut durumda karşılanmadığı görölmekle birlikte, devletin yenilenebilir enerji kaynaklarına teşvik politikası, söz konusu çevreci yatırımın özendirilmesi, enerjide dışa bağımlılığın azaltılması, ilgili projenin enerjide sürdürülebilirlik hedefleri ve Total'in yaptığı yatırımın karşılığını makul sürede alabilmesi gibi nedenler dikkate alınarak ilgili sözleşmeye 2002/2 sayılı Tebliğ'de belirtilen 5 yıllık süreye ek olarak 2 yıl olmak üzere toplam 7 yıl süre ile bireysel muafiyet tanınabileceğine karar verilmiştir.

04

YAPI SEÇKİSİ

32
OPUS CAEMENTICIUM

São Paulo Üzerindeki
“Betondan” Gökyüzü:

Lina Bo Bardi’nin São Paulo Sanat Müzesi

İtalyan kökenli Brezilyalı mimar Lina Bo Bardi (1914-1992) son yıllarda önemi daha fazla kavranan bir tasarımcı. São Paulo Sanat Müzesi onun belki de en iddialı projesi. Betonarmenin sınırlarını zorlayan strüktürü, kentsel çevreye uyumu ve peyzaj tasarımıyla ufuk açıcı olma özelliğini hala sürdürüyor.

Erdem Ceylan ■

*Kalem, kare, kağıt;
tasarım, proje, sayı:
mühendis dünyanın adil olduğunu
düşünmüyor,
hiçbir perdenin örtmediği dünyanın.*

João Cabral de Melo Neto,
O engenheiro (Mühendis)

Wim Wenders’in *Der Himmel über
Berlin* (Berlin Üzerindeki Gökyüzü /
Wings of Desire, 1987) filminde dünyayı
ve insanları gözlemlemekle görevli iki

melekten biri olan Daniel, günün birinde
gözlemci konumundan uzaklaşarak o
güne dek yalnızca gördüğü hayatı bu
kez deneyimlemek üzere ölümlülerin
dünyasına “düşme”yi göze alır. 2. Dünya
Savaşı sonrası erkek egemen¹ Brezilya
modernist mimarlığının -bir “yabancı”
ve kadın² olarak- en etkin ve saygın
figürlerinden olan Lina Bo Bardi de adeta
Daniel gibi bir “düşmüş melek”tir.

1914 yılında İtalya’da doğan Achillina
(Lina) Bo, Roma’daki Sapienza

ÇİMENTO ENDÜSTRİSİ | İŞVERENLERİ SENDİKASI’NIN KATKILARIYLA

- 1 MASP, São Paulo, 2016 (Fotoğraf: Eduardo Ortega / MASP'ın izniyle).
 2 MASP şantiyesinde Lina Bo Bardi (sağda), 1963 (Fotoğraf: Luiz Hossaka / MASP Research Center Koleksiyonu).
 3 MASP'ın inşası sırasında, 1960'lar (Fotoğrafçı bilinmiyor / MASP Research Center Koleksiyonu).
 4 Yapının Paulista Bulvarı üzerinden görünümü, 1970'ler (Fotoğraf: Luiz Hossaka / MASP Research Center Koleksiyonu).

Üniversitesi'nde Marcello Piacentini ve Gustavo Giovannoni'nin yanında aldığı mimarlık eğitiminin ardından mesleki pratiğe adım atmadan önce Milano'da Gio Ponti ile birlikte *Domus* ve *Quaderni di Domus* dergilerinin editörlüğünü yürütür. 2. Dünya Savaşı sırasında Milano'nun bombardımanında ofisinin hasar görmesinin de etkisiyle yazar, sanat eleştirmeni, küratör ve koleksiyoner eşi Pietro Maria Bardi ile birlikte 1946 yılında "yeni dünyanın fırsatlar ülkesi" Brezilya'ya iltica eder.³ Bir yandan mimarlık eğitiminin üzerinde temellendiği İtalyan rasyonalizmini Brezilya'nın doğal ve kültürel bağlamında dönemin güncel ve etkili tasarım yaklaşımı Brütalizm içinde yorumladığı, 20'den az sayıda binayla sonuçlanan mimarlık kariyerini inşa ederken, öte yandan 1992 yılındaki ölümüne dek -her şeyi mimarlık olarak gören, mimara kültürü dönüştürme misyonu yükleyen idealist bir mimar olarak- iç mekandan mobilya ve mücevhere, sergiden tiyatro sahnesine kadar tasarımın hemen her alanında, mimarlık kuramı ve eğitimi sahalarında etkinlikte bulunur.⁴ Eşiyle birlikte Brezilya'da modern kültürün yayılımı ve anti-elitist dönüşümünde merkezi rol oynar.

Mimarlık ve şehircilik tarihi açısından adeta bir "cennet"⁵ olan İtalya ve Avrupa'nın savaş sırasındaki yıkımından Brezilya'ya sığınan Bardi ülkenin bakir ve görece "tarihsiz"⁶ coğrafyasını, yerli halkların halen gözlemlenebilir inşaat ve zanaat pratiklerini deneyimleme fırsatı bulacak, -tıpkı cennetten dünyaya düşen melek Daniel gibi- yaşamın kendisine dokunacaktır. Bu süreçte savaş, diktatörlük, faşizm, kölelik, sömürgecilik, hızlı endüstrileşme, sınıfsal eşitsizlik vb. çağdaş ve yerel sorunlarla mücadelenin mimarlığın toplumsal boyutunu gözlemekten geçtiğine olan inancından asla taviz vermeyecektir.

Aslında çifti Brezilya'ya 1947 yılından itibaren etkin olan MASP'ın (Museu de Arte de São Paulo) kurucusu avukat ve medya patronu Francisco Assis Chateaubriand davet etmişti. Lina müzenin binasını tasarlayacak, eşi de müzenin sergileme politikasını

5

6

bucaksız açıklıkların ve insanlığın kadim geçmişinin⁸ coğrafyası Brezilya'da bu kuramı eleştirecek ve "toplam alan"⁹ olarak adlandıracağı, insan yaşamına doğrudan katılan, insanın oluşumunda etkin bir aktör olarak rol aldığı, daha açık bir mekan anlayışı geliştirecekti. Bu bağlamda, MASP'ın -yaklaşık 75 m'lik açıklığa sahip dört devasa öngerilmeli betonarme kiriş sayesinde- üzerinde "betondan bir gökyüzü" gibi asılı durarak gölgelediği, günün hemen her saati farklı etkinliklere sahne olan meydanın Bardi'nin "toplam alan" kavrayışının yansıması olarak yorumlanması olanaklıdır. Sabine von Fischer'in deyişiyle, "MASP neredeyse sonsuzmuş gibi uzayıp giden bu açık zemin kat planını inşa edilmiş çevreyle özgürlüğün çelişmediğinin, yalnızca birbirlerini koşulladıklarının kanıtı olarak arzulanmış gibi görünmektedir."¹⁰ Çocuklar için oyun alanlarına bile sahip olan meydan hem günışığı alan hem de gölgeli alanlarıyla, Bardi'ye göre, "bir zamanlar şehrin ekonomik merkezi olmasına rağmen kamusal alanı bulunmayan"¹¹ bölgenin toplumsal yaşamını dönüştürme potansiyeline sahiptir. Sanata duyulan saygı üzerinden aura sahibi kılanan tanınmış müze meydanlarına doğrudan bir karşı çıkıştır bu.

Bulvarı kırılgan asılı galeri ve ofisler kutusunun altına doğru genişletip meydanlaştıran müzenin organik bir parçası kılan bu kavrayışın bir diğer operasyonu da sözkonusu kutunun cephesine cam giydirmek olacaktır.¹² Herhangi bir bölücü duvar barındırmayan galeride sergileme elemanlarını da cam olarak tasarlayan Bardi ulaştığı bu maksimum saydamlık düzeyi aracılığıyla ziyaretçisinin kentsel bağlamla etkileşimini kesintiye uğratarak galeri gezmeyi duvarlarla sınırlandırılmış bir "iç mekan" deneyimine indirgeyen konvansiyonel müze paradigmasına karşı çıkar.¹³ Bardi, MASP'ta 1930'lu yıllardaki inşaat patlamasından beri Brezilya megastrüktüralizminin

belirleyerek koleksiyonunu yönetecekti. Bina için seçilen yer São Paulo'nun ana arterlerinden Paulista Bulvarı'nın ortasında, bulvarı inşa eden şehrin kahve aristokrasisinin 1916-1951 yılları arasındaki eğlence alanı olan, ilk São Paulo bienaline de evsahipliği yapan Trianon bahçelerinin ormanlık Anhangabaú vadisine doğru açıldığı uç kısmındaki terastı. İnşaati 1957-1968 yılları arasında sürece bina için seçilen alanın şehrin politik, ekonomik ve sosyo-kültürel yaşamında oynadığı rol Bardi için belirleyici olacaktı. Trianon bahçeleri kent peyzajına doğru açılan farklı yönlerdeki teraslarıyla MASP'ın inşa edileceği zamana dek politik gösterilere, kent aristokrasisinin kutlama, ziyafet ve balolarına ve kentlinin boş zaman etkinliklerine hizmet eden en önemli alandı. Bardi için alanın bu tarihsel rolü MASP binasının kamusal ve saydamlık kavramları üzerinde temellenen tasarımının esas belirleyicisi olacaktı. Bu bağlamda Bardi, bir zamanlar Trianon bahçelerinin bulunduğu parktan başlayıp Paulista Bulvarı üzerinden kent peyzajına yönelen açılımın müze binası tarafından engellenmeyeceği bağlamsalci

bir tasarımın peşine düşecekti. Aradığı Batı bahçe tasarımında doğal veya kentsel manzaralardan yararlanmak üzere yüksekçe teraslara inşa edilen, açık koridorlu, hafif yapılar olan "belveder"lerin modern çizgilere sahip bir yorumudur aslında. Bu nedenle, müzenin galeri ve ofislerinin bulunduğu katları bulvar düzeyinin altında yer alan, bulvarın altından geçen tünelin girişine ve vadiye doğru teraslanarak inen oditoryumların, kütüphanenin, lokantanın, depoların ve teknik hacimlerin bulunduğu katlardan radikal biçimde ayırarak yaklaşık 8 m yukarıya kaldırmayı kararlaştırır.⁷ Böylece parktan vadiye ve kent peyzajına doğru kesintisiz bir görüş elde edilebilecektir. Öylesine kesintisiz bir görüş arzusudur ki bu, mimarı dönemin tüm inşaat ve beton teknolojilerine karşı cüretkarca bir meydan okumaya sürükler.

Bardi, İtalya'daki mimarlık eğitimi sırasında Bruno Zevi'nin mekanı her zaman bir "iç mekan" olarak kavramaya işaret eden kuramıyla karşılaşmıştı. Ne var ki toplumsal sorumluluğa sahip aktivist bir mimar olarak uçsuz

-yerel çimento ve eğitimsiz, ucuz işgücüyle üretilen- karakteristik malzemesi beton aracılığıyla ortaya koyduğu mimarlığı “yoksul” olarak tanımlayacaktır.¹⁴ Mimarlığın toplumsal boyutunu hesaba katan, kolektif özgürlüğü, toplumsal refahı ve dayanışmayı hedefleyen, alçakgönüllü ve insancıl olmayı amaçlayan, “gökten düşmüş gibi görünmeyen, daima insanın gereksinimlerine yanıt veren, ideal, düzgün nesne arayışının sonucu olan,”¹⁵ strüktürel kurgu ve malzeme kullanımında dürüstlüğü önplanda tutan, simgesel yüklerden arındırılmış, “entelektüellerin ve çağdaş mimarların pek sevdiği kültürel züppelikten uzaklaştırılmış, doğrudan, ham çözümlerle oluşturulmuş,”¹⁶ azdaki çokluğun peşine düşmüş bir etiğin beraberinde getirdiği mekansal ve yaşamsal zenginliğe atıfta bulunan ironik bir ifadedir bu. Öyleyse, adeta çıplak, yalın, köktenci bir estetiğe sahip bir “architettura povera” yapıtıdır MASP. Şehrin seçkinlerine ve entelektüellerine “çirkin” görünse de sözünü sakınmayıp şehirliyle, halkla iletişim kurabilen anıtsallığından ödün vermeyen bir arkitektonik nesne.

Bulvar düzeyinde oluşturulan meydanın üzerinde binanın uzunluğu boyunca salınan, kendisini taşıyan kirişlerden 5'er m'lik konsollarla taşan cam kutunun bir cephesi bulvar üzerinden parka, diğer cephesi ise vadiye bakar. Kutunun ilk katı yönetim ofislerini ve geçici sergi salonunu, ikinci katıysa pinakoteki barındırmaktadır. Bardi'nin tasarımı 70 m uzunluğundaki galeri mekanının kolonsuz olmasını talep eder. Sorun inşaat mühendisi profesör José Carlos de Figueiredo Ferraz'ın patentini de aldığı önerilmeli beton için uygulanan işlem sayesinde çözülebilir. Bina'nın döşemelerini oluşturan beton plaklar içlerine teflon ve yağ enjekte edilen lastik torbaların kullanıldığı bir destekleme tekniğiyle askıya alınırlar. Cam kutuyu taşıyan dört kirişe bağlanan 2,5x4 m boyutlarındaki içi boş dört kolon -binanın inşaatı sırasında “dünyanın inşaat aşamasındaki en geniş betonarme açıklığı”na sahip olan- 15x70 m boyutlarındaki bir dikdörtgenin köşelerinde yer alır. Binayı çerçeveleyerek onun tüm estetiğini de belirleyen kirişler meydan düzeyinin altındaki temellerin de yardımıyla yükü bulvarın altından geçen tünelin yönüne dik yöne iletir.

MASP'ın kütle kompozisyonu adeta bir taşıyıcı sistem¹⁷ diyagramının

berraklığındadır, binaya bakan kişi yüklerin nasıl taşındığını okuyabilir. Modernist hareketin son kalesi olan Brütalizmin dürüstlük ilkesi mimarın malzeme kullanımıyla ilgili tercihlerinde de belirleyicidir. Beton yüzeylerde kalıp izleri sıvayla örtülmemiş, döşemeler siyah endüstriyel kauçukla kaplanmış, su ve havalandırma tesisatı açıkta bırakılmıştır, binanın adeta derisi soyulmuştur. Belli ki Bardi'ye göre, modern mimarlığın egemen soyut biçimselcilikinden özgürleşmenin tek yolu -tıpkı MASP'ın havada süzülen kütlesi gibi- askıda kalmak, Avrupa'yla Güney Amerika, İtalya'yla Brezilya, diktatörlükle demokrasi, kapitalizmle sosyalizm, kuzeyle güney, metropolle kırsal, gelenekle modernizm, ilkel gelişmiş, geçmişle şimdi, doğayla kültür,

5 Günümüzde ana sergi salonu, MASP, São Paulo (Fotoğraf: Eduardo Ortega / MASP'ın izniyle).

6 Bo Bardi tasarımı sergileme sistemi ile ana sergi salonu, MASP, 1960'lar (Fotoğrafı bilinmiyor / MASP Research Center Koleksiyonu).

7 “Betondan bir gökyüzü” altında meydan, MASP, São Paulo, 2013 (Fotoğraf: Harry Wood / Wikimedia Commons - CC BY-SA 2.0).

8 Farklı kamusalıkların mekanı meydan: Antika Pazarı, 2014 (Fotoğraf: Andre Savastano / Wikimedia Commons - CC BY-SA 2.0).

9

10

soyutlamayla toplumsal gerçekçilik, özel girişimcilikle kamusal politikalar arasındaki -deneyselliklerine olanak tanıyan- muğlak alanlarda salınıp durmaktadır.

Bardi pinakotekin sergileme elemanlarını da tasarlar. Küçük kübik beton kaideler tarafından taşınan düşey cam paneller herhangi bir bölücü ve opak duvardan yoksun galerinin tümel mekanında salınan “hayalet şövaleler” gibidir. MASP’ın koleksiyonunun ziyaretçileri günışığı ve hava alan bu cam labirentte kürasyon tarafından önceden belirlenmiş rotalardan, “modernliğin icatları olan perspektiften ve zamanın çizgisel kurgulanmışlığından”¹⁸ bağımsız, güvenlik görevlilerinin denetleyiciliğinden uzakta, her yöne doğru özgürce dolaşabilirler. Dahası, bu özgürce dolaşım farklı çağ ve coğrafyalara, akım ve kültürlerle ait sanat yapıtları arasında bireysel rotaların oluşturulmasına da olanak tanır. Anavatani İtalya’da mimarlık ve sanat üretiminde, müzecilikte antik çağın ve Rönesans’ın baskınlığını deneyimleyen

Bardi, Brezilya’da modern mimarlığın çevresindeki sınırların Avrupa’dakilerden daha gevşek olduğunu görmüştür. Bu nedenle, MASP’ın tasarımı ve inşasını “bir özgürlük arayışı, engellerin ortadan kaldırılması”¹⁹ olarak tanımlamıştır. Öte yandan, ziyaretçiye sunulan özgürlük Rönesans öncesinden 21. yüzyıla uzanan eklektik bir yelpazeye sahip koleksiyonun -geçmişle bugün arasında süreklilik kurmayı hedefleyen- kamuya sunulma politikasını da destekler.²⁰ Koleksiyon da gerek tematik kategorizasyondan gerekse kronolojik kurgudan özgürleştirilmiştir. Öyle ki, çağdaş Latin Amerika resim sanatı örneklerini Ortaçağ Avrupası resimleriyle eşzamanlı deneyimlemek olanaklıdır. Pinakotek katının “cam orman”ında ziyaretçi bir yapıtı izlerken aynı anda hem yakındaki hem de uzaktaki yapıtları görebilir. Dahası, ziyaretçi bu sıradışı sanatsal deneyim sırasında gezisine ara verdiğinde, havada asılı kutunun -“konvansiyonel müzeciliğin sanatı dış dünyadan yalıtma paradigması”nın²¹ altını oyan, “ortalama kentliyle yüksek

9-10 Farklı kamusalılıkların mekanı meydan: Sırasıyla; Marcha da Maconha São Paulo, 2016 (Fotoğraf Mídia Ninja, 2016 / Flickr - CC BY-SA 4.0); 37. São Paulo Uluslararası Film Festivali, 2013 (Fotoğraf: Mario Miranda Filho / Agência Foto).

sanat arasındaki kurgusal ve sahte sınırları bulanıklaştıran, deneyimsiz ziyaretçinin bilinçlenmesine aracılık eden”²²- saydam cepheleri üzerinden kentsel gündelik yaşamla ilişki kurabilir.

Maribel Aliaga Fuentes, “Lina Bo Bardi: Concreta Poesia” başlıklı makalesinde Bardi’nin MASP’taki Brütalist mimarlığının biçimsel kurgusuyla Brezilya’da 1950’li yılların ikinci yarısında ortaya çıkan *Poesia Concreta* (Somut Şiir) hareketinin²³ şiirlerinde görülen sentaktik yapı arasında kurulabilecek bağlantılara dikkat çeker. Somut Şiir hareketinin -tüketim kültürünün neden olduğu yabancılaşmadan ve toplumsal ölçekte şenlik duygusunun yitiminden rahatsız- şiirleri “sözcüğü, belirli bir duygu için bir tür ideogram olarak, yakınlık ve benzerlik etkenlerine göre grafik uzamda optik-akustik olarak düzenlenebilen nesneler konumuna yükseltirler, şiiri kendi kendini düzenleyen bir mekanizma olarak görürler, ideogramı sözsüz iletişime bir çağrı olarak kullanırlar, dolayısıyla somut şiirin kendi yapısını ilettiğini, kendinde bir nesne olduğunu düşünürler, şiir metnini geometrik ve uzamsal bir düzenle kurmaya çalışırlar.”²⁴ Temellerini 1930’lu yıllarda Theo van Doesburg’un attığı “somut sanat”ta da kavramları, nesnelleştirilmiş geometrik şekiller ve renkler görsel olarak somutlaştırmıştır. Bardi de MASP’ta geniş açıklık geçen -günümüzde kırmızı renkli olan- çizgisel kirişleri, prizmatik cam kutusu, bulvar düzeyinde oluşturduğu kamusal meydanıyla brütalist bir “somut mimarlığın” repertuarına katkıda bulunmuş görünüyor. Portekizce’de “concreta” sözcüğü yalnızca “somut, maddesel, gerçek, doğru” anlamına gelmez, aynı zamanda “beton” anlamına da gelir. Bu bağlamda, Fuentes’in spekülasyonundan hareketle Bardi’nin São Paulo üzerinde “betondan bir gökyüzü” gibi asılı duran MASP’ının -gerçekleri örten perdeler ve süslemelerden arınmış- adil, açık sözlü ve otoriter tektoniklerinin de “betondan bir şiir” olduğu iddia edilebilir.

■ Erdem Ceylan, Dr. Öğretim Üyesi, MSGSÜ Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü.

Notlar:

1 Oscar Niemeyer, Lúcio Costa, Roberto Burle Marx, Affonso Eduardo Reidy, João Batista Vilanova Artigas, Paulo Mendes da Rocha Brezilya modernist mimarlığını önnde gelenleridir.

2 Gerek yabancı gerekse kadın olmak Bardi için Brezilya'da herhangi bir sorun oluşturmamıştır. Birçok açıklamasında Brezilya'da her zaman istediği şeyi yaptığını, kadın olarak bile hiçbir engelle karşılaşmadığını, kadının özgürlüğü sorununun burjuva sınıfına özgü olduğunu, oysa yoksul sınıflarda kadınların erkeklerle eşit koşullarda mücadele ettiğini belirtmişti. Z.R.M. de A. Lima, "Lina Bo Bardi and the Architecture of Everyday Culture", *Places Journal*, November 2013: [https://placesjournal.org/article/lina-bo-bardi-and-the-architecture-of-everyday-culture/?cn-reloaded=1] Son erişim: 01.06.2023.

3 Göç ve ilticanın neden olduğu kültürel sarsıntıların Bardi'nin mesleki pratiğindeki etkileri hakkında bkz.: S. Milovanovic-Bertram, "Lina Bo Bardi: Evolution of Cultural Displacement", *Cross-Americas: Probing Disglobal Networks*, ed.: A. Andia, D. Cupkova, M. Cortes, U. Bonomo ve V. Parlacs, 2016, s. 340-343.

4 São Paulo Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'ndeki Mimarlık Kuramı kürsüsüne başvurusu için hazırladığı hacimli makalesi 1957 yılında *Propaedeutic Contribution to the Teaching of Architecture Theory* başlığıyla yayımlanacaktır. Kitabın ilk bölümü mimarlık kuramı sorunlarına, ikinci bölümü ise yöntem sorunlarına odaklanıyordu.

5 Wenders'in filminin başlığındaki "Himmel" sözcüğü Almancada hem "gökyüzü" hem de "cennet" anlamına gelir. Güney Amerika, ama özellikle geniş, bakir coğrafyasıyla Brezilya, 2. Dünya Savaşı sırasında özellikle Avrupa sol entelijansiyesi için sığınacak liman işlevi görmüştü.

6 Bardi, Walter Gropius gibi modern mimarları göçe zorlayan, tarihin olanca ağırlığıyla hissedildiği Avrupa'yla karşılaştırıldığında Le Corbusier'ye hemen kucak açan Brezilya'da tarihin engel oluşturmaması nedeniyle modernleşmenin eşliğinin daha kolay aşılabacağına inanıyordu.

7 Bardi'nin São Paulo'da inşa ettiği ilk proje olan, zeminden pilotiler ve merdiven üzerinde yükseltilmiş ikonik cam evi (Casa de Vidro, 1951) de topografyayla kırılgan bir ilişki kuruyordu. "Casa de Vidro" hakkında bkz.: R. Anelli, "Lina Bo Bardi's Casa De Vidro and The Challenges of Modern Architecture Preservation", *Modern Heritage: Reuse. Renovation. Restoration*, ed.: A. Tostões, Birkhäuser, Berlin, Boston, 2022, s. 52-57; A.R.M. Cupersschmidt, M.M. Fabricio ve J. C. Franco Jr., "HBIM Development of A Brazilian Modern Architecture Icon: Glass House by Lina Bo Bardi", *Heritage*, 2, 2019, s. 1927-1940. Öte yandan, ters-U biçimli girişlere asılı kutu düşüncesi ilk kez Bardi'nin São Vicente sahilinde bir müze için önerdiği ancak inşa edilmeyen 1951 tarihli projesinde ortaya çıkmıştı. Okyanus cephesi camlı, diğer üç cephesi kapalı olan kutu 20'şer m aralıkla yerleştirilmiş 20 m uzunluğundaki beş ters-U biçimli girişe asılıyordu. Bardi, MASP projesinin ilk eskizlerinden birinde galerinin bulunduğu kutuyu bu kez ters-U biçimli altı girişe asmıştı. Ancak girişlerin düşey taşıyıcılarının görüşü engellenmesi nedeniyle bu düşünceden vazgeçecekti. G. Campagnol, S.M. Caffey, "Concussion of The Museu de Arte de São Paulo", *5th International Congress on Construction History at Chicago*, sayı 1, 2015.

8 Brezilya'nın antik uygarlıklarının esinleyici gücü Bardi'yi ölümüne dek etkilemişti. Ölümünden birkaç ay önce, Kristof Kolomb'un Amerika'yı keşfinin 500. yıldönümü temalı Sevilla Dünya Fuarı'ndaki Brezilya pavyonu için açılan yarışmaya sunduğu 1991 tarihli proje bu etkilenenin en açık kanıtlarındandı. Arkeolog Niède Guidon'un Bardi'ye Piauí'deki Sao Raimundo Nonato'da yaklaşık on bin yıllık iskeletler keşfettiğini söylemesi mimarın pavyonu "Amerika İnsanı" için kapalı, beyaz mermerden bir tabut olarak tasarlamasını

tetiklemişti. Fuarın endüstriyel ve ilerici karakterine karşı Brezilya pavyonunda "Piauí Adamı"nın iskeletini sergilemek Amerika'nın keşfinin yerilerini katledilmesine kadar varan olumsuz sonuçlarını görünür kılmak, yerlilerin yaşam haklarını gaspeden kapitalizmi eleştirmek ve gezegendeki tüm halkların varoluşunu farklılıklarıyla birlikte savunmak anlamına geliyordu.

L. Proença, "Know-How-to-Live in the Ruins", *La Escuela*, 2022: [https://laescuela.art/en/campus/library/essays/know-how-to-live-in-the-ruins-lina-bo-bardi-luiza-proenca] Son erişim: 16.05.2023.

9 V. Grossman, "Radical Pedagogies: Lina Bo Bardi's Theory of an Immediate-Life-Architecture (1957)", *Archdaily*, 4.11.2015: [https://www.archdaily.com/775163/radical-pedagogies-lina-bo-bardi-almost-at-fau-usp-1957] Son erişim: 13.05.2023.

10 S. von Fischer, "The Horizons of Lina Bo Bardi: The Museu de Arte de São Paulo in the Context of European Postwar Concepts of Architecture", *Lina Bo Bardi 100: Brazil's Alternative Path to Modernism*, ed.: A. Lepik, V.S. Bader, Hatje Cantz, Berlin, 2020, s. 103-116, s. 107. Nitekim Amerikalı avangart besteci ve şair John Cage 1985 yılında 18. São Paulo Bienali için şehre geldiğinde MASP'ın önünde durduğu taksiden inip üstü beton meydana yürüdüktan sonra kollarını iki yana açarak "Bu bir özgürlük mimarlığı!" diye bağırıyordu. S.M. Caffey ve G. Campagnol, "Dis/Solution: Lina Bo Bardi's Museu de Arte de São Paulo", *Journal of Conservation and Museum Studies*, 13(1):5, 2015, s. 1-13, s. 4. Aldo van Eyck da şehirden aldığı kadar mekanı yine şehre veren bina hem orada olduğu hem de orada olmadığı için MASP'ta Bardi'nin alanın koşullarını ele alış biçimini çok başarılı bulmuştu. Z.R.M. de A. Lima, "Architecture and Public Space: Lessons From São Paulo", *Places*, 19 (2), 2007, s. 28-35, s. 33.

11 H. Thomas, "Lina Bo Bardi: Public Plaza and Museum of Art São Paulo": [https://drawingmatter.org/lina-bo-bardi-public-plaza-and-museum-of-art-sao-paulo/] Son erişim: 13.05.2023.

12 Bardi'nin ilk eskizlerinde girişlere asılan kutunun saydam olmadığı görülüyor. Önceleri cepheleri tamamen kapalı olan kutunun ilerleyen aşamalarda Le Corbusier'ın şerit pencereli olarak tasarlandığı da biliniyor. Bardi MASP'ın inşaatı sürerken Brezilya'nın kuzeydoğu eyaleti Bahia'nın Salvador şehrinin müzesinin yöneticiliğini kabul eder. Genelgeçer estetik kurallarının geçerli olmadığı, sanatsal etkinlikler, müzeler ve bienallerden yoksun bu arkaik mahrumiyet bölgesinde geçirdiği yıllarda -Claude Lévi-Strauss'un antropolojik incelemelerinin de etkisiyle- kırsal kültür ve mimarlıkta da rasyonel bir mantık olduğunu keşfetmesi ve düşük bütçelerle yaptığı işler kendisinin otantik mimarlık arayışına katkıda bulunur. 1964 askeri darbesinin ardından -folklorik romantizmden uzak durarak derin ve gerçek Brezilya'yı buldu- Salvador'dan ayrılan Bardi şantiyeye geri döner. MASP'ın havada asılı kutusunun tüm cephelerini grafiti, friz ve sarmaşık, yosun vb. bitkilerle kaplama düşüncesi Salvador deneyimi sonrası döneme aittir. Trianon parkının yeşil alanını MASP'ın kütlesine kadar uzatmak doğa ile kültür arasındaki klasik Batılı dikotomiye devre dışı bırakmaktır. Bazı eskizlerinde şelale merdivenler, ağaç kolonlar, kaya tapınaklar bulunan Bardi daha da ileri giderek meydan kotunu kam kutunun birinci katına bağlayan -mevcut durumda çelik ve temperli camdan bir tribüne dönüşmüş- merdiveni spiral bir çipek olarak tasarlayacaktır. Eskizlerinden anlaşıldığına göre Bardi girişlere binen yükü hafifletmek ve kaçınılmaz sehimini minimum değerlerde tutmak için 1966 yılında kutunun cephelerini cam giydirmeye karar vermiştir: G. Campagnol, S.M. Caffey, *a.g.e.*

13 Müze'yi ziyaret eden İpek Yürekli deneyimini şöyle dile getiriyor: "Müzenin caddenin parçası olmasından çok, caddenin müzenin parçası olması söz konusu. Kalıcı koleksiyonun mimarın tasarımına ait sergilenme şekli, tamamen bu fikrin paralelinde gelişmiş; ziyaretçiler

de serginin parçası haline geliyorlar. Bo Bardi'nin ikonik cam sergi elemanları kadar etkili bir sergileme yöntemini daha önce görmediğime eminim. 1990'da terkedilen bu tasarımı 2015'te tekrar geri dönlümüş. Şu anda sergiyi gezenler, tesadüfen birlikte gezdikleri diğer ziyaretçilerle beraber sergi alanında hem seyreden hem seyredilen olma rolünü üstleniyorlar yeniden. Hiyerarşisiz şekilde arka arkaya 'havada uçan' eserler ise bağlamlarından kopmuş şekilde karşımıza çıkıyor. Eser hakkındaki bilgileri ancak arkasına dönüp baktığımızda okuyabiliyoruz." İ. Yürekli, "Cuatro Turcos Güney Amerika'da: Salmona / Bo Bardi / Testa", *Manifold*, 7.10.2019: [https://manifold.press/salmona-bo-bardi-testa] Son erişim: 01.06.2023. Binanın çağdaş müzeoloji yaklaşımları bağlamında değerlendirilmesi hakkında bkz.: S.M. Caffey ve

G. Campagnol, "Dis/Solution: Lina Bo Bardi's Museu de Arte de São Paulo", *Journal of Conservation and Museum Studies*, 13 (1):5, 2015, s. 1-13.

14 G. Angeletti, "MASP Retrospective to Explore Lina Bo Bardi's Legacy and Influence on Brazilian Art": [https://www.theartnewspaper.com/2019/03/27/masp-retrospective-to-explore-lina-bo-bardis-legacy-and-influence-on-brazilian-art] Son erişim: 22.05.2023.

15 Bardi mimarlık ve tasarım eğitiminin salt problem çözmeye indirgenmesine karşıydı. Mimarların her sorunu nasıl çözeceklerini bilmeleri gerektiğine inanıyordu. Yalnızca çözümleri nerede arayacakları konusunda yenilikçi düşünebilmeleri gerekiyordu. Bu düşüncesinden hareketle mesleki yaşamında profesyonel anlamda tutarlı bir portföy oluşturmaktan kaçındı, mimari tasarımını deneyiselliğe yönlendirdi. Bardi'nin São Paulo Üniversitesi Mimarlık ve Şehirçilik Fakültesi'nde 14 Nisan 1989 tarihinde verdiği konferanstan aktaran Z.R.M. de A. Lima, *a.g.e.*

16 G. Campagnol ve S. M. Caffey, *a.g.e.*

17 MASP'ın ayrıntılı bir strüktür koruma planı için bkz.: Yazarsız, *MASP's Structure Conservation Plan*, çev: John Norman, MASP and The Getty Foundation, 2018.

18 L. Proença, *a.g.e.*

19 G. Campagnol ve S. M. Caffey, *a.g.e.*

20 MASP sergileri düzenlemekle kalmayan, yayıncılık ve eğitim alanlarında da etkin olan bir kurumdu. "Didaktik sergiler"inde farklı kültür ve çağlara ait sanat yapıtlarının fotoğraflarını reproduksiyonlarıyla biraraya getiriyordu. Öte yandan "Vitrine das formas" (Formlar Vitirini) adlı sergileme üniteleri üslupsal sınıflandırmalardan ve zaman çizelgelerinden bağımsızlaştırılmış yapıtları izleyiciye sunan nadire kabineleri olarak işlevlendirilmişlerdi. Bu vitrinlerde arkeolojik buluntularla endüstriyel ürünler birlikte sergilenabiliyordu. Kurumun bir diğer girişimi de ilkel, yerel, folklorik, popüler sanatları dışlamayan *Habitat* (1950-1965) dergisiydi. MASP aynı zamanda, São Paulo'nun endüstrileşerek uluslararası avangarda eklemelenmesine yönelik motivasyonundan hareketle Brezilya'nın ilk tasarım okulu olan -Bauhaus esinli- Çağdaş Sanat Enstitüsü'nün de temellerini atmıştı. L. Proença, *a.g.e.* Bardi'nin mimarlığında Bauhaus'un etkisi hakkında bkz.: R. Anelli, "Bauhaus and Lina Bo Bardi: From the Modern Factory to the Pompeia Leisure Center", *docomomo*, 61(3), 2019, s. 43-49.

21 R. Firestone, "MASP: A Brazilian Masterpiece", *The Architects' Take*: [https://thearchitectstake.com/editorials/masp-a-brazilian-masterpiece] Son erişim: 14.05.2023.

22 G. Campagnol ve S. M. Caffey, *a.g.e.*

23 Augusto de Campos, Décio Pignatari, Haroldo de Campos, Oswald de Andrade ve João Cabral de Melo Neto hareketin önde gelen şairleridir.

24 M.A. Fuentes, "Lina Bo Bardi: Concreta Poesia", *Vitruvius*, Ano 04, Set. 2003: [https://vitruvius.com.br/revistas/read/arquitextos/04.040/653] Son erişim: 14.05.2023.

YAPI TASARIM YARIŞMASI RÖPORTAJ SERİSİ

Su ve Kara Kesişiminde Ekolojik Bir Deneyim Alanı: “Ekoton”

**Dilara
Demiralp,
Uğur
İmamoğlu**

Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası'nın (ÇEİS) çimentonun estetik ve yenilikçi kullanımını teşvik etmek amacıyla 2 yılda bir düzenlenen Yapı Tasarım Yarışması'nın 2021 yılı profesyonel kategori birincisi “Ekoton”, Yüksek Mimarlar Dilara Demiralp ve Uğur İmamoğlu imzası taşıyor. “Kentsel Alanda Yenilikçi Yaklaşımlar” teması kapsamında ödüle layık görülen projenin, tasarım süreci ve yenilikçi malzeme seçimlerinden uygulama konusunda sürdürülen görüşmelere uzanan hikayesini mimarları açıklıyor.

2021 yılında ÇEİS tarafından düzenlenen Yapı Tasarım Yarışması'nda Ekoton Projesi ile birincilik ödülünü aldınız. Bize projenizin temayı ele alış şeklinden ve amacından bahsedebilir misiniz?

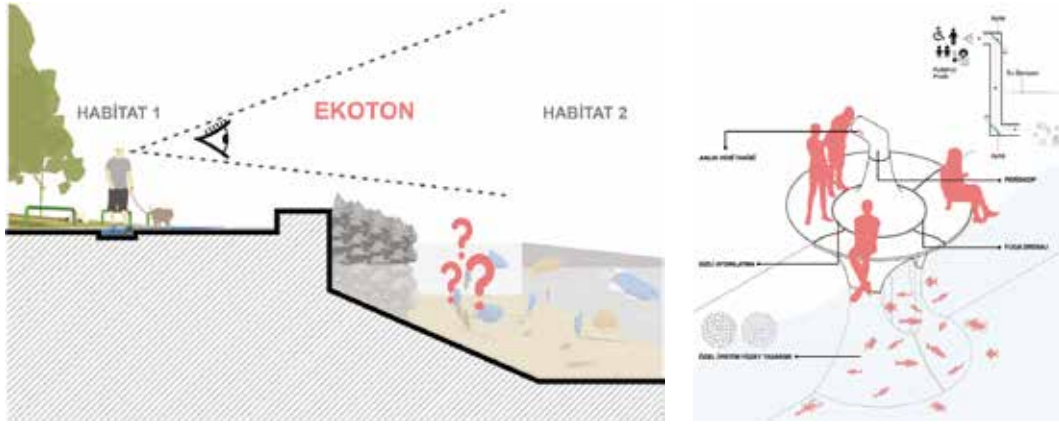
Yarışmada bizden kent içerisinde atıl kalmış veya kullanım karakteri oluşmamış belirli yapılar seçip, bu yapılar için bulundukları yerin mekânsal kalitesini arttıracak, kentsel çevre içinde kimlik kazandıracak, buluş içeren çözümler üretmemiz beklenmekteydi. Bunun üzerine bir süre düşündükten sonra, fikir egzersizlerimize zemin olması adına; en iyi bildiğimiz ve içinde yaşadığımız şehir olan İstanbul'u seçtik ve proje alanı arayışına girdik. Yaklaşımımızı masa başında değil de İstanbul'da sık-

lıkla yaptığımız uzun yürüyüşler sırasında geliştirdik. Kalamış'ta kıyı hattında yaptığımız bir yürüyüş esnasında dolgu alanların yapıli çevre ile doğal çevre arasında keskin ve tekinsiz bir sınır oluşturduğu üzerinde hem fikir olduk. İkimiz de benzer noktalardan rahatsızdık ve kıyıların taşıdığı potansiyelin de farkındaydık. Kıyı boyunca sadece yürüyüp geçmenin ötesinde, belli noktalarda durmayı sağlayacak çekim alanları ile zenginleşebilen bir kıyı deneyimi üzerine kafa yormaya başladık.

Marmara'da meydana gelen müsilaj probleminin en görünür olduğu ve pandemi etkisinde kamusal açık alanların önemini daha iyi anladığımız bir sürecin tam da ortasındaydık. Mesleki reflekslerle yaptığımız sorgulamalara, o dönem toplumsal ve küresel olarak etkisinde kaldığımız olaylar üzerinden yaptığımız tespitleri de ekledik. Görsel ilişkiyi koparan ve güvenli adımlar atamadığımız kıyı bölgelerinde, minimum müdahale ile bu eşik/sınır düzlemini kamusal ve ekolojik fayda gözeterek tekrar yorumlamak istedik.

Projenin ana fikrinin sonuç ürüne en sağlıklı şekilde dönüşmesi için konuyu kavramsal olarak daha derinden incelemek gerekiyordu. Bunun için de su ve karanın kesiştiği noktanın literatürdeki karşılığını araştırdık. Noktasal sorun

tespitimizin esasında evrensel olarak önemli bir ekolojik ara kesit ilişkisinin bir parçası olduğunu gördük. Bu ilişkinin kurulduğu yerin bilimsel karşılığı "ekoton"dur. Ekoton özetle iki biyolojik topluluk arasında bir geçiş/gerilim bölgesini tariflemektedir. Değişimin en keskin olduğu bu bölgelerde, canlı çeşitliliği ve yaşam faaliyetleri en yüksek seviyelerde gözlenmektedir. Örnek vermek gerekirse, İstanbul Haliç çok tipik bir ekoton bölgesidir. Araştırmalarımız sonrasında dünya üzerindeki önemli ekoton bölgelerini de tespit ettik. Üretmekte olduğumuz tasarım ögesinin, Türkiye ve dünyanın çeşitli bölgelerinde konumlandırılabilme potansiyeli, projenin evrensellik kriterini de güçlendirmiş oldu. Ekotonun bu bilimsel açıklaması, kıyı noktasında bir mimari müdahaleye kalkışmak için bizi ikna etti. Tasarım ögesi önerildiği yerin adını aldı çünkü sonuç ürünün bulunduğu yerin önemine, yani ekotona dikkat çekmesini hedefledik.

Sorun tespiti, konum, ölçek ve kamusal fayda misyonunu net bir şekilde tanımladıktan sonra tasarımı form ve fonksiyon olarak detaylandırma aşamasına geçtik. Kıyıdayken aslında neye yaklaştığımızı ve suyun altı ile ilgili görünür olmayan bilgileri, karadaki sıradan bir insana hiç de karmaşık olmayan yollar kullanarak aktarabilmeliydik. İlk olarak öğrencilik yıllarımızda basit maketlerle canlandırmasını yaptığımız, iki adet düz aynanın birbirine ters konumlanması sayesinde çoklu yansımaların kontrol edilebildiği bir sistem olan periskoptan faydalandık. Bu mekanizma sayesinde iki biyolojik topluluk arasında görsel ilişkiyi en zahmetsiz şekilde kurabildik. Periskopu işlevselliğin merkezine koyduktan sonra kullanıcı deneyimini ergonomi, herkes için tasarım, erişilebilirlik, sürdürüle-

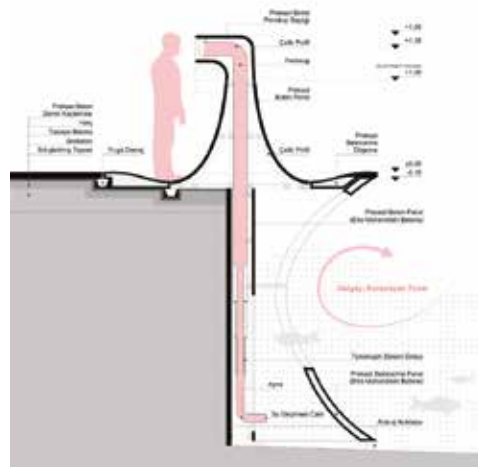
bilirlik gibi kriterler üzerinden zenginleştirmekle alakalı detaylandırma aşamalarına geçtik.

ÇEİS Yapı Tasarım Yarışması yenilikçi malzeme ve üretim teknikleri üzerine yoğunlaşıyor ve bu yaklaşımları destekliyor. Projenizde karada ve suda beton kullanımına yönelik farklı öneriler görüyoruz. Bu noktada beton kullanımını nasıl ayırışıyor?

Ekoton'un su ortamında, suyun dinamik yapısı ile ahenk içinde yaşayabilmesi adına dairesel ve eğrisel formlar tercih edilmiştir. Dalga ve suyun hareketini karşılayabilecek kavislere ve kıvrımlara sahip modüller biraraya getirilmiştir. Bu modüllerin, dairenin simetri özelliğinden faydalanılarak eş parçaların birleşiminden bütünü meydana getirmesini sağlamak zor olmadı. Bu sayede üretime girecek parçaların boyutları ve istiflenebilirliği optimum seviyede tutulmuş oldu.

Karada kullanılan beton blok, su altında kalan beton parçaların ankraj edilip sabitleneceği yüzeyi de sağlayacağından yüksek dayanımlı ve ön üretilmiş tercih edilmiştir. Su altı ortamında ise eko-mühendislik betonu önerilmiştir. Deniz suyunun ortalama pH değeri 8'dir. Gelecekte beton alkalidir ve pH değeri 12-13 olup çoğu deniz canlısının kolonizasyonu için uygun değildir. Eko-mühendislik betonu genellikle 9-10'luk bir yüzey pH'ına sahiptir, bu da onu deniz organizmalarının gelişmesi için çok daha ideal hale getirir.

Eko-mühendislik betonunun klor geçirgenliği düşüktür, sıkıştırılma özelliği daha yüksektir ve Portland çimentosu oranı daha azdır. Bu özelliklere sahip betonun CO₂ ayak izi %30-

46 oranında azalmış olur. Eko-mühendislik betonu, gelişmiş döküm teknolojileri ve tasarımı sayesinde (üç boyutlu yazıcı kullanımları vb.), kaya ve mercan gibi doğal organizmaları taklit eden yüzey dokuları ve mikro ortamlar yaratır. Bu yüzeyler istiridye ve yumuşakçalar gibi gelgit ekosistemi canlılarının tutunmasını ve büyümelerini teşvik eder. Bu sayede Ekoton'un konumlandırıldığı yerlerde habitat değerinin artacağı ve biyomun güçleneceği öngörülebilir.

Tasarımda sunulan malzeme ve üretim teknikleri üzerine Türkiye'deki örneklere yönelik bir araştırma yürüttünüz mü? Kendi projenizi bu anlamda nasıl konumlandırıyorsunuz?

Türkiye'deki örnekleri, eski ya da güncel ayrımlı yapmaksızın yakından incelemek için zaman ayırmayı önemsiyoruz. Bu da beton kullanımı konusunda sınırların nerede ve nasıl zorlandığı konusunu anlamak adına yeni perspektifler sunuyor. Kimi zaman 1950'lerden kalma bir apartmanın cephesinde dürüstçe okunabilen betonarme strüktürün yapıya tüm karakterini kazandırdığına tanık olmak, kimi zaman da bir sanatçının Ekoton ile benzer ölçekte beton bir yerleştirme için kalıp üretme metodunu keşfetmek aynı derecede ilham verici olabiliyor. Yarışmanın beklentileri ve ekip olarak tasarım anlayışımız Ekoton'un projelendirme kriterlerini standart bir mimari öge ortaya koymanın ötesine taşımıştır. Betonun yenilikçi şekillerde kullanmaktan anladığımız sadece son teknoloji yöntemleri doğrudan kullanmakla sınırlı değil. Standart ve yaygın üretim tekniklerini alışılmışı-

şin dışındaki tasarım yaklaşımlarına entegre etmenin mutlaka bir yolu olduğuna inanarak denemenin inovasyonun ilk adımı olduğunu düşünüyoruz.

Projenin uygulama süreci doğrultusunda görüşmelere başladınız mı? Bizi süreç hakkında bilgilendirir misiniz?

2021 yaz döneminde gerçekleştirilen kolokyumun hemen sonrasında ÇEİS tarafından organize edilen toplantılarda Türkiye'nin farklı bölgelerinden çeşitli yerel yönetimlerle bir araya geldik. Kent ve kamu ile alakalı proje süreçlerinin çok hassasiyet gerektirdiğine ve sağlıklı diyalog ile çözüldüğüne inanıyoruz. Ekoton, amacı ve işlevi ile spesifik alanlar için tasarlanmış bir proje. Su ve kara ortamları arasındaki eşikler üzerinden yerini çok net işaret ettiğimiz ve bunu en önemli tasarım kriterine dönüştürdüğümüz için dikkatli hareket ediyor ve projenin hedefinden sapmamasına gayret ediyoruz. Haziran ayında ÇEİS'in önyak olmasıyla Oyak Çimento ve Ünye Belediyesi ile görüşmelerimiz başladı. Bölgeye ilk ziyaretimizi gerçekleştirdik ve projenin uygulanacağı birden fazla nokta için yer seçimlerimizi tamamladık. Ar-Ge ve uygulama projesi çalışmalarına başladık.

Projede malzemelerin teknolojiyle entegrasyonu da öne çıkıyor. Deniz içindeki kirlilik ve sıcaklık seviyesi ölçümleri gibi önerilerin uygulamada nasıl karşılık bulacağını öngörüyorsunuz?

Öncelikle Ekoton'un pasif bir kent mobilyası

olmadığının altını çizmek isteriz. Su kirliliğinin gözle görünür hale gelmesini bekleme lüksümüz olmadığından suyun kirlilik ve sıcaklık seviyelerinin tespitini yapacak sensörler önerilmiştir. Stratejik noktalarda konumlandırılan Ekoton'un su altında kalan kısmında veriler toplanırken, su üstünde kalan kısmında da uyarıcı aydınlatmalar aracılığı ile bu verilere dikkat çekilecektir. Projede önermiş olduğumuz sensörlere erişim ve entegrasyon her geçen gün daha da kolaylaşmaktadır. Kolumuzdaki akıllı saatlerden bile daha basit işleyişe sahip düzeneklerden bahsediyoruz. Ekoton sensörleri çalışmaya başladığında multidisipliner işbirlikleri mümkün olacaktır. Örneğin, ilgili fakülteler, şirketler veya yerel yönetimler Ekoton'u takım arkadaşı haline getirebilirler. Toplanan verileri araştırmalarına katkı verecek şekilde kullanabilirler.

Yarışmanın jüri tutanağında da yer alan "ileriki aşamalarda projenin, betonun bulunduğu farklı imkânlar ve renk gibi tasarım alternatifleri denenerek geliştirilmesi" konusunda yeni çalışmalar/araştırmalarda bulundunuz mu?

Betonun, toplum nezdinde birçok talihsiz, plansız, denetimsiz yapılaşmanın ezici etkisinden kaynaklanan olumsuz bir imajı olduğu yadsınmaz. Beton günün sonunda çok yaygın kullanılan yapısal bir malzemedir. Bir malzemenin iyi niyetli ve tutarlı tasarımlarla biraraya gelmesi, malzemenin potansiyelini ortaya çıkarmanın en iyi yoludur. Ülke çapında açık ve kamusal alanlarda düzenleme faaliyetlerinin arttığı bir dönemin içinden geçmekteyiz. Bunu oldukça sevindirici buluyoruz. Betonun dış mekânda çok farklı tasarım önerilerine cevap verecek şekilde kullanımının arttığını gözlemliyoruz. Bu bilgi birikimlerini gözlemler ve araştırmalar aracılığı ile zengin tutmaya çalışıyoruz. Uygulama aşamasında Ekoton'un üretim yöntemi ve detayları projenin paydaşları ve imkânlar çerçevesinde ele alınıyor. Ünye'de yaptığımız ilk görüşmede, Oyak Çimento'nun özellikle su altında kullanıma uygun beton tipleri ile ilgili önerileri oldu. Tasarımın betonu renkli kullanıyor oluşu, betonun içindeki katkılar tanımlanırken de göz önünde tutuluyor.

2019 Yapı Tasarım Yarışması'nda Beril Demirel ile katıldığınız Kinetik Durak projesiyle profesyonel kategoride Eşdeğer Mansiyon Ödülü'ne layık görülmüştünüz. İki dönemi de tecrübe etmiş biri olarak yarışmayı nasıl değerlendirir-

sınız? Yarışmaya tekrar katılım sağlama kararını nasıl verdiniz?

Dilara Demiralp: ÇEİS 2019 yılında açtıkları yarışma ile haberdar olduğum bir sendika oldu. Kurum olarak kaliteli bir yarışma süreci yürütmek konusundaki hassasiyetleri ile bu sürecin parçası olmaktan çok keyif almamızı sağladılar. Hazırlanan şartname, jürinin yetkinliği ve çeşitliliği, adaylarla kurulan iletişim ve tüm sürecin yönetimi konusunda gösterdikleri özen örnek niteliğindedir. Ödül kazanan profesyonel ve öğrenci kategorisindeki tüm ekiplere; kolokyum, yerel yönetimlerle toplantılar ve kitapların üretilmesi aşamalarında sağladıkları fırsat eşitliği ve ortaya konmuş her fikrin hakkını teslim etme çabaları saygıya değerdir. Ulusal tasarım camiasında çok uzun soluklu bir platform olmalarını diliyorum.

2021 yılında tekrar yarışma duyurusu yaptıklarında katılma kararı vermem bu düşüncelerimin de etkisi ile hiç zor olmadı. Önce Beril Demirel sonra da Uğur İmamoğlu ile üretme şansı yakaladım ve kendilerinden çok şey öğrendim. İki süreçte de birbirinden çok farklı yaklaşımlar geliştirirken çok benzer hazları paylaştığımızı düşünüyorum.

İki tasarımcının aynı derecede konsantre olabilmesini sağlayacak ölçekte ve kapsamda bir yarışma olmasından dolayı, sonuç ürünün niteliğinin ve özgünlüğünün de doğrudan arttığını düşünüyorum. Beril, Uğur ve ben pratiklerini bağımsız şekilde sürdüren, akademide yarı zamanlı öğretim üyeliği de yapan ve kendini güncel tutmaya çalışan meslektaşlarız. ÇEİS yarışmaları sonrasında da farklı ölçeklerde ve konularda tasarım yapmak, düşünmek ve üretmek için sıklıkla biraraya gelmeye devam ediyoruz.

05

ÇEİS'ten

KADINLARIN GÖZÜNDEN ÇİMENTO SEKTÖRÜ VIDEO SERİMİZ DEVAM EDİYOR

ÇEİS olarak Eşit Günler #BenimleGelecek diyerek Çimento sektöründeki toplumsal cinsiyet eşitliği bilincinin yaygınlaşması yönünde yaptığımız farkındalık çalışmaları kapsamında Sektörde çalışan kadınlara söz vermeye devam ediyoruz.

Kadınların Gözünden Çimento Sektörü video serimizde konuklarımız bu kez Limak Çimento CTO'su Ebru Sipahioğlu ve Votorantim Cimentos Fabrika Müdürü Gülay Ekingen Kazancı oldu.

Sipahioğlu, kadınlar için çimento sektöründe çalışmanın zorlukları, kadınların sektördeki varlıklarının değerini ve kendi deneyimlerini aktardı. Eşit Günler #BenimleGelecek dedi.

Kazancı, bir kadın yönetici olarak çimento sektörüne girişini ve devam eden sürecini, kadınların bu sektördeki önemini vurgulayarak anlattı. Eşit Günler #BenimleGelecek dedi.

Sosyal medya hesaplarımızdan duyurusunu yaptığımız videonun tamamını Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası Youtube kanalından izleyebilirsiniz.

ÇEİS #BENİMLEGELECEK PROJESİ SOSYAL MEDYA ÖZEL PAYLAŞIM SERİSİYLE DEVAM EDİYOR

ÇEİS olarak "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" ile ilgili yaptığımız çalışmalara vurgu yapmak, konuyu sahiplendiğimiz altını çizmek adına "eşitlik" konusunda söylenmiş sözlerin yanı sıra tarihe geçen önemli kadınlar ve kadınların "eşitlik mücadelesinde" önemli yer tutan tarihsel olayların da yer aldığı çeşitli başlıklarda başlatmış olduğumuz sosyal medya paylaşım serisine devam ediyoruz.

Mari Gerekmezyan

Türkiye'nin ilk kadın heykeltıraşlarından biri olarak kabul edilen, hakkında çok az bilgi bulunan Mari Gerekmezyan 1913 Kayseri Talas doğumludur. İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde okuyan Gerekmezyan daha sonra Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne misafir öğrenci olarak girmiştir.

Mari'nin hocaları arasında II. Dünya Savaşı'nda Yahudi Soykırımı'ndan kaçarak Türkiye'ye yerleşen ünlü heykeltıraş Rudolf Belling de bulunur. Mari'nin yaratım gücüne inanan Belling, ondan, Atatürk'ün doktoru Neşet Ömer İrdelp'in, Prof. Dr. Şekip Tunç'un büstünü ve Patrik Mesrob Tin'in maskını yapmasını ister.

Gerekmezyan, Neşet Ömer İrdelp ve Şekip Tunç büstleriyle Ankara Heykel Sergisi Ödülü'nü alır. Eserleri ödüllere layık görülen heykeltıraşın Yahya Kemal ve Bedri Rahmi Eyüboğlu büstleri bilinen eserlerinden bazılarıdır.

1947 yılında ağır bir tüberküloz geçiren Mari Gerekmezyan sadece 34 yaşında yaşamını yitirmiştir. Mari Gerekmezyan'ın sanat ve özel yaşamı yazar kardeşler Vildan Tekin ve Müjgan Tekin'in birlikte kaleme aldığı 'Karadut' adlı romanında anlatılmıştır.

#BenimleGelecek #ÖncüKadınlar

Sabiha Rifat Gürayman

Türkiye'nin ilk kadın inşaat mühendislerinden ve Fenerbahçe Spor Kulübü'nün ilk kadın voleybolcusu olan Sabiha Rifat Gürayman, 1910 Makedonya doğumludur.

Babasının askeri görevi nedeniyle İstanbul'a gelen Gürayman, bugünkü adı İstanbul Teknik Üniversitesi olan Mühendis Mekteb-i Alisi'ne girdi. Mühendisliğin yanı sıra bir yandan da voleybol oynayan Gürayman o dönem kadın voleybol takımı olmadığından erkeklerle aynı takımda yer alarak Türkiye'nin ilk kadın voleybolcusu oldu.

Tüm zorluklara rağmen kararlılığından taviz vermeyen Sabiha Rifat, 1929'da İstanbul şampiyonu olan Fenerbahçe voleybol takımının kaptanı oldu. Döneminde okuldan mezun olan iki kız öğrenciden biri olan Gürayman, Ankara-Beypazarı karayolunun 86. kilometresine yapılan köprü'nün inşaatında görev aldığı için «Anadolu'da köprü inşa eden ilk kadın mühendis» unvanını edindi.

Sabiha Rifat Gürayman, meslek hayatı boyunca birçok okul, hükümet konağı ve resmi binanın yapımında görev aldı. 1945 yılında Anıtkabir İnşaatı Başmühendisliği'ne atandı. 35 yaşında aldığı bu görevi 10 yıl boyunca üstün bir başarı ile sürdürdü. Anıtkabir'de bir kadının başmühendis olarak yer alması dünyada da yankı buldu.

İnşaat sırasında ziyarette bulunan Yunanistan Başbakanı Venizelos, Sabiha Hanım'la tanıştığında, “Hayatımda ilk defa büyük bir işin başında bir kadın görüyorum. Sizi gerçekten tebrik ederim” diyerek hayranlığını dile getirdi.

2003 yılında vefat eden Sabiha Rifat Gürayman, azmi ve kararlılığıyla kadınlara ilham olarak adını tarihe yazdırdı.

YAPI TASARIM YARIŞMASI KAZANANLARININ ESERLERİ HAYAT BULMAYA DEVAM EDİYOR

Çimento ve betonun yenilikçi ve estetik uygulamalarının yaygınlaşması amacıyla Sendikamızca hayata geçirilen Yapı Tasarım Yarışması'nda başarılı olan projelerin uygulamaya geçirilmesine ilişkin çalışmalar devam ediyor.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından çalışmaları yürütülen Festival Parkı içerisinde, YTY 2021'de dereceye giren Concrete Jungle ve Duyusal Beton Projelerine de yer verilecektir. Üyemiz Çimko Çimento ve Beton San. T.A.Ş.'nin destekleriyle yürütülen çalışmalar kapsamında 29 Mayıs 2023 tarihinde projelerin mimarları, Belediyedeki yöneticiler ile Fabrikadaki yöneticilerin katılımıyla hem park alanı ziyaret edildi hem de özellikle kalıp imalatı ile ilgili süreçler hakkında görüş alışverişinde bulunuldu.

Diğer taraftan YTY 2021'de birincilik ödülüne layık görülen Ekoton Projesinin de Ordu/Ünye'de hayata geçirilmesine ilişkin 13 Haziran 2023'te bir dizi toplantı gerçekleştirilmiştir. Üyemiz OYAK Çimento Fabrikaları A.Ş. Ünye Şubesi'nin destekleriyle yürütülen projenin sahil kesiminde uygulanabileceği yerlerle ilgili saha ziyaretleri yapılmış ve üretim süreçlerine ilişkin planlama yapılmıştır.

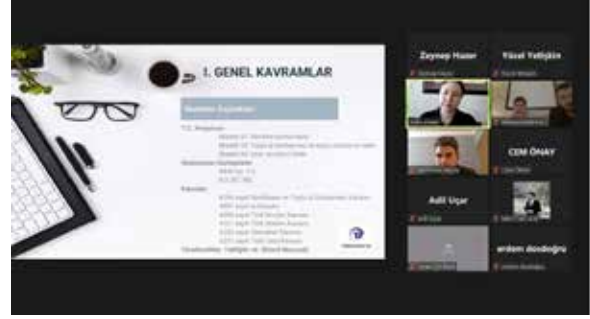

ÇEİS ÇALIŞMA İLİŞKİLERİ KURULU TOPLANTISI

ÇEİS Çalışma İlişkileri Kurulu toplantısı 12 Mayıs 2023 Cuma günü online olarak gerçekleştirilmiştir. Toplantıda, mevzuatta son dönemde yapılan değişiklikler ile ÇEİS'in devam eden faaliyetleri hakkında bilgi paylaşılmıştır.

TÜRKÇİMENTO AKADEMİ 2023 ORYANTASYON EĞİTİMİ

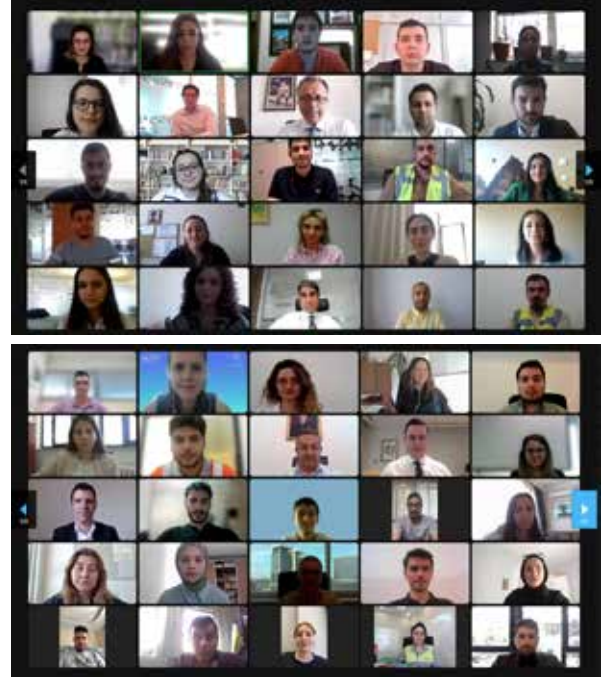
TÜRKÇİMENTO Akademi 2023 Oryantasyon Eğitimi kapsamında, 10 Haziran 2023 tarihinde gerçekleştirilen oturumda, ÇEİS Eğitim ve İSG Birim Yöneticisi Yücel YETİŞKİN tarafından "Çimento Sektöründe Yürütülen İSG Faaliyetleri", Müşavir Avukat A. Öykü ARSLAN tarafından "Çimento Sektöründe Endüstri İlişkileri" konulu sunum gerçekleştirildi.

KUŞAKTAN KUŞAĞA ÇEİS TERSİNE MENTORLUK PROGRAMI İKİNCİ TURU BAŞLADI

“Kuşaktan Kuşağa ÇEİS” Tersine Mentorluk Programı ikinci turu 15 Haziran 2023'te başladı. Programın ilk turunda ÇEİS Yönetim ve Denetleme Kurulu üyeleri mentee olarak genç mentorlarla eşleşmişti. Her iki grup açısından oldukça olumlu ve faydalı geçen programın ikinci turunda ise sektörümüzdeki değerli üst düzey yöneticilerimiz, genç mentorlarla eşleşerek 6 ay boyunca her ay birer saat bir araya gelerek ve belirlenen konular çerçevesinde görüşmeler gerçekleştirecekler.

Program kapsamında mentee olarak 22 üst düzey yönetici katılım gösteriyor. Her bir mentee'ye 30 yaş altında 3 mentor atanmış olup, mentorlardan birisi menteenin kendi şirketinden, diğeri sektörümüzdeki farklı bir şirketten diğeri ise YetGen Programında yer alan bir üniversite öğrencisidir. Programa katılan genç mentorlara Evrim Kuran Danışmanlık tarafından, profil analizi ve jenerasyonel algı testinin uygulamaları yapılmıştır. Sektörümüzden 44 genç çalışan programda yer alarak, çimento sektörüne genç bakış açısı ile katkı sağlayacaklarına inanıyoruz.

15 Haziran 2023'te genç mentorlarımız ile lider menteelerimizi bir araya getirerek mentor-mentee eşleşmelerini açıkladık ve süreç hakkında bilgi paylaşımında bulunduk. Evrim Kuran'ın modere ettiği açılış toplantısı ile “Kuşaktan Kuşağa ÇEİS” Tersine Mentorluk Programı 2. Turu başlatıldı.

Tersine Mentorluk Programı

ÇEİS KAMPÜS GELİŞİMİN YILDIZLARI ÖDÜLLERİ AÇIKLANDI

Sektörümüzdeki çalışanların yetkinliklerini artırmak amacıyla kurulan ÇEİS Kampüs ile ÇEİS Kampüs Asenkron üzerinden birçok eğitimi üyelerimize sunuyoruz. Söz konusu eğitimlere olan ilginin artırılması ve gelişimlerine daha fazla zaman ayıran üyelerimizin ve çalışanların takdir edilmesi amacıyla 2021 yılı itibarıyla "ÇEİS Gelişimin Yıldızları Ödülleri" verilmeye başlandı.

3 kategoride verilen ödüllerin ilki olan "ÇEİS Kampüs Devamlılık Ödülü"nü Üyelerimiz;

- Adoçim Çimento ve Beton San. ve Tic. A.Ş.
- Batıçim Batı Anadolu Çimento San. A.Ş.
- Limak Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.

oldu.

Bu yıl değerlendirmeye eklenen diğer ödül kategorisi olan "ÇEİS Kampüs Kapsayıcılık Ödülü"ne;

- Arkoz Madencilik Ağrı Çimento San. ve Tic. A.Ş.
- Aşkale Çimento San. T.A.Ş.
- Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası Türk A.Ş.

layık görüldü.

Yukarıda belirtilen kategorilerde başarılı olan Üye Şirketlerimizin yanı sıra çalışan bazlı değerlendirmenin yapıldığı "ÇEİS Kampüs Gelişimin Lideri Ödülü" kapsamında ise;

- Hasan Atik (Çimentaş İzmir Fabrikası)
- Mansur Namlı (Çimentaş Elazığ Fabrikası)
- Salih Serhat Pekcan (Çimentaş Trakya Fabrikası)

ödül amaya hak kazandı.

2022 yılı için ödül alan üyelerimizi ve çalışanlarını başarılarından dolayı tebrik ederiz.

ÇİMENTO SEKTÖRÜ MBA PROGRAMINDA DERS DÖNEMİ SONA ERDİ

MEF Üniversitesi, TÜRK ÇİMENTO ve Sendikamız iş birliği ile hayata geçirilen Çimento Sektörü MBA Programının ders dönemi İstanbul'da gerçekleştirilen final dönemi buluşması ile tamamlandı. Derslerin tamamlanmasının ardından katılımcılar bitirme projeleri üzerine çalışmaya başlayacaklar.

Programın 2. dönemini tamamlarken ilham veren misafir konuşmacılarımız yine katılımcılarla bir araya geldi. Bu kapsamda;

- 16 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirilen Sürdürülebilirlik, Çevre ve Enerji Yönetimi dersinde Oyak Çimento Beton Kağıt Başkan Yardımcısı Murat İdris Sela,
- 22 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirilen İnsan Kaynakları Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar dersinde ÇEİS Genel Sekreteri Dr. Serdar Şardan,
- 23 Mayıs 2023 tarihli Sürdürülebilirlik, Çevre ve Enerji Yönetimi dersinde ise TÜRKÇİMENTO CEO'su Volkan Bozay

misafir konuşmacılarımız oldu.

05-06 Haziran 2023'te gerçekleştirilen MBA Final Dönemi Organizasyonu MEF Üniversitesi Teknoloji Merkezinde Prof. Dr. Erhan Erkut'un yaptığı açılış sunumu ile başladı. Organizasyonun ilk gününde aşağıdaki konuşmacılarımızı dinledik;

- Dinamik Yönetici Yetkinlikleri – Doç. Dr. Hande Karadağ
- Stratejik Bilgi Sistemleri Yönetimi – Dr. Selen Balkaya
- Kendini Etkili Yönetme ve İlişkilerde Değer Katma – Ersin Gürsel

Sendikamızın Merkezinde 06 Haziran 2023 tarihinde gerçekleştirilen organizasyonun ikinci gününde ise;

- Dijitalleşen İş Dünyasında Çevik Proje Yönetimi Dersi – Öğr. Gör. Berk Orbay
- Etkili Sunum Teknikleri – Ebru Nalbantoğlu
- Kariyer Planlama – Dr. Mine Alptekin

sunumlarını gerçekleştirdiler. Ayrıca, katılımcılar Öğr. Gör. Evrim Kuran tarafından verilen Çeşitlilik, Hakkaniyet ve Kapsayıcılık dersindeki final proje sunumlarını gerçekleştirdiler.

İlkini düzenlediğimiz Çimento Sektörü MBA Programı katılımcıların yüksek memnuniyeti ile tamamlandı. ÇEİS olarak sektörümüzün ve çalışanlarımızın gelişimlerine destek olmaktan büyük bir mutluluk duyuyoruz ve #GelişiminKapılarınıBirlikteAçıyoruz diyoruz.

ÇEİS EĞİTİM ORMANI 1.000 FİDANA ULAŞTI!

Sendikamız organizasyonunda ÇEİS Kampüs, ÇEİS Kampüs Asenkron ve Çimento Sektörü İSG Eğitim Merkezi (ÇİSİEM) üzerinden örgün ve online ortamda birçok eğitim verilmektedir. Söz konusu eğitimler ile katılımcıların yetkinliklerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu odağın daha da geliştirilerek, eğitimlerin çevresel bir faydaya dönüşebilmesi, sektörümüzün karbon ayak izinin azaltılmasına destek olmak amacıyla "ÇEİS Eğitim Ormanı Projesi" geliştirilmiştir. Proje ile sektörümüzdeki çalışanların aldıkları eğitimlerin karşılığı olarak hem sanal hem de gerçek alanlarda bir eğitim ormanı oluşturulmaktadır.

Projeyi diğer tüm ağaçlandırma çalışmalarından ayırtıran özellik ise gerçek ormanın yanı sıra METAVERSE evreninde de paralelde bir ormanın hayata geçirilmesidir. Katılımcılar sanal orman platformunda şirketi adına tanımlanmış alana ağaç dikerek bakımını gerçekleştirebilirler. Sisteme sanal olarak dikilen her fidan katılımcı eğitim aldıkça ağaca dönüşecek, ağaç ise büyüyerek bir tohum verecektir. İşte bu tohum, Sendikamızın Ege Orman Vakfı ile yaptığı iş birliği kapsamında Adana, Denizli, Edirne, Elazığ, Sivas ve Eskişehir'de belirlenen dikim alanlarında gerçek bir fidana dönüşecektir. Oyunlaştırma ve yeni teknolojileri de deneyimleme şansı sunması ile Türkiye'de ilk olma özelliği taşıyan ÇEİS Eğitim Ormanı projesi üyelerimizden büyük bir ilgiyle karşılanmış 1.223 fidan doğaya kazandırılmıştır. Eğitim Ormanı'nın son durumu hakkında bilgiye <https://ceis.org.tr/egitimormani/> adresinden ulaşılabilir.

ÇEİS		ÇEİS EĞİTİM ORMANI						
		Güncel Durum						
ADANA	AFKAR	AKKÖZ	AS ÇİMENTO	ASKİSİ	BATİ ANADOLU	BURSA ÇİMENTO	CEİS	
35 + 11	58 + 15	105 + 11	22 + 4	42 + 13	44 + 16	8 + 2	28 + 8	
ÇİMENTAS	ÇİNDİ	ÇİSİA	FIRPA	GÖLTAR	KARÇİSİA	LİHAR	HİDİR	
114 + 35	148 + 31	47 + 18	10 + 5	43 + 15	3 + 2	103 + 35	33 + 6	
İSİ ÇİMENTO	İYİ ÇİMENTO	SARİ	SEZA	TRACON	VİCAT	VİTORİANTIN	YETİŞEN	
43 + 19	23 + 5	1 + 1	19 + 4	97 + 19	88 + 23	25 + 6	16 + 10	
		YURT ÇİMENTO						
		14 + 4						

ÇEİS KAMPÜS ASENKRON

31 Haziran 2023 itibariyle 3.206 katılımcının kayıtlı olduğu ÇEİS Kampüs Asenkron, her ay eklenen eğitimlerle ihtiyaçlara yönelik içerikler sağlamaya devam ediyor.

İlginizi çekecek "Popüler 10", "En Yeniler", "İki Arada Bi' Şey Öğren", "Yazılım Dünyası", "Kahvenize Eşlik Eden Eğitimler", "Uzmanından Öğren" ve "Dijital Beceriler" gibi keşfedilmeyi bekleyen yepyeni kategoriler, kitap özetleri, podcast ve çok daha fazlası için www.ceiskampus.org adresinden kayıt olarak eğitimlere başlayabilirsiniz.

ÇEİS – YETGEN İŞ BİRLİĞİNDE YENİ DÖNEM BAŞLADI

YetGen Kurucusu Prof. Dr. Erhan Erkut'un liderliğinde yürütülen MZV-MEF YetGen 21. Yüzyıl Yetkinlikleri Farkındalık Programı'nın 2023 yılında da sponsorları arasındayız. Sektörümüze nitelikli işgücünün çekilmesi ve sektörümüzün özellikle üniversite öğrencilerine iyi bir şekilde tanıtılmasını sağlamak amacıyla YetGen ile yürüttüğümüz iş birliğinde ikinci döneme başladık.

Bu kapsamda YetGen'li öğrencilerle sektörümüzdeki liderlerin bir araya geldiği #ÇimentoSektörü101 webinar serisini planladık. Bu seri kapsamındaki ilk oturum, 30 Mayıs 2023'te #ÇimentoSektörü101: Eğitim ve Gelişim konulu oturumla gerçekleşti. Sektörümüzdeki eğitim ve gelişim alanındaki uygulamalar ile yürütülen projeler tecrübeli insan kaynakları yöneticilerimizle birlikte öğrencilere aktarıldı.

01 Haziran 2023'te gerçekleştirilen #ÇimentoSektörü101: Sürdürülebilirlik oturumunda sektörümüzde uzun yıllardır sürdürülebilirlik alanında çalışan yöneticilerimiz sektörümüzün dünden bugüne çevre bilincinin değişimini, sürdürülebilirlik için teknik anlamda yapılan yatırımları, sürdürülebilirlik konusuna sektörümüzün bakış açısını paylaştılar.

08 Haziran 2023'te gerçekleştirilen #ÇimentoSektörü101: Çalışan Mutluluğu ve Aidiyet başlıklı oturumda ise, çimento sektöründeki çalışanların aidiyet duygularını geliştirmek için yürütülen projeler ile çalışan mutluluğunu artırmak için yapılan uygulamalar tecrübeli insan kaynakları yöneticilerimiz tarafından aktarılmıştır. Tüm oturumlar öğrencilerin soruları ve katkıları ile yoğun bir katılımı tamamladı.

İş birliğimiz kapsamında YetGen'li öğrenciler henüz iş hayatlarına başlamadan deneyimli liderlerden 10 Haziran'da düzenlenen İş Dünyasına Geçiş Dersi başlığı altında altın değerinde ipuçları aldılar. Hem lise hem de üniversite öğrencilerinin gözlemleyebildiği işe alım simülasyonunda, deneyimli insan kaynakları yöneticileri ile mülakat gerçekleştirdiler, ardından kendilerini geliştirmelerine katkısı olması adına neleri daha iyi yapabileceklerine yönelik geri bildirimler paylaşıldı.

YetGen'liler için #ÇimentoSektörü101 Webinar serisi devam ediyor!

Sürdürülebilirlik konulu oturumun tarihi 1 Haziran 2023

Konuşmacılar

YetGen'liler için #ÇimentoSektörü101 Webinar serisi devam ediyor!

Eğitim ve Gelişim konulu oturumun tarihi 30 Mayıs 2023 Salı

Konuşmacılar

YetGen'liler için #ÇimentoSektörü101 Webinar serisi devam ediyor!

Çalışan Mutluluğu ve Aidiyet konulu oturumun tarihi 08 Haziran 2023

Konuşmacılar

05

ÇEİS KAMPÜS EĞİTİM FAALİYETLERİ

471

Katılımcı Sayısı

%89

Memnuniyet
Oranı

2.934

İnsan/Saat
Eğitim

EĞİTİM BAŞLIKLARI

EKONOMİ VE FİNANS SINIFI

Finansal Okuryazarlık

HUKUK SINIFI

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na Uyum

İNSAN KAYNAKLARI SINIFI

İnsan Kaynaklarında Dijital Dönüşüm & Dijital İK

İK Gelişimi İçin 5S VE Kaizen Uygulamaları

SATIŞ VE PAZARLAMA SINIFI

3 "S" Soru Sorarak Satmak

Satışçılar İçin Müzakere & İkna Teknikleri / Zor Müşterilerle Başa Çıkma

LİDERLİK VE YÖNETİM SINIFI

Çalışan Deneyimi, Bağlılık ve İç İletişim İçin 3 Yapı Taşı

Koçvari Liderlik Programı

Lead Fit

Marshall Goldsmith - Sizi Buraya Getirenler Daha İleri Götürmeyebilir

Lider Olarak Ben

Potansiyeli Performansa Çeviren Lider

Zihnimizi Daha İyi Tanıyarak İletişimde Boyut Atlamak

OPERASYONEL GELİŞİM SINIFI

Temel Yalın Üretim Prensipleri

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK SINIFI

Yöneticiler İçin İlham Veren Sürdürülebilir Çözümler

TEKNİSYEN GELİŞİM SINIFI

Teknisyen ve Teknikerler İçin Endüstri İlişkilerinin Genel Kavramları

Sorumluluk Sahibi Olmak / Değer Katan Çalışan

Duygusal Zeka

Vaka Değerlendirme Atölyesi

KİŞİSEL VE PROFESYONEL GELİŞİM SINIFI

Zihin Haritalama (Mind Mapping)

İnsan Tanıma Sanatı ve Zor İnsanlarla Başa Çıkma

Duygusal Zeka ile İş & İlişki Yönetim Becerileri

İmaj ve Kişisel Marka Yönetimi

05

ÇİSİEM

İSG EĞİTİM
FAALİYETLERİ

185

Katılımcı Sayısı

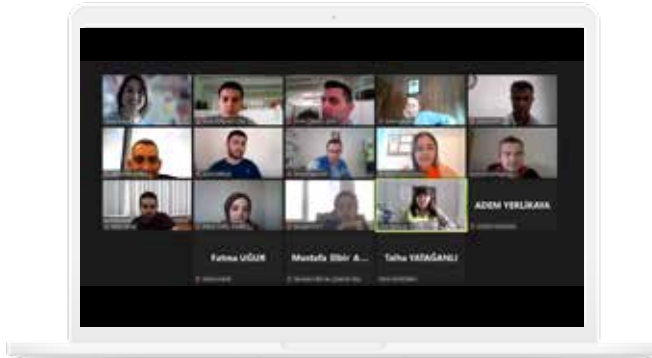
% 90

Memnuniyet
Oranı

1.592

İnsan/Saat
Eğitim

EĞİTİM BAŞLIKLARI

OPERASYONEL MÜKEMMELLİK

ISO 45001: 2018 İş Sağlığı ve Yönetim Sistemi
– İç Tetkikçi

Odit Sistemi Nasıl Kurulur ?

DAVRANIŞSAL İSG

Davranış Tabanlı Audit (I-SAFE)

İnsan Güvenilirlik Analizi

YÖNETSEL

Alt İşveren İSG Yönetimi

PSİKOSOSYAL RİSKLER

Sağlık ve Güvenlikte “Kurumsal Wellbeing”
Uygulamaları

TEKNİK

KKD Seçim Kriterleri

Online Simülasyon ve Kriz Yönetimi Uygulaması

EKED Yetkilendirme ve Denetçiliği

Kimyasalların Yönetimi ve BEKRA Bildirim Sistemi

İLETİŞİM

İSG’de İletişim Kazaları

MESLEKİ SAĞLIK

Ergonomik Risk Değerlendirme Takımı

ÇEİS İSG KURULU VE İSG KOMİTESİ ORTAK TOPLANTISI

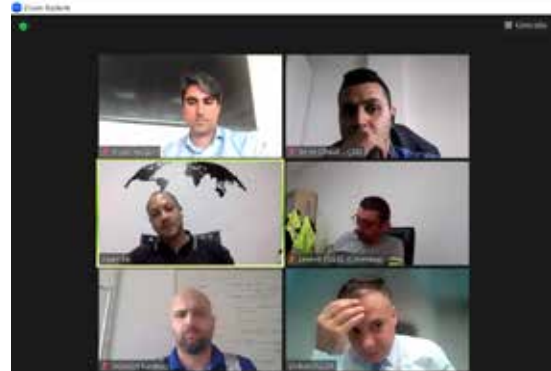
ÇEİS İSG Kurulu ve İSG Komitesi Ortak Toplantısı 05 Mayıs 2023 tarihinde ÇEİS Merkez Binası'nda gerçekleştirildi. Toplantıda 2022 yılı İSG İstatistikleri, ÇEİS İSG'ye Değer Katanlar Ödülleri, Çimento Fabrikalarındaki Alternatif Yakıtlarda Güvenlik ve İSG Süreçlerinde Teknolojik Çözümler konu başlıkları ele alındı.

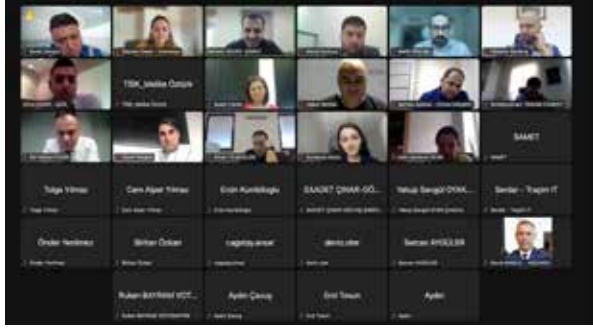
ÇEİS ACİL DURUM ÇALIŞMA GRUBU TOPLANTILARI

05 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirilen ÇEİS İSG Kurulu ve İSG Komitesi ortak toplantısı sonucunda alınan kararla oluşturulan "Acil Durum Çalışma Grubu" ilk toplantısını 23 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirdi. Çalışma Grubu sektörümüzde acil durum yönetim sisteminin kurulması, acil durum ekiplerinin eğitimi ile acil durum ekipmanları başlıklarını ele alarak çalışmalarına başladı. 31 Mayıs 2023 ve 01 Haziran 2023 tarihinde yapılan toplantılarda ise, kurulacak ekiplerin eğitimi, malzeme tedarigi ve yönetimi konu başlıkları ile alakalı profesyonel destek alınması noktasında, firma değerlendirmelerini gerçekleştirdi.

INTENSEYE ÜYE TOPLANTISI

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) ve TİSK Mikrocerrahi ve Rekonstrüksiyon Vakfı önderliğinde İSG Teknolojileri Yaygınlaştırma Projesi kapsamında “Yapay Zeka Tabanlı İSG Video Analiz Yazılım Platformu”nun sektörümüzde geldiği noktayı görmek ve karşılıklı paylaşımların yapılması adına, 30 Mayıs 2023 tarihinde üye fabrikalarımız ve Intenseye katılımıyla süreç değerlendirme toplantısı gerçekleştirildi.

TS ISO 45001 DENETİMİ

20 Haziran 2023 tarihinde başarılı geçen TS ISO 45001 takip denetimi ile, Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası olarak belge geçerliliğimizin tarihi yenilendi.

ÇEİS İSG LİDERLİK PROGRAMI

ÇİSİEM üzerinden gerçekleşen ve daha önce 13 grup katılımcıya diplomaları takdim edilen programın 14. Grup ve 15. Grup 3. modül eğitimleri tamamlandı.

Bu kapsamda 14. Grup 3. Modül eğitimi 06 – 09 Haziran 2023 tarihlerinde ve 15. Grup 3. Modül eğitimi ise 13 – 16 Haziran 2023 tarihlerinde gerçekleştirildi.

05

ÇESBEM

SINAV VE BELGELENDİRME
FAALİYETLERİ

22

Sınav Oturumu Açılan
Fabrikası Sayısı

668

Sınava Alınan
Toplam Aday

1024

Gerçekleştirilen Sınav
Öturuđu Sayısı

485

Başarılı Aday

% 92

Aday Memnuniyet
Oranı

10.061 km

Toplam Katedilen
Yol

21

Görev Alan Sınav Yapıcı
Sayısı

SINAVLAR

ÇİMENTO ÜRETİM ELEMANI MYK MESLEKİ YETERLİLİK BELGELENDİRMESİ SINAVLARI GERÇEKLEŞTİRİLDİ

MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi zorunluluğu getirilen mesleklerden olan Çimento Üretim Elemanı (Seviye 2, 3 ve 4) mesleği için Sendikamız çatısı altında kurulan ÇEİS Sınav ve Belgelendirme Merkezi (ÇESBEM), sınav ve belgelendirme faaliyetlerine 2023 yılında da devam ediyor.

- 12- 16 Haziran 2023 tarihlerinde Çimsa Mersin çimento fabrikasının üretim biriminde görevli 40 çalışanın,
- 20 – 22 Haziran 2023 tarihlerin Adoçim Sultanköy çimento fabrikasının üretim biriminde görevli 9 çalışanın,
- 20 – 22 Haziran 2023 tarihlerin Traçim çimento fabrikasının üretim biriminde görevli 25 çalışanın,

katılımıyla Çimento Üretim Elemanı MYK Mesleki Yeterlilik Sınav ve Belgelendirme Organizasyonları düzenlendi. Çimento, farin ve fırın sahalarında toplamda 6 teorik ve 75 performans sınav oturumu gerçekleştirildi.

ÇESBEM PROGRAM KOMİTE TOPLANTISI GERÇEKLEŞTİRİLDİ

ÇESBEM, 9-11 Mayıs 2023 tarihlerinde program komitesi üyelerinin katılımıyla Ankara Ofis'te Olağan 10. Program Komite Toplantısını gerçekleştirdi. Toplantıda, 2023 yılının ilk dört ayında gerçekleşen sınav ve belgelendirme faaliyetlerinin tanıtımı yapıldı ve ölçme, değerlendirme materyalleri incelendi.

Toplantı sonrasında ayrıca Çimento Üretim Elemanı ve Çimento Merkezi Kumanda Operatörü ulusal yeterlilikleri esas alınarak hazırlanan simülasyonlar üzerinden pilot sınavlar gerçekleştirildi.

Online devam eden toplantılarda kapsam genişletme çalışmaları dahilinde Merkezi Kumanda Operatörü için hazırlanan teorik sınav sorularının teknik incelemesi tamamlandı.

ÇESBEM Program Komite Toplantısı
9-11 Mayıs 2023 tarihlerinde
gerçekleştirildi.

KIRMA ELEME TESİS OPERATÖRÜ (SEVİYE₃) MESLEKİ YETERLİLİK BELGELENDİRME SINAVLARI

Eskişehir Ticaret Odası Sınav ve Belgelendirme Merkezi (ETO-METSEM) ile Sendikamız arasında imzalanan işbirliği protokolü kapsamında Kırma Eleme Tesis Operatörü (Seviye 3) mesleğine yönelik MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi sınavları devam ediyor.

Üye işletmelerimizin kırıcı sahalarında çalışan operatörler için düzenlenen sınavlar ETO-METSEM tarafından Sendikamız koordinasyonunda yürütülürken, bugüne kadar 33 farklı tesiste 441 sektörümüz çalışanına 76 sınav gerçekleştirildi. Gerçekleştirilen sınavlarda 364 sektörümüz çalışanı başarılı oldu.

ÜYELERİMİZDEN ve DİĞER HABERLER

AKÇANSA'DAN BENİM MAHALLEM PROJESİ İLE DEPREM BÖLGESİNDEKİ ÇOCUKLARA DESTEK

Akçansa, deprem felaketinden etkilenen Kahramanmaraş'ta Nisan ayı itibarıyla başlattığı Benim Mahallem Projesi ile çocuklara destek veriyor. "Sabancı Cumhuriyet Seferberliği" kapsamında depremden etkilenen çocuklar için umutlu bir gelecek kurmak amacıyla başlanan Benim Mahallem Projesi TOÇEV (Tüvana Okuma İstekli Çocuk Eğitim Vakfı) iş birliğinde devam ediyor.

Halihazırda eğitimlerin yoğun şekilde sürdüğü Proje ile depremden etkilenen tüm illerde çocukların eğitim ve gelişimlerine destek olunması hedefleniyor. Uzman psikologlar tarafından 5-18 yaş arası 1.000 çocuğa verilen psikolojik ve sosyal içerikli eğitimlerin yanında,

onların ruhsal ve bedensel gelişimlerini destekleyecek özel aktiviteler de gerçekleştirildi. Okul öncesi, okul dönemi ve lise dönemi psikoeğitim içeriğinin yanında, aralarında masal aldaticılığı, doğa pedagojisi ve beden perküsyonu gibi eğitici ve geliştirici aktivitelerin de yer aldığı eğitimler verildi.

"Gençlerimizin yarınlarını aydınlatmak için sahadayız"

Benim Mahallem Projesi de deprem bölgesindeki çocukların yarınlarında olmayı en öncelikli sorumlulukları olarak gördüklerini ifade eden Akçansa Genel Müdürü Vecih Yılmaz şunları söyledi: "Ülke olarak acısını yüreğimizde yaşadığımız deprem felaketinden etkilenen çocuklarımız, gençlerimiz için sahada olmayı, eğitimlerine katkı sunmayı çok önemsiyoruz. Yedinci yılına giren ve TOÇEV iş birliğinde sürdürdüğümüz Benim Mahallem Projesi ile bölgedeki çocuklarımızın yarınlarını aydınlatmak için sahada el ele, gönül gönüleyiz. Gençlerimize yatırımın, kalkınmaya, daha güzel yarınlara yatırım olduğuna yürekten inanıyoruz. Bu doğrultuda verdiğimiz eğitim programlarımızın yanında, kurduğumuz kütüphane ve oyun alanlarında da çocuklarımızla bir arada olmaktan, onların yüzlerini güldürmekten mutluluk duyuyoruz. Çalışmalarımıza tüm gücümüzle devam edeceğiz. Bu vesileyle bir kez daha depremden etkilenen tüm bölge halkına geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum".

AKÇANSA BİYOÇEŞİTLİLİĞİN KORUNMASINI ÖNEMSIYOR

Akçansa, Dünya Biyoçeşitlilik Günü nedeniyle yaptığı açıklamada; "Çevremize Olan Sorumluluğumuzla Geleceğe Odaklanıyoruz" dedi.

Dünya Biyoçeşitlilik Günü'nü kutlayan Akçansa, bugüne kadar 27,54 hektar alanın rehabilitasyonunu sağlarken, 2030'a kadar ise 5 adet Biyoçeşitlilik Eylem Planı oluşturmayı hedefliyor. Akçansa'dan yapılan açıklamada; "Akçansa olarak bugüne kadar 27,54 hektar alanın rehabilitasyonunu sağladık ve 2030'a kadar 5 adet Biyoçeşitlilik Eylem Planı oluşturmayı hedefliyoruz. Su kullanımını azaltarak, toz emisyonlarını düşürerek ve maden ocaklarını karbon yutak alanlarına dönüştürerek biyoçeşitliliği korumak için çalışıyoruz. Sürdürülebilirlik vizyonumuz ile daha güzel bir dünya için adımlar atmaya devam ediyoruz. Dünya Biyoçeşitlilik Günü kutlu olsun!" denildi.

AŞKALE'DEN YEŞİL DÖNÜŞÜM HAMLESİ

Aşkale Çimento, yenilenebilir enerji çözümleri üreticisi Energy Pool Türkiye ile yaptığı iş birliği sonucunda 13,2 milyon dolar yatırım yaptığı çimento üretim hattından, atık ısı geri kazanım teknolojisiyle, Türk çimento sektöründe bir ilke imza atarak IREC Uluslararası Yenilenebilir Enerji Sertifikası almaya hak kazandı. Bu yatırım sayesinde şirket, tükettiği enerjinin %15,29'unu kurduğu atık ısı geri kazanım sisteminden sağlıyor.

Aşkale Çimento CEO'su ve İcra Kurulu Başkanı Fatih Yücelik ödülle ilgili, "Gelecek nesillere daha yaşanabilir bir dünya bırakmak için Türkiye'de örnek teşkil edecek işlere imza atıyoruz" dedi.

BURSA ÇİMENTO GELECEK HEDEFLERİNİ PAYLAŞTI

Bursa Çimento'nun 57. Olağan Genel Kurulu'nu gerçekleştirildi. Hem yüzyüze, hem de online olarak katılımın olduğu genel kurulda, 2022 yılı faaliyet raporu paylaşıldı, gelecek hedefler hakkında da bilgiler verildi.

Genel Kurulda konuşma yapan Bursa Çimento Şirketler Grubu Yönetim Kurulu Üyesi Ergun Kağıtçıbaşı, Bursa Çimento'nun buyıl oldukça önemli bir yatırıma imzasını attığını belirterek, "Kuruluşumuzun üzerinden yarım asrı aşan bir zaman geçti. Geçtiğimiz yıllardan bugüne özellikle teknolojide önemli gelişmeler oldu. Bu nedenle hayata geçirilen yatırım büyük önem taşıyor. Bu yatırımlarımız tamamlandığında bakım, işletme ve giderlerde büyük pay tutan enerji maliyetlerinde azalma olacak ve çevre dostlu yaklaşımımıza önemli bir katkı sağlamış olacağız" dedi.

Bursa Çimento Genel Koordinatörü Gilbert Noel Claude Nattada, katılımcılara dünya ve Türkiye ekonomisi hakkında bilgiler vererek, grup şirketlerinin 2022 yılı ve gelecek hedefleri ile yatırımları hakkında paylaşımda bulundu.

Bursa Çimento Genel Müdürü Osman Nemli ise dünya ve Türkiye'deki çimento sektörü hakkında bilgiler vererek, firmanın gelecek hedefleri ve yeni modernizasyon yatırımı hakkında açıklamalarda bulundu.

ÇİMENTAŞ GELECEĞİMİZE YATIRIM YAPMAYA DEVAM EDİYOR

Çimentaş ve Kontak – Yenilikçi Öğrenme Merkezi işbirliği, cumhuriyetimizin 100'üncü yılının kutlanacağı 2023'te de büyüyerek sürüyor. Yeni dönemde çalışmayan kadınlar için el sanatları atölyeleri ve depremzede çocuklar için rehabilitasyon atölyeleri de düzenlenecek. Yıl sonuna kadar 520 çocuk ve yetişkin, düzenlenen atölyelerden yararlanacak.

Kentimiz İzmir Derneği'nin sosyal girişimi Kontak – Yenilikçi Öğrenme Merkezi ve Çimentaş'ın geçen yıl başlattığı işbirliği bu yıl da sürecek. Maddi imkanı yetersiz çocuklara eğitimde fırsat eşitliği sunmak üzere düzenlenen nitelikli eğitim çalışmalarına bu yıl, çalışmayan kadınlara yönelik düzenlenecek el sanatları atölyeleri de eklendi. İzmir'e gelen depremzede çocuklara yönelik rehabilitasyon atölyelerini de kapsayan protokolle, toplamda 520 kişiye ulaşılacak. Açılacak atölyelerin duyurusu ve başvuru için @kontakorgtr sosyal medya hesaplarından bilgi alınabilecek. 2022'de 500 çocuk yararlandı 2022 yılında başlayan işbirliği kapsamında, Çimentaş desteğiyle 300 çocuk robotik kodlama, 200 çocuk da kültürel miras atölyelerinden faydalanmıştı. Bu kapsamda atölyelere katılan çocuklardan oluşturulan Çimentaş Robotik Takımı katıldığı turnuvada 2 ödül kazanmıştı. Bu yıl imzalanan protokolle robotik kodlama ve kültürel miras atölyelerine ek olarak çocukların afetlere hazırlıklı olmaları için tasarlanan Afetlere Hazırım Atölyesi hayata geçirilecek. 100 çocuğun faydalanacağı atölye kapsamında yenilikçi ve uygulamalı yöntemlerle çocukların, ülkemizde yaşanabilecek afetler ve önlemler konusunda farkındalık kazanması amaçlanıyor. Bu atölyenin yanı sıra 200 çocuk Keşif Atölyeleri, 100 depremzede çocuk da çeşitli içeriklerde 10 saat sürecek rehabilitasyon atölyelerine katılacak. Çimentaş ve Kentimiz İzmir Derneği bu çalışmaların sürdürülebilir olmasına büyük önem veriyor.

ÇİMSA İSPANYADA 4,2 MİLYON EURO YATIRIMLA GÜNEŞ ENERJİSİ SANTRALİ KURACAK

Sabancı Topluluğu'nun global markası Çimsa, İspanya'daki beyaz çimento fabrikasında 4,2 milyon Avro'luk yatırımla güneş enerjisi santrali kurmaya hazırlanıyor.

Yatırımın imza töreni Çimsa Beyaz Çimento Pazarlama ve Satış Genel Müdür Yardımcısı ve İspanya Genel Müdürü Onur Yazgan, ID Energy Group CEO'su Benito Puebla ve her iki şirketin üst düzey yöneticilerinin katılımıyla gerçekleşti. İspanya'daki fabrikada yapılacak güneş enerjisi santralinin Çimsa'nın enerji verimliliği ve yeşil dönüşümün gerekliliklerini yerine getirme çalışmalarının bir parçası olduğunu belirten Çimsa CEO'su Umut Zenar, yatırıma ilişkin şu değerlendirmeyi yaptı: "Küresel emisyonların 2030'a kadar yarı yarıya azaltılması için yenilenebilir enerji kullanımına yönelik büyük çaplı bir dönüşüm yaşanması gerekiyor. Bu süreçte Çimsa olarak döngüsel ekonominin bir parçası olmaya devam etme hedefiyle, yeşil dönüşümün gerekliliklerini yerine getirmek ve sürdürülebilir kalkınmaya ulaşmak için çok çalışıyoruz."

VOTORANTIM CIMENTOS TÜRKİYE EN İYİ KURUM KÜLTÜRÜ ÖDÜLÜ ALDI

Türkiye'nin En İyi İşverenleri 2023 Listesi açıklandı.

Heryıl, global otorite Great Place to Work Türkiye tarafından hazırlanan Türkiye'nin En İyi İşverenleri 2023 Listesi İstanbul'da gerçekleştirilen ödül töreni ile açıklandı.

Votorantim Cimentos Türkiye "500-999" alışan kategorisinde 5. sırada yer aldı. Votorantim Cimentos Türkiye adına "En iyi Kurum Kültürü" dl ve sertifikası İnsan Kaynakları Direktörü İlker Demir ve Organizasyonel Gelişim Müdürü Esra Ersan Atay'a takdim edildi.

07

ARAŞTIRMA/ İSTATİSTİK

ÜCRETLİ ÇALIŞAN İSTATİSTİKLERİ

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından Türkiye genelinde sanayi, inşaat ve ticaret-hizmet sektörlerinde çalışmakta olan ücretli kişilerin istatistikleri hakkında her ay bilgi notu yayınlamaktadır. En son Nisan ayına ilişkin yayınlanan bilgi notuna bu çalışmamızda verilmiştir.

Ücretli çalışan sayısı yıllık %3,7 arttı

Sanayi, inşaat ve ticaret-hizmet sektörleri toplamında ücretli çalışan sayısı 2023 Nisan ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %3,7 artmıştır. Ücretli çalışan sayısı bir önceki yılın aynı ayında 13 milyon 997 bin 517 kişi iken, 2023 yılı Nisan ayında 14 milyon 516 bin 688 kişi olmuştur.

Ücretli çalışanların alt detaylarına bakıldığında; 2023 yılı Nisan ayında ücretli çalışan sayısı yıllık olarak en fazla inşaat sektöründe (%11,3), sonrasında ticaret-hizmet sektöründe (%4,1), en az ise sanayi sektöründe (%1,0) gerçekleşmiştir.

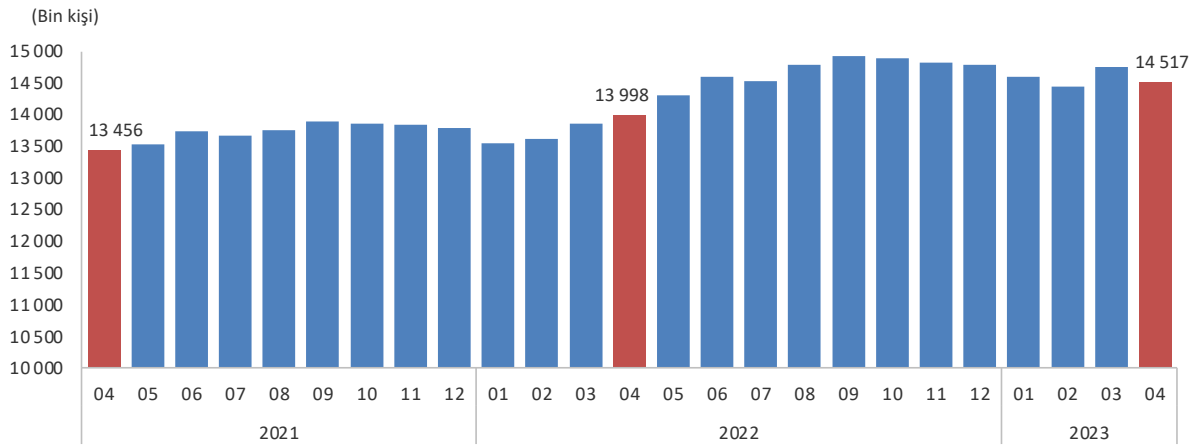
Tablo.1 Ücretli çalışanların sektörlere göre dağılımı, Nisan 2023 (bin kişi)

Sektör	Ücretli çalışan sayısı		Yıllık değişim (%)
	Nisan 2023	Nisan 2022	
Toplam (Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmetler)	14.517	13.998	3,7
Sanayi	4.964	4.914	1,0
Madencilik ve taş ocaklığı	142	141	0,7
İmalat	4.621	4.581	0,9
Elektrik, gaz, buhar	134	124	8,7
Su temini, kanalizasyon	67	68	-1,3
İnşaat	1.529	1.373	11,3
Ticaret ve hizmetler	8.024	7.710	4,1
Ticaret	3.184	3.111	2,4
Ulaştırma ve depolama	1.134	1.078	5,2
Konaklama ve yiyecek	1.121	1.050	6,8
Bilgi ve iletişim	283	265	6,9
Finans ve sigorta faaliyetleri	207	202	2,6
Gayrimenkul	115	105	9,5
Mesleki, bilimsel ve teknik	634	619	2,6
İdari ve destek	1.345	1.281	5,0

Kaynak: TÜİK

2021/Nisan-2023/Nisan döneminde aylara ücretli çalışan sayılarını gösteren grafiğe aşağıda yer verilmiştir. 2023 yılı Nisan ayındaki ücretli çalışan sayısı bir önceki yılın aynı ayına göre %3,71, 2021 yılı Nisan ayına göre ise %7,88 oranında artış göstermiştir.

Grafik.1 Ücretli Çalışanlar, Nisan 2023

Kaynak: TÜİK

KİTAP TANITIM

TÜRK HUKUKUNDA TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN KİŞİ BAKIMINDAN UYGULANMA ALANI

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi Başkanı
Dr. Seracettin Göktaş

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi Başkanı Seracettin GÖKTAŞ tarafından hazırlanan “Türk Hukukunda Toplu İş Sözleşmesinin Kişi Bakımından Uygulanma Alanı” isimli Kitap yayımlanmıştır.

“Genel Olarak Toplu İş Sözleşmesi” ve “Toplu İş Sözleşmesinin Uygulanma Alanı” olmak üzere iki bölümden oluşan Kitap, toplu iş sözleşmesinin kişi itibarıyla uygulanma alanının, mevzuat değişiklikleri, öğreti görüşleri ve Yargıtay kararları çerçevesinde işlendiği kapsamlı bir kaynak oluşturmaktadır.

ÇİMENTO İŞVEREN MAKALE YAYIN KOŞULLARI

1. Çimento İşveren Dergisi, hakemli bir dergi olup iki ayda bir yayınlanmaktadır. Makaleler **Türkçe ya da Türkçe ve İngilizce dillerinde gönderilebilir.**
2. Çimento İşveren Dergisi'ne gönderilen makaleler, daha önce hiçbir yerde yayınlanmamış ve yayınlanmak üzere **başka bir yayına sunulmamış olmalıdır.** Çimento İşveren Dergisi'ne sunulan ve/veya hakemlik sürecine alınan makalelerin, başka bir mecraya yollanmış olması ve daha önce tıpkı veya benzerinin yayınlanmış olmasının tespiti halinde **süreç iptal edilir.**
3. Makaleler dergi editörünün (ozguracar@ceis.org.tr) ya da Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası'nın (ceis@ceis.org.tr) adresine gönderilmelidir.
4. Çimento İşveren Dergisi'ne sunulan makaleler öncelikle şekil ve içerik yönünden ön inceleme-ye tabi tutulmaktadır. Şekil ve içerik olarak uygun bulunan makaleler, bilimsel inceleme için en az iki hakeme sunulmaktadır. Çimento İşveren Dergisi'ne gönderilen makaleler için hakemlik sürecine alınacağı **garantisi verilmaz.**
5. Çimento İşveren Dergisi'ne gönderilen makalelerin hakemlik sürecine girip girmeyeceği 4-5 hafta içinde **sonuçlandırılır.**
6. Makalelerin değerlendirme süresi için **tarih verilmaz.**
7. Hakemlerden gelen değerlendirmeler doğrultusunda, makalenin yayınlanmasına, değerlendirme çerçevesinde yazardan düzeltme, ek bilgi ve kısaltma istenmesine veya yayınlanmamasına karar verilmekte ve bu karar yazara bildirilmektedir.
8. Hakemlerden birinin makaleyle ilgili olarak olumsuz görüş bildirilmesi durumunda diğer hakemin/hakemlerin görüşüne bakılmaksızın makale yayınlanmaz. Hakem raporunda düzeltme istenmesi durumunda yazar tarafından sadece belirtilen düzeltmeler çerçevesinde değişiklikler yapılabilecektir.
9. Gönderilen makaleler 1,5 satır aralıklı, tablo ve şekillerle birlikte en çok 25 A4 sayfası boyutunda olmalıdır. Yazı 12 puntoda Times New Roman ve Türkçe font kullanılarak hazırlanmalıdır. Şekil şartlarına veya dergi içeriğine uymayan yazılar ön inceleme sonrasında Çimento İşveren Dergisi'nce hakemlere gönderilmeden **yazara iade edilir.**
10. Çimento İşveren Dergisi'ne gönderilen makalelerin şekil, grafik ve tablolarının, derginin belirttiği formata uygun olması gerekmektedir. Konu hakkında ek bilgi içeren dipnotlar, grafikler ve tablolar olabildiğince atıf yapılan sayfada veya hemen devamında yer almalıdır. Grafik ve tab-

loların altındaki notlar bu materyalleri ana metne bakmaksızın anlaşılabilir hale getirme amacını taşımaktadır. Tablo ve grafiklerin A4 kağıt boyutunu aşmayacak şekilde düzenlenmiş olmaları gerekmektedir. Tablo ve grafiklerin okunaklı olması şart olup, okunmayan tablo ve grafikler olması durumunda makale **yazara iade edilir.**

11. Gönderilen bütün makalelerin başında, Türkçe başlık, Türkçe özet, İngilizce başlık ve İngilizce özet yer almalıdır. Özet kısımları 100-150 kelimeyi aşmamalıdır. Özetlerde; amaç, yöntem, bulgular ve sonuç bilgilerinin yer almasına özen gösterilmelidir. Özet kısımlarının altında anahtar kelimeler (keywords) İngilizce ve Türkçe olarak yazılmalıdır. Özetlerde kısaltma kullanılmamalıdır.
12. Makaleler ile birlikte yazarın özgeçmişi, yazara ait bir adet vesikalık fotoğraf ve yazarın detaylı iletişim bilgileri de ek dosya olarak gönderilmelidir.
13. Tüm makaleler; Amerikan Psikologlar Birliği (American Psychological Association, APA) tarafından yayınlanan "The Publication Manual of the American Psychological Association (6th edition), 2010" isimli kaynakta belirtilen yazım ilkelerine uygun olarak yazılmalıdır. Bu kaynak genelde üniversite kütüphanelerinde ve internete kolaylıkla bulunabilen bir materyaldir ve yazım kuralları ile ilgili çok sayıda örnek içermektedir.
14. APA yazım stiline kaynakça ve metin içi referanslama ile ilgili olarak aşağıda çeşitli örneklerle yer verilmiştir:

KAYNAKÇA

- **Kitap:** Yazar Soyadı, A. A. (Yayın yılı). *Kitabın adı*. Yer: Yayınevi.
- **Derleme kitap:** Hazırlayanın Soyadı, A. A.. (haz.). (Yayın yılı). *Kitabın adı*. Yer: Yayınevi.
- **Kitapta makale:** Yazar Soyadı, A. A., ve Yazar Soyadı, B. B. (Yayın yılı). Makalenin adı. A. Editör ve B. Editör (haz.), *Kitap adı* (makalenin sayfa aralığı). Yer: Yayınevi.
- **Dergi makalesi:** Soyadı, A. A. (Yayın yılı). Makale adı. *Çimento İşveren, cilt(sayı)*, makalenin sayfa aralığı.

METİN İÇİ REFERANSLAMA

- **Yazarların soyadı ve yayın tarihi (ve gerekliyse sayfa bilgisi) kullanılmalıdır. Örneğin:**
Uzun (2002)...; Küçük (2002, s. 182)...; Öztok (2001, ss. 182-186)...
- Öztürk ve Göcekli'ye (2004) göre...; Girgin'e (2007) göre...

Öztürk ve Göcekli (2004)...; Öztürk, Göcekli ve Girgin (2004)... gibi.

- **APA atıf formatına uygun olarak, atıfta bulunulan kaynağın yazar sayısı 3 ile 5 arasında ise, kaynağa metin içinde ilk geçtiği yerde yukarıdaki gibi atıfta bulunulur. Örneğin:**

Öztok, Uzun, Göcekli, Girgin ve Küçük (1992, ss. 154-198).

- **Aynı kaynağa daha sonra yapılan atıflarda ilk yazarın ismi ile birlikte «v.d.» ifadesi kullanılır. Örneğin:**

Öztok v.d. (2005, ss. 154-198).

- **Yazar sayısı 6 veya daha fazla ise atıf, metin içinde ilk geçtiği yerde ve sonrasında ilk yazarın ismi ile birlikte «v.d.» ifadesi ile kullanılır. Örneğin:**

Öztok v.d. (2005, ss. 154-198).

- **Cümle sonunda birden fazla esere atıfta bulunuluyorsa bu kaynaklar parantez içinde alfabetik sıra ile verilmelidir. Örneğin:**

(Hepkaner, Gençler ve Yılmaz, 2007; Kıranbay, 2000; Öztok v.d., 1996; Vardar, 2004).

- **Kaynaktan aynen alıntı yapıldıysa, kaynağa atıfta bulunurken sayfa numarası mutlaka verilmelidir. Türkçe metinde kaynaklara atıfta bulunurken sayfa bilgisi için "s." veya "ss." kullanılmalıdır. Örneğin:**

Öztürk (2002, s. 182)...; Göcekli (2001, ss. 182-183).

Yukarıdaki açıklamalar, APA yazım stiline referanslama konusunda kısıtlı sayıda örneklerden oluşturulmuştur. Daha fazla bilgi için 13. maddede bahsi geçen kaynak kullanılmalı ve APA yazım stili titizlikle uygulanmalıdır.

15. Makalelerde dile getirilen **düşüncelerden yazarları sorumludur.**
16. Makalelerde Türk Dil Kurumu'nun (TDK) yazım kılavuzu ve yazım kuralları örnek alınmalıdır. Detaylı bilgi için TDK'nın web sayfasına bakınız: www.tdk.gov.tr. Yabancı sözcükler yerine olabildiğince Türkçe sözcükler kullanılmalıdır. Türkçe'de alışılmamış sözcükler kullanılırken ilk geçtiği yerde yabancı dildeki karşılığı parantez içinde verilmelidir.
17. Dergide yayınlanması kabul edilen ve yayınlanan yazıların yazılı ve elektronik ortamda **tüm yayın hakları Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası'na aittir.**
18. Makale sunum ve değerlendirme süreçlerine ilişkin tüm iletişim **e-mail sistemi** ile gerçekleştirilir. Telefonla **bilgi verilmaz.**

ÇİMENTO İŞVEREN ARTICLE PUBLICATION TERMS

1. Çimento İşveren is a refereed, bimonthly journal, accepting articles written in Turkish or Turkish and English.
2. The articles submitted to Çimento İşveren Journal **cannot be previously published** elsewhere and cannot be submitted to some other publication. **The process is cancelled** if any act of having an identical or similar article previously published or submitting the article to some other publication after it is submitted to Çimento İşveren Journal and/or while it is undergoing the referee procedure, is detected.
3. The articles shall be sent to the e-mail address of either the journal editor (ozguracar@ceis.org.tr) or Cement Industry Employers' Association (ceis@ceis.org.tr).
4. The articles submitted to Çimento İşveren Journal are primarily subjected to a pre-emptive examination of format and content. Those which are found appropriate are submitted to two referees in the least for scientific examination. The articles submitted to Çimento İşveren Journal **are not guaranteed** to be included in the referee procedure.
5. The pre-emptive examination for articles submitted to Çimento İşveren Journal, determining if the article will be included in the referee procedure, is concluded within 4-5 weeks.
6. Deadlines concerning the evaluation period of the articles shall not be established.
7. Publishing the article, asking the author of any rectification, additional information or shortening, or not publishing the article is decided in accordance with the evaluation received from the referees and the author is notified of this decision in writing.
8. In the event of having received negative opinion from one of the referees, the article shall not be published regardless of the opinion of other referee/s. In the event of any rectification request arising from the referee evaluation, the author shall only be allowed to make the changes which are in line with the specified readjustments.
9. Submitted articles must be 1.5 spaced, 25 A4 pages at most, including tables and graphics. The script must be Times New Roman with a font size of 12 and the font must include Turkish characters. Çimento İşveren Journal shall **return the articles** which do not fit the format requirements and journal content, to their authors after the pre-emptive examination, without submitting to referees.
10. The figures, graphics and tables of the articles submitted to Çimento İşveren Journal must comply with the designated format of the jour-

nal. Footnotes including additional information on the subject, graphics and tables should be on the same page with the reference or immediately following it. Notes written under graphics and tables should make it possible to understand their content without having to peruse the main text. The tables and graphics cannot exceed A4 paper size. It is compulsory for the graphics and tables to be legible. In case of unreadable tables and graphics, the article **shall be returned to the author**.

11. All submitted articles must include, at the outset, a Turkish title, Turkish summary, an English title and English summary. The summary parts shall not exceed 100-150 words. The summaries must include information regarding the purpose, method, findings and conclusion of the study. Under the summary parts, keywords must be written in English and Turkish. Abbreviations shall not be used in summary parts.
12. Author's brief autobiography, photograph and detailed contact information shall be submitted as a supplementary file attached to the article.
13. All articles must be arranged in line with the writing norms specified in "The Publication Manual of the American Psychological Association (6th edition), 2010" published by the American Psychological Association (APA). The guidelines may be readily found online and in university libraries, and contains a wide range of examples.
14. A variety of examples concerning reference list and in-text citations in APA writing norms are included below:

REFERENCE LIST

- **Book:** Author Surname, A. A. (Year of publication). *Title of book*. Location: Publisher.
- **Edited Book:** Author Surname, A. A. (Eds.) (Year of publication). *Title of book*. Location: Publisher.
- **Chapter in a Book:** Author Surname, A. A., & Author, B. B. (Year of publication). Title of chapter. In A. Editor & B. Editor (Eds.), *Title of book* (pages of chapter). Location: Publisher.
- **Article in Journal:** Author Surname, A. A. (Year of publication). Title of article. *Title of Periodical, volume number(issue number)*, pages.

IN-TEXT CITATIONS

- **Authors' surnames and year of publication (and page numbers if necessary) must be used.**

Cullen (2002)...; Yergin (2002, p. 182)...; Swan (2001, pp. 182-186)...

According to Adams and Carroll (2004)...; Austen (2007) claims...

Adams and Carroll (2004)...; Adams, Carroll and Austen (2004)... etc.

- **In line with APA citation format, if the reference material's author number is between 3 to 5, the first-text citation is made according to the examples above.**

Swan, Cullen, Carroll, Austen and Yergin (1992, pp. 154-198).

- **All subsequent in-text citations to the same reference material are made using the first author's name followed by et.al.**

Swan et.al. (2005, pp. 154-198).

- **If the number of authors is more than 6, the initial and subsequent in-text citations are made using the first author's name and et.al**

Swan et.al. (2005, pp. 154-198).

- **If more than one reference material are to be cited at the end of a sentence, all material is listed in alphabetical order in parenthesis.**

(Lucas, 2004; Kinsella, 2000; Salinger, Asimov and Stevens, 2007; Swan et.al., 1996).

- **If a direct quotation is used, page number must be provided in the in-text citation. The abbreviations of p. or pp. should be used.**

Adams (2002, p. 182)...; Carroll (2001, pp. 182-183).

The exemplary explanations above are composed of a limited number of samples in APA Reference Format. For more information, the guidelines mentioned in Article 13 must be used and the writing norms must be meticulously applied.

15. **Authors hold the sole responsibility for ideas stated in the articles.**

16. All rights of publishing via written or electronic media regarding the articles published or accepted for publication in the journal belongs to Cement Industry Employers' Association.

17. All communication regarding article submission and evaluation procedures shall be carried out via e-mail. No information will be provided by telephone.

*ÇİMENTO ENDÜSTRİSİ İŞVERENLERİ SENDİKASI olarak amacımız;
" Üyelerimizin çalışma ilişkilerinde ortak ekonomik ve sosyal haklarını
korumak, karşılıklı yardımlaşmalarını sağlamak ve çalışma barışını devam ettirmektir."*

Merkez

Köybaşı Cad. No:40 34464
Yeniköy, Sarıyer/İSTANBUL
T+90(212)299 9222
F+90(212)299 1151

Ankara Ofisi

Tepe Prime A Blok Kat:18
Eskişehir Devlet Yolu 9. km. No:266
06800, Çankaya/ANKARA
T+90(312)447 2025

E-posta: bilgi@ceis.org.tr

Çimento Endüstrisi
İşverenleri Sendikası

